

Memòria

Projecte de Revitalització del Regadiu de Manresa

Octubre 2011- desembre2012

Florinda Plans/ Magaly Castañeda

Associació L'Era, Espai de recursos Agroecològics

Amb la col·laboració de:

Fundació Obra Social Catalunya Caixa

Fundació
CatalunyaCaixa

Gener del 2013

l'era

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	4
OBJECTIUS	6
METODOLOGIA.....	7
RESULTATS	13
DOCUMENTS GENERATS	13
LES ACTIVITATS.....	16
LES ENTREVISTES	18
LES REUNIONS	18
ELS DIARIS DE CAMP.....	19
COMUNICACIÓ I PREMSA.....	20
COL·LABORADORS.....	21
CONCLUSIONS	22
BIBLIOGRAFIA.....	24
ANNEXOS.....	26
Annex I. Llistats de resultats (documents generats, activitats, entrevistes, reunions, diaris de camp i comunicació i premsa)	
Annex II. El catàleg	
Annex III. Quatre documents generats: “Els mercats de pagesos”, “Propostes per donar a conèixer el Regadiu de Manresa”, “Com fer-se pagès” i “Comunicat de L’Era sobre la DOP mongeta del ganxet”)	
Annex IV. Exemples d’entrevista i diari de camp	
Annex V. Projecte de Continuitat	

PRESENTACIÓ

El projecte neix de la inquietud de l'Associació L'Era per contribuir a la inversió del procés de decaïment i oblit que presentava el regadiu de la ciutat on la mateixa associació es va gestar. Gràcies al finançament de l'Obra Social de la Fundació Catalunya Caixa ha estat possible dur-lo a terme durant el període comprès entre l'octubre del 2011 i el desembre del 2012.

L'àmbit de influència del projecte ha estat, en treball directe, una zona conurbada de Manresa, ciutat de vora 75.000 habitants (segons l'Informe Socioeconòmic de l'Ajuntament de Manresa 2009) ubicada a la Província del Barcelonès i capital de la Comarca del Bages. L'àrea de treball comprèn aproximadament unes 600 hectàrees regades per una històrica Sèquia, un exemple notable d'arquitectura civil a la Península, que data del segle XIV. La Sèquia porta aigua no només per a regar els camps vora Manresa, sinó que la subministra a la planta potabilitzadora que abasteix la ciutat. Actualment la major part del regadiu està catalogada com "zona de protecció agrícola" (clau 11) consideració que frena l'expansió i pressió urbana, tot i que ha estat travessada per dues importants vies: l'Eix Transversal i l'Autopista de Terrassa (C16). Es troba dividida en dues parts genèricament denominades El Poal i Viladordis, avui dia separades per polígons industrials i per la ciutat. La majoria de famílies que hi viuen ho fan en masies i cases disseminades, algunes centenàries, tot i que al regadiu hi ha, també, el nucli de població de Viladordis amb el seu Santuari. Algunes d'aquestes famílies duen a terme activitat hortícola, ramadera o d'agricultura extensiva, bàsicament de cereals.

Feixes. Partida el Poal amb Montserrat al fons.

El projecte es va basar en un treball de camp exhaustiu, per mitjà d'entrevistes directes. Es va articular en tres eixos que es van anar reformulant segons s'anaven detectant les fortaleses i necessitats de la zona objecte d'estudi i treball. De la simbiosi entre les recerques anteriors i la nostra, van sorgir un seguit de propostes concretes que veiem assumibles i per les que varem

apostar, tot mirant de no perdre de vista la visió de futur del regadiu a curt, mitjà i llarg termini.

Com a productes es poden mencionar l'edició i distribució del primer catàleg de productors del regadiu de Manresa que fan venda directa, la redacció d'altres documents amb les finalitats concretes d'ajudar a establir nous pagesos, estimular i revaloritzar els seus mercats i defensar dels interessos dels agricultors que cultiven la mongeta del ganxet, un dels productes simbòlics del regadiu. També es va dur a terme un concurs fotogràfic i es va fer un esforç per rescatar de l'oblit la zonificació històrica en partides del municipi manresà, encara vigent al regadiu. Mitjançant la presència als diaris i a les fires es va mirar de sensibilitzar a la ciutadania de Manresa envers el seu històric i valuós regadiu, amb l'objectiu d'estimular el comerç i consum de proximitat.

Mercat de pagesos, Plaça Major.

Al projecte hi vam treballar dues persones a temps parcial (amb un total de 25 hores setmanals), la Florinda Plans, a càrrec de la qual va estar la coordinació, i la Magaly Castañeda, que va realitzar el treball tècnic. La feina de camp va començar immediatament a la tardor del 2011, tot i que ja s'havien establert contactes prèvies.

Aquesta memòria presenta una panoràmica del desenvolupament del projecte a través de cinc apartats que detallen els objectius que es perseguien, la metodologia emprada per assolir-los i els resultats concrets obtinguts com a fruit de la feina. Conté, també, una breu pinzellada de les col·laboracions d'altres entitats i l'apartat de conclusions, on es fa l'anàlisi global del projecte i es presenta, des de l'experiència viscuda, quina podria ser la projecció del regadiu i els passos a seguir per promocionar-lo. S'inclouen, a l'apartat d'annexos, alguns documents que donen una visió més concreta del que ha estat el desenvolupament del projecte, així com una proposta de continuïtat.

OBJECTIUS

Objectiu general:

- Invertir la tendència al decaïment del regadiu de Manresa per mitjà d'un procés de custòdia del territori.

Camp erm. Partida Mas d'en Pla, a tocar del pont llarg.

Objectius específics:

Es tractava de conèixer de prop el Regadiu i donar-lo a conèixer tot mirant de generar confiança envers el projecte. Es van estructurar en tres eixos:

Primer eix: Fer aflorar l'oferta, detectar qui està produint al Regadiu, donar-ho a conèixer

Objectiu 1. Conèixer de prop el diversos actors que intervenen en el Regadiu

Objectiu 2. Conèixer els productors i els seus circuits de comercialització

Objectiu 3. Donar a conèixer el Regadiu i els seus productors als ciutadans de Manresa

Segon eix: Aconseguir que s'estableixin nous pagesos

Objectiu 4. Conèixer el sistema d'accés a la terra que predomina al Regadiu i localitzar les finques abandonades

Objectiu 5. A través d'acords de custòdia, facilitar l'accés a la terra de nous pagesos

Tercer eix: Fer coincidir els interessos dels diferents agents que intervenen al Regadiu

Objetiu 6. Conèixer de prop la pagesia amateur (els menestrals) del Regadiu

Horts socials. Partida L'Atalaia.

L'objectiu transversal i l'element estructurador ha estat sempre la *custòdia del territori*, no tant amb la intenció de signar acords de custòdia concrets, que s'ha considerat un objectiu a més llarg termini, sinó amb el convenciment que afavorint la permanència de pagesos sobre el territori, provant de revitalitzar un regadiu, ja es fa custòdia.

METODOLOGIA

Per dur a terme el projecte es va apostar per un mètode mixt, d'anàlisi tant qualitatiu com quantitatiu. Es va fer una recerca bibliogràfica i es van consultar els estudis existents sobre el tema. L'entrevista personal oberta va ser la principal eina per conèixer el regadiu i generar confiança entre els pagesos que hi treballen. És van consultar plànols de diverses procedències i es va recórrer a l'observació directa.

A. LES EINES PRINCIPALS

Els documents de partida. El 1999, i per encàrrec de l'Ajuntament de Manresa, el Josep Montasell va realitzar una diagnosi de l'estat del regadiu (vegeu bibliografia). Posteriorment en va encarregar una altra a l'Ignasi Aldomà que va ser presentada el 2010 amb el títol *Estat, ús i dinamització del regadiu de Manresa. Desenvolupament de l'Anella Verda i Agrària*. Aquest ha estat un document bàsic a l'hora de situar-nos sobre el terreny. D'ara en endavant l'anomenarem "diagnosi Aldomà".

Les entrevistes. A les entrevistes es van prendre apunts escrits que posteriorment es van passar a net, revisar i acompanyar de fotografies (si n'hi havia) abans d'entregar-les als

entrevistats. De cada entrevista n'hi ha dues versions la que recull tota la informació obtinguda i una versió autoritzada pels entrevistats.

Entrevista. Partida Mas Terrós.

L'ortofotomapa ampliat. Facilitat per l'Ajuntament, amb inclusió de les parcel·les del cadastre. L'original es va fotocopiar a color en zones més petites, gaire bé per partides, i durant les entrevistes servia per ubicar les distintes feixes, els noms dels camins, cases, fites i elements de la Sèquia que l'entrevistat coneixia. A més de resultar una eina útil, molts dels entrevistats s'ho van passar bé consultant-la.

Les fitxes i la base de dades. Per agilitzar la recollida de dades i com ajuda mnemotècnica en la presa d'informació, es va dissenyar una fitxa que va ser útil en les entrevistes a productors que tenien molta informació sobre els cultius i les varietats que cultivaven. Un altre fitxa utilitzada va ser la de recollida d'informació a figurar en el catàleg. Aquesta fitxa contenia l'autorització de productor. La base de dades Access creada per al projecte va ajudar per mantenir determinades dades a mà.

Els documents interns de revisió. Es van elaborar alguns documents amb la intenció de dirigir els esforços, tant propis com del projecte en general, de manera efectiva cap als objectius plantejats. Entre aquests documents hi trobem les revisions de l'estat del projecte, la fixació de prioritats i els cronogrames. Aquests documents es poden consultar al web del projecte <http://www.esporus.org/regadiu/>.

Reunions. Es van celebrar tot un seguit de reunions amb diverses entitats: amb la Regidoria de Medi Ambient i Sostenibilitat, la Regidoria d'Economia, la Junta de la Sèquia i la seva Fundació i el tècnic de l'ADV. Es va participar en les reunions i jornades organitzades des de la Xarxa de Custòdia del Territori (xct) per tal de comprendre i conèixer més a fons el funcionament dels acords de custòdia. Es va redactar acta de les reunions o trobades més formals.

B. L'ESTRUCTURACIÓ DEL PROJECTE

Els antecedents. Feia anys que des de L'Era s'havia detectat, gràcies en part a la relació estreta de la nostra associació amb l'Escola Agrària de Manresa, la necessitat de fer alguna cosa pel regadiu de Manresa. Des de l'associació, l'any 2005, es va esbossar un projecte dins del "programa de nous jaciments d'ocupació" que no va tirar endavant. Per la seva banda l'Ajuntament i la Junta de la Sèquia s'havien anat reunint, primer des del *Grup per la dinamització de la regadiu de Manresa* (l'any 2005) després des de la *Taula del regadiu*, per mirar de trobar maneres de frenar el seu decaïment.

El Projecte. Considerant aquests antecedents L'Era va presentar el projecte de custòdia del territori *Revitalització del Regadiu de Manresa* que, finalment, va ser aprovat el 2011 i va comptar amb el suport de l'Obra Social de la Fundació Catalunya Caixa.

1. Diagnosi inicial

Durant el mes de juny del 2011 es va establir contacte amb la Regidoria de Medi Ambient de l'Ajuntament de la ciutat per tal de començar a preparar el projecte. L'Ajuntament ens va facilitar la diagnosi Aldomà i les actes de les darreres reunions de la Taula del regadiu. A finals de setembre ens vam tornar a reunir amb l'Ajuntament i es va iniciar una ronda de reunions amb entitats, associacions i iniciatives interessades o involucrades en el regadiu.

A l'hora que s'estudiava la diagnosi, l'octubre del 2011, es va començar una sèrie d'entrevistes a productors del regadiu que van servir per situar-nos i conèixer la realitat de primera mà. Es van considerar les propostes pràctiques de la diagnosi Aldomà i es va mirar d'assumir les que semblaven factibles en el lapse de temps i amb els recursos amb els que es comptava.

Observant la batuda de mongetes. Partida Mas Terrós.

La diagnosi nostra va presentar un panorama d'allunyament entre la ciutat i la zona de regadiu que provoca la desvalorització social i el poc aprofitament que es fa dels seus productes. També es va detectar la falta de dinàmiques que permetin establir un pont entre l'oferta i la demanda de terres, tant per a nous pagesos com per als professionals que ja treballen al regadiu. Es va constatar la presència de molts horts socials que formen part fonamental del regadiu.

Al mes de novembre del 2011 es concretava una estratègia d'actuacions.

Collint fruita. Partida Sant Pau.

2. Procediments

Les entrevistes. Es van realitzar entre el mes d'octubre de 2011 i el mes de novembre de 2012. Van ser una font de valuosa informació. Normalment es prolongaven més enllà de les dues hores previstes, durant les quals es prenen apunts i es feien fotografies. En passar aquests apunts es van redactar organitzant la informació en temàtiques (història familiar o personal, producció, comercialització, infraestructures, el regadiu i veïns, etc) en un format elaborat especialment per organitzar i uniformitzar el treball. El procediment per dur-les a terme era el següent: recerca de dades de contacte, trucada telefònica per acordar data i lloc (usualment al camp o a la residència habitual), realització de l'entrevista, passada a net dels apunts, revisió, selecció i incorporació de fotografies, entrega del document imprès als entrevistats i incorporació de les correccions-suggeriments si n'hi havien. Podeu veure a l'Annex IV un exemple d'entrevistes. Val a dir que només hi va haver temps per lliurar la meitat de les entrevistes als seus protagonistes i és una llàstima perquè aquesta segona visita anava molt bé fer enfortir els vincles amb els entrevistats, generar confiança i mostrar agraïment per les hores que ens havien dedicat.

Les visites exploratòries. També es van efectuar múltiples visites pels camins secundaris de les diferent partides del regadiu amb l'objectiu de localitzar terres, cases, productors o veïns. Una altra intenció, no menys important, va ser la de realitzar una observació directa de l'estat i dinàmica dels camps i cultius, tant en moments de normalitat

(estacions, activitats de sembra, collita, etc) com en situacions excepcionals (alguna pluja com la de novembre del 2011, alguna pedregada, sequera, etc.) així com de l'estat dels camins i la seva localització. Es van enregistrar les més interessants en diaris de camp. Vegeu un exemple de diari de camp a l'Annex IV.

La cerca de terres. Es va recorre a la informació proporcionada per veïns o productors. També es va estar al cas dels taulells d'anuncis d'alguna botiga o cooperativa freqüentada per a gent del regadiu. Algun propietari es va acostar per iniciativa pròpia i també es va rebre informació des de l'Escola Agrària, L'Era i la tècnica de la Regidoria de Medi Ambient i Sostenibilitat. L'observació directa i la informació dels menestrals (els pagesos dels horts socials) va ajudar a localitzar altres feixes ermes. Es va realitzar també recerca per Internet, en revistes setmanals gratuïtes (com ara El Divendres) i en algunes immobiliàries. Es mirava de localitzar la feixa o feixes en qüestió en els ortofotomapes augmentats i es cercaven totes les dades (nom del propietari, telèfon, localització de la feixa). Amb les dades a la mà, s'establí contacte amb el propietari amb l'objectiu d'obtenir informació concreta (preus, localització del terreny, condicions del contracte, expectatives, informació de l'activitat agrícola prèvia, etc). Es contrastava la informació amb alguna visita directa al camp, o bé amb consultes al Sigpac.

Taulell. CACB, Manresa.

La cerca de nous pagesos. Bàsicament es van rebre avisos de l'Escola Agrària o de L'Era (alumnes interessats, pagesos ja en actiu), així com de la tècnica de la Regidoria de Medi Ambient. Altres es van localitzar mitjançant algun anunci en taulells.

El procediment era: establiment de contacte, normalment telefònic o via mail per conèixer les expectatives, necessitats i fortaleses. Posteriorment es buscaven les terres amb les condicions més idònies i s'establí contacte amb els amos per tal de plantejar la situació. Una vegada detectàvem possibilitats d'entesa s'intercanviaven les dades de contacte per tal que es poguessin entendre. Es realitzava un seguiment telefònic tant d'una banda com de l'altra o alguna visita puntual per observar el camp. Si calia, i no s'entien, es tornava a repetir el procés.

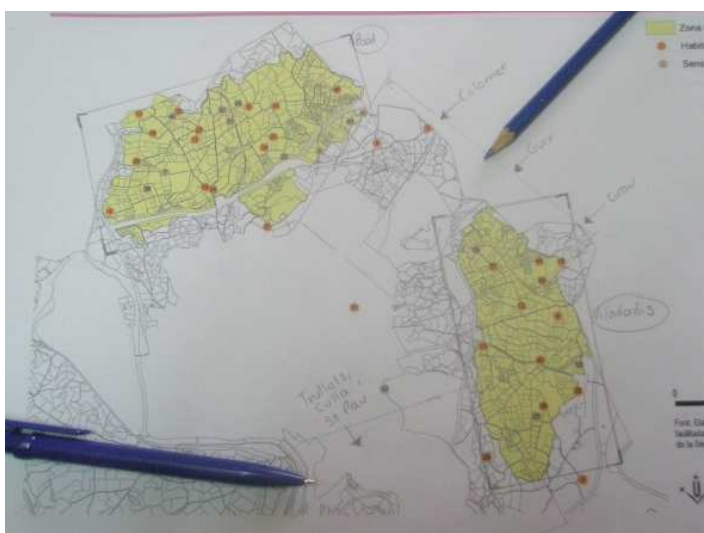
Realització del catàleg. Per a l'elaboració del catàleg es va realitzar una fitxa d'autorització amb les dades que sortirien publicades. Es va visitar a cada pagès interessat per omplir-les i signar-les, i per realitzar les sessions fotogràfiques, imprimir les més interessants i triar la fotografia que sortiria publicada o gestionar l'enviament d'alguna foto pròpia. La informació de les fitxes es va anar buidant a la base de dades.

Amb l'ajuda de la tècnica de la Regidoria de Medi Ambient es va decidir el format del catàleg utilitzant com a inspiració models semblants que es van anar arreplegant durant els últims mesos de diferents visites o pàgines web.

Es va elaborar el plànol amb les partides manresanes de la zona del regadiu a partir de tres plànols antics i els plànols del treball de camp, dibuixant els límits manualment sobre un ortofotomapa actual. Llavors es va entregar al dissenyador, que va anar dibuixant els seus límits sobre la cartografia digital que li va passar l'Ajuntament.

Un cop situades les partides, juntament amb els col·laboradors especialistes (historiador, tècnics de l'Ajuntament i del Parc de la Sèquia) es van triar els elements interessants del regadiu que havien de figurar en el plànol.

Volíem que el catàleg fos prou interessant com per a que la gent que el rebés estigués interessada en conservar-lo. El plànol, amb la seva aportació d'informació original, proporcionava un element d'interès indiscutible.

Treballant sobre els plànols de la diagnosi Aldomà.

3. Autoavaluacions i revisions del projecte

Durant el 2012 es van realitzar dues revisions de la marxa del projecte, la primera va ser al mes de març, i la segona a finals de juliol. Aquesta última va servir de base per la redacció del projecte de continuïtat per als anys 2013-2014 que es va presentar a dues subvencions.

Es van realitzar continues visites als mercats, especialment al mercat de pagesos, Puigmercadal. Algunes es reflecteixen en els diaris de camp.

RESULTATS

DOCUMENTS GENERATS

Podem destacar:

El catàleg dels productors de Manresa que fan venda directa. Primera publicació d'aquest tipus al municipi. És un desplegable de mida tres A4 a tot color on apareixen 26 productors (19 d'horta, 1 de llet, 3 de carns, 2 de cavalls i un viverista). Se'n va fer una tirada de 15.000 exemplars, 7.000 dels quals van sortir encartats dins el diari *Regió7* el dissabte 26 de novembre del 2012 que es va distribuir per la comarca del Bages. Es va promocionar a l'estand muntat per aquest propòsit a la Fira de Sant Andreu, els dies divendres 30 de novembre i 1 i 2 de desembre. La carpa va estar situada en un lloc preferent a la Plaça del Crist Rei i es van distribuir més de 500 unitats, a mà i explicades una per una. A l'estand es van acostar, també, molts productors que ens van acompanyar algunes estones. Es va aprofitar per entregar-los les 100 unitats a cadascun. Prèviament s'havia fet promoció de l'estand a través de la publicació de distribució setmanal gratuïta *El Divendres*, per Internet i a través del web de la revista *L'Apuntador*. Podeu trobar el catàleg a l'Annex II.

L'Article "Fer-se pagès a la Llei". Durant els primers mesos ens vam adonar que, per establir nous pagesos de forma professional, mancava informació dels passos a seguir per tal de legalitzar l'activitat. Esbrinar-ho no va ser fàcil, va caldre consultar un parell de gestories,

l'Agència Tributària, la Seguretat Social i la Unió de Pagesos. El primer document, amb data del 19 de març, "Què cal per establir-s'hi de pagès" es va distribuir a alguns pagesos que hi havia mostrat interès o que vam detectar com a productors professionals potencials. Es va redactar un segon document ampliat, amb data 17 de maig, "Què cal per fer-se pagès". Aquest va ser la base per a l'Article que posteriorment es va publicar a la revista *Agrocultura* núm. 49, de l'estiu 2012: "Fer-se pagès a la llei". Podeu consultar l'article a l'Annex III.

Base de dades. En format Access. Conté, per una banda, dades de contacte dels pagesos (productors i menestrals) i informació de les seves explotacions (situació, extensió, tipus de producció, comercialització, etc). En certa manera, permet actualitzar les dades de la diagnosi Aldomà i mostra l'evolució que ha fet el regadiu en només dos anys o en els 14 que ens separen de la diagnosi Montasell. També es poden advertir les potencialitats productives i, en definitiva, és l'eina que permet fer una anàlisi comparativa més àgil i detectar fortaleses i febleses. Per altra banda, la base de dades conté una taula de terres disponibles (amb les dades de contacte dels seus propietaris, extensió, característiques,...) i una altra de nous pagesos. En contenir dades de caràcter personal, la base de dades està subjecta a la Llei de Protecció de Dades.

Document del 06 de març "Propostes per donar a conèixer el Regadiu de Manresa i estimular la seva revitalització". Amb l'objectiu de sensibilitzar a l'Ajuntament de la ciutat i ajudar-lo a planificar activitats que estaven fora del nostre abast però que ens va semblar que podrien contribuir a la dinamització del regadiu, es van fer un seguit de suggeriments concrets compilats en aquest document. Es va presentar a la Regidoria de Medi Ambient en una reunió posterior. El document conté tres propostes: el muntatge d'un estand de promoció, la recuperació de la zonificació en partides i la realització d'un catàleg en format llibre sobre el regadiu. En el catàleg hi figurarien tres tipus de fitxes: les individuals de cada productor, les de producte interessant del regadiu (varietat local o destacada) i les d'itineraris. Es pretenia acostar la població al regadiu, estimular el seu coneixement del medi, de les infraestructures històriques de la Sèquia i dels productors que hi treballen. Podeu consultar el document a l'Annex III.

Plaça i mercat pagès al Puigmercadal.

Document del 10 de maig: "Sobre els mercats de pagesos". Des de les primeres entrevistes amb pagesos el tema de l'estat dels mercats de pagesos de Manresa va ser recurrent. D'aquestes observacions i de les nostres visites es va deduir que calia actuar de manera prioritària per dignificar i dinamitzar aquests mercats i per mirar d'obrir-ne de nous. El mercat de pagesos de Puigmercadal ocupa la part externa de l'edifici, una zona de trànsit constant i plena de cotxes mal aparcats. Vam treure el tema a totes les reunions i oportunitats. Es van realitzar moltes visites i fotografies. Finalment vam redactar un document per tal que la Regidoria de Medi Ambient el presentés a la Regidoria de Comerç i defensés un canvi tot proposant opcions. Podeu consultar el document a l'Annex III.

Document del 08 de juny. "Comunicat de la Taula del Regadiu de Manresa sobre la DOP Mongeta del ganxet". La creació de la Denominació d'Origen Protegida (DOP) Mongeta del Ganxet, en la que no hi figurava el Bages, entre altres comarques també productores, ni s'admetien mongetes del ganxet que no tinguessin unes característiques molt determinades, va despertar molta inquietud al regadiu. Vam encetar una recerca per conèixer a fons tot el procés de creació de la DOP i la presència de la mongeta del ganxet al regadiu manresà. A la primera Taula del Regadiu (integrada per la junta de la Sèquia i representants de l'Ajuntament i de l'Escola Agrària), a la que vam assistir en representació de L'Era, se'ns va demanar que redactéssim un comunicat de posicionament. Es va enviar als medis de comunicació, en va sortir un resum al *Regió7* del 07 de juliol i es va penjar al web de l'Ajuntament i de L'Era. Posteriorment el document es va ampliar per tal de deixar clar el posicionament de la nostra entitat. Podeu consultar el document de L'Era a l'Annex III.

Mongetes del ganxet. Mas d'en Pla.

Propostes d'actuacions i revisions. La primera proposta d'actuacions, del 17 de novembre del 2011, es va revisar tres mesos després, el 22 de febrer de 2012, en el document "Estat del projecte amb conclusions". Dos mesos després, el 16 d'abril, es va redactar una "Proposta de continuïtat del Projecte de Custòdia" que es va acabar de perfilar a rel de la tercera revisió de l'estat del projecte, del 30 de juliol. En va sortir el Projecte de continuïtat que es va presentar a dues subvencions.

El Projecte de Continuitat. És una proposta concreta per donar continuïtat a la feina feta o programada per l'any 2012 i consolidar-ne les estratègies. Inclou activitats per als anys 2013-2014. Els objectius enunciats són: conèixer el potencial del regadiu mitjançant una diagnosi de la biodiversitat extra-agrícola, funcional i cultivada; provar canvis en els sistemes de cultiu en el sentit tècnic i de gestió; proveir-se d'eines d'avaluació de la biodiversitat mitjançant el disseny d'un mètode àgil i efectiu d'autoavaluació per als productors; facilitar els acords de custòdia i accés a la terra, explorant noves fórmules de lloguer i estudiant els acords que s'avindrien a la realitat del regadiu; conèixer i mostrar la repercussió de les propostes sobre l'activitat econòmica tant a nivell de parcel·la com de rendiment a llarg termini en els lloguers; fomentar un canvi de valors, avaluant els coneixements que els habitants i treballadors del regadiu tenen del seu medi, ampliant els coneixements, implicant a la ciutadania i apostant per una transició cap a la agroecologia; i finalment, mostrar la sostenibilitat de les propostes mitjançant estratègies de comunicació cap a tots els sectors.

Trobareu el llistat de documents generats a l'Annex I i alguns d'ells a l'Annex III.

LES ACTIVITATS

Es va participar en una sèrie d'activitats, com són la caminada pel Poal organitzada per Llaborae, una batuda de mongetes, dues jornades de tria de mongetes, jornades i viatges de la xct (com el viatge al Langedoc-Roussillon amb Terre de Liens) o la trobada anual dels pagesos al Maresme.

Concurs de fotografies. Sota el lema "Treballant al Regadiu". Hi van participar 50 fotografies. Es va comptar amb la col·laboració d'un jurat amb representants dels pagesos del regadiu, de l'Ajuntament, del món de l'art i de l'Escola Agrària. Els premis es van lliurar durant la presentació del projecte a la Fira Ecoviure. Les fotos guanyadores es van publicar al web de L'Era, el diari *Regió7* del dia 17 d'octubre i la revista *Agroultura* núm. 50. Les fotos participants es poden consultar al web www.associiolera.net.

Presentació. Fira Ecoviure Manresa 2012.

Presentació del projecte a la fira Ecoviure. Es va donar a conèixer el desenvolupament del projecte i el catàleg en el que estàvem treballant. La presentació inicial la va fer el regidor de Medi ambient, Jordi Serracanta. Hi van assistir més de 40 persones, entre ells molts pagesos, el la regidora anterior de medi ambient Alba Alzina, membres de Meandre i de Mengem Bages. L'arxiu PowerPoint de la presentació es pot descarregar des de la pàgina web de la Fira Ecoviure 2012 (www.ecoviure.cat).

Sortida guiada a l'Anella Verda. Celebrada el dia 28 d'octubre. Es va col·laborar en l'organització de la sortida. L'Anella Verda és un projecte d'entitats i col·lectius que té per objectiu preservar, potenciar i difondre els valors del rodal de Manresa del qual forma part el regadiu). Es va planificar per recórrer, caminant i amb guia, gran part del ramal de Viladordis de la Sèquia i visitar l'explotació d'un dels ramaders que figuren al catàleg. Des de L'Era es va realitzar gran part del recull fotogràfic de la sortida, que es pot trobar a la pàgina web de l'Anella (www.anellaverdamanresa.cat)

Sortida Anella Verda. Mas d'en Roca.

Estand a la Fira de Sant Andreu. L'estand va estar parat durant tres dies (30 de novembre, 1 i 2 de desembre) a la plaça Crist Rei amb productes de diversos agricultors o ramaders que van aportar gènere. L'Ajuntament ens va cedir l'espai, la carpa i la taula. Decoraven l'estand dos pòsters de promoció, un amb diverses fotos del regadiu i l'altre amb el plànol de les partides que figura al catàleg.

Estand a la Fira. Desembre 2012

Hi ha acta de la majoria d'aquestes activitats. El llistat cronològic de les activitats es pot consultar a l'Annex I.

LES ENTREVISTES

Estan recollides en 82 documents en format Word. Gairebé la meitat contenen fotos descriptives. Podeu consultar el llistat complet a l'Annex I i un resum a la taula següent:

TIPUS D'ENTREVISTA	Any 2011	Any 2012	Total
A productors	14	41	55
A menestrals (horts socials i/o veïns)	1	11	12
A altres persones (d'interès tècnic/informatiu)	1	3	4
A botiguers de Manresa	1	1	2
A cooperatives/associacions de consumidors	3	6	9
SUBTOTAL	20	62	82

LES REUNIONS

Hi ha 50 documents que registren les trobades amb diferents entitats com l'Ajuntament de Manresa, o la Junta de la Sèquia; associacions de consumidors, de productors, de veïns o de ciutadans; Fundacions; la Xarxa de Custòdia del Territori; les diferents persones involucrades en el disseny del catàleg, etc.

Pagesos del regadiu a la Trobada d'horta del Maresme.

Es van realitzar set reunions formals amb la Regidoria de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Manresa. La primera, abans d'arrencar el projecte al juny, va ser amb la regidora anterior, Alba Alzina i la tècnica Raquel Blanco. A les altres hi van assistir el regidor Jordi Serracanta i alguns tècnics a més de la Raquel Blanco, com la Pilar López i el Quico Mestres. L'abandonament del mercat dels pagesos de Puigmercadal, el poc dinamisme de l'altre mercat a la Plaça Major, l'estat dels camins, l'oblit en que es troba el regadiu o el catàleg van ser temes recurrents.

Amb el President de la Junta de la Sèquia, el Sr. Josep Alabern, es van mantenir un parell de trobades per presentar-li el projecte i mirar de captar els seus suggeriments o buscar suport concret. També hi van haver diverses reunions a can Font, seu de la Fundació Aigües de Manresa - Junta de la Sèquia, amb la seva directora, Laia Muns, altres tècnics i en dues ocasions amb personal de la Regidoria de Medi Ambient, a més d'una amb l'historiador Jordi Piñero.

Es van realitzar algunes reunions amb l'Aleix Farrés, responsable de mercats i fires de la Regidoria de Promoció Econòmica, per mirar d'establir altres pagesos del regadiu als mercats de les Oques, de la Mion o al nou mercat de la Balconada o per gestionar el suport per a la presència a la Fira de Sant Andreu. De la seva gestió i de la reunió i converses amb l'Associació de Veïns de la Balconada es va concretar la incorporació de una parada de pagesos al mercat.

Entre les reunions documentades hi ha també les realitzades amb el tècnic de l'ADV, Roc Mas, per tractar la viabilitat d'introduir traçabilitat dels productes del Regadiu o per parlar de la mongeta del ganxet; amb gent del *Regió7*; trobades i xerrades a Vic, França, Riudarenes o Barcelona convocades des de la Xarxa de Custòdia del Territori.

També es van dur a terme moltes trobades amb el dissenyador de l'Arada, el Ramón Porta. Va portar molta feina el dibuix del plànol amb la incorporació de la zonificació en partides.

ELS DIARIS DE CAMP

Hi ha un total de 24 diaris de camp.

Ànecs salvatges. Partida Viladordis.

Alguns expliquen detalladament les exploracions fetes i les visites que no generen pròpiament una entrevista; d'altres, sobretot els posteriors, contenen només la informació més rellevant. Podeu consultar el llistat de diaris de camp a l'Annex I i un exemple de diari de camp a l'Annex IV.

Es van fer consultes a Biblioteques o a l'Arxiu Comarcal de Manresa que van generar diaris.

En la localització d'informació relativa a les partides antigues del regadiu es van realitzar algunes visites més que no estan registrades. Una a la biblioteca de el Pont de Vilomara, una altre a l'Arxiu de la Corona d'Aragó de Barcelona per obtenir el plànol de Manresa de l'any 1853; altres a l'arxiu de can Font en Manresa i altres a la Regidoria de Planejament de Manresa i a l'oficina de Turisme.

COMUNICACIÓ I PREMSA

La presència als medis es va assegurar a través del diari *Regió7*, que té una tirada a d' uns 7.250 exemplars a la comarca del Bages els dissabtes, i la revista *Agrocultura* que arriba a 800 subscriptors. També es va fer aparició en revistes de distribució gratuïta com *L'Apuntador* (www.lapuntador.cat) i *El Divendres* i en diverses webs.

Hi va haver un intent per publicar alguna cosa a la revista *El Pou de la Gallina*, que no va cuallar, i ens hagués agradat d'aparèixer a la radio i a la televisió locals, però no hi va haver temps.

Des del començament es va considerar fonamental la col·laboració amb els medis de comunicació per tal d'acostar els productors i el medi del regadiu als ciutadans de Manresa. Es tractava de fer visible la feina dels productors, reforçar la presència dels productes de proximitat i les varietats locals i posar de relleu la importància cultural i en termes de biodiversitat d'aquesta zona conurbada.

Es pot consultar el llistat de presència als medis a l'Annex I.

SOCIETAT • MANRESA DIABATÉS, 31 DE JULIOL DEL 2012 | Regió7

100 anys de mongeta del ganxet a Manresa

► Sorpresa i indignació majúscules entre els agricultors que conreen des de fa generacions aquest llegum ► És va mentir quan es va dir que la denominació d'origen era exclusiva del Vallès i del Maresme

Crònica

Marcel·lino Sola Transerens va néixer l'any 1911 a cal Clement, la masia casa a prop del poble de l'Agulla on encara viu. El Marcel·lino va fer la guerra al front i en va tornar sa i estalvi. Després ja no s'ha mogut del regadiu. Va ser membre de la Junta de la Sèquia durant uns quants anys. El 1964 el van renovar el carnet per última vegada: «ja no cal que torni». I va dir el policia.

Durant la vida ha viscut molts canvis, i tan ràpidament, que adaptant-se hi ha estat fàcil. Van desaparèixer les vaques i ara a casa fan herba per vendre. La seva jove té una botiga

Se sembren a principi de juliol. Abans s'ha d'haver preparat a consciència la parcel·la

Les piles de canyes amb mongeteres enfilades formen part del paisatge de tardor del regadiu

a la Parada on venen el que cultiven. Els seus pans eren vaques i volien la llet a la ciutat. Tenien un hort per a autoconsum i cap estiu no hi muntaven les mongeteres del ganxet. Tots els veïns horticultors en feien per vendre. De manera que podem dir que el cultiu de la mongeta del ganxet al regadiu de Manresa té una tradició centenària. Per això, quan els pa-

gesos que la cultiven s'han assabentat que, si la continuen comercialitzant amb aquest nom, poden rebre una sanció de milers d'euros, la sorpresa i la indignació han estat majúscules.

I no perquè la Unió Europea ha concedit la Denominació d'Origen Protegida (DOP) Mongeta del Ganxet (DOP Oficial de la Unió Europea de data 23 de desembre del 2011). El problema és que en els papers que es van fer arribar a l'Europa per aconseguir-ho hi diu que la mongeta del ganxet és exclusiva de les comarques del Vallès del Maresme i que no es cultiva fora d'elles. Hi diu, també, com ha de ser aquesta mongeta del ganxet de la DOP: gran i molt gruixuda. Però no totes les mongetes del ganxet són iguals, ni tan sols les del Vallès-Maresme. La manresana és petita

LA LLUI

La batuda a final de tardor

Quan les mongeteres són prou seques s'arruquen les canyes del terra i s'agrupen formant piles que es toquen amb un plèstic perquè s'acabi d'assecat. S'ha d'esperar a un dia ben assolat per desfer les piles, treure les canyes i fer la batuda.

I la norma és una mica de ganxo. Això no treu que sigui boníssima. Arca del realisme generat per la DOP la Taula del Regadiu de Manresa va enviar un comunicat on es detalla que el finití de mesos necessaris per estimar l'error. El consell regulador de la DOP del Ganxet ja ha comunicat que miraria d'encalçar-hi les altres comarques productores. Es van necessitar nou anys per crear el tipus de la DOP, així que cal tenir esperances que arreglar-lo sigui més fàcil. (Magaly Castañera i Florinda Plans són membres de L'Esca).

Marcel·lino Sola, Tavi de cal Clement

Article al Regió 7 del 31 de juliol del 2012

COL·LABORADORS

Algunes de les entitats, associacions o col·lectius que van col·laborar contínua o puntualment van ser:

- Els veïns i pagesos del regadiu.
- L'Escola de Capacitació Agrària de Manresa.
- La Junta de la Sèquia, encarregada de la gestió de les infraestructures de la Sèquia, tant a nivell directiu com els productors del regadiu que l'integren. Van contribuir econòmicament en l'edició del catàleg.
- La Fundació Aigües de Manresa - Junta de la Sèquia a nivell directiu. La direcció del Parc de la Sèquia i l'equip de can Font, de forma especial.
- L'Ajuntament de Manresa, sobretot la Regidoria de Medi Ambient i Sostenibilitat, al Regidor i la Tècnica de Medi Ambient, però també la Regidoria de Comerç, a través de la tècnica del CIO i els responsables de fires i mercats de l'oficina d'Activitat Econòmica, i la Regidoria de Planejament, durant l'elaboració del plànol.
- La Xarxa de Custòdia del Territori (xct) que va col·laborar assessorant-nos i finançant part d'algun dels viatges que va organitzar.
- L'Associació de Defensa Vegetal del Bages (l'ADV).
- La revista *Agrocultura* que es va fer ressò d'alguna de les nostres activitats.
- El diari *Regió7*, que va donar suport a l'iniciativa de promocionar els productes i als productors locals. Va contribuir amb un descompte en el preu de l'encartat del catàleg imprès.
- Associació l'Arada i el seu dissenyador, que des del primer moment va entendre la importància de dedicar temps i esforç a recuperar les partides.

Triant mongetes.

CONCLUSIONS

El present projecte ha volgut donar uns primers passos per invertir el procés de decaïment del regadiu manresà. Ha estat un recorregut de poc més d'un any que ha apostat per la estratègia de caminar a poc a poc però involucrant a tots els agents implicats.

L'objectiu de fer aflorar la oferta i donar-la a conèixer als manresans s'ha assolit parcialment amb l'edició del *Catàleg dels productors del regadiu de Manresa que fan venda directa*. Per primer cop, els pagesos del regadiu eren els protagonistes i van estar molt contents i agraïts per l'iniciativa. Va faltar temps per l'elaboració d'un segon catàleg, més modest, de la totalitat dels productors (tan si fan venda directa com si no) que hi volguessin aparèixer. Hauria estat un bon recurs per estimular comercialització a nivell local de productes que ara surten de la nostra comarca havent-hi prou mercat aquí. Resta la base de dades i les entrevistes com a punt de partida per una futura elaboració d'aquest nou catàleg.

*Collint albergínia verda i escarola.
Partida Mas d'En Pla.*

En l'objectiu d'establir nous pagesos al regadiu, hem avançat lentament en el tema de l'accés a la terra. La compra es prohibitiva degut als altíssims preus, fruits de l'especulació. Una quartera (1/3 part d'hectàrea) que, segons la majoria de professionals, hauria de valer com a molt 6.000 euros, no es pot trobar per menys de 36.000. Pel que fa al lloguer, hi ha molt arrelada la tradició dels contractes orals d'un any de durada que és difícil de trencar. Per poder establir un nou pagès es necessiten contractes de més llarga durada. A banda, al regadiu no hi ha gaires parcel·les ermes i les de lloguer que queden buides van prou buscades pels professionals ja en actiu. No es tractava de desvestir un sant per vestir-ne un altre. Tot i així s'han pogut trobar parcel·les o finques per oferir, que haurien estat més si s'hagués pogut dedicar més temps a generar confiança entre els propietaris.

No hem dedicat gaires esforços a la cerca de nous professionals però ha anat sorgint gent interessada. També hem detectat, pagesos a temps parcial o fills de pagesos que s'estan rumiant si s'incorporen del tot a la feina.

Aquest ha estat un projecte de custòdia del territori en el que no s'haurà firmat cap acord. Des de bon principi ens va semblar que forçar la firma d'acords d'aquest tipus, així d'entrada, era com començar la casa per la teulada. Primer ens havíem de situar sobre el territori, crear llaços de confiança amb els veïns, productors i propietaris del regadiu, estudiar quin paper podia jugar la nostra associació i quins compromisos de custòdia podíem assumir amb els recursos amb que comptaven. Amb l'assessorament de la xct vam entreveure que el tipus de contracte ideal seria un a tres bandes en el que L'Era fes d'intermediari entre el propietari i el pagès assessorant uns i altres i garantint que es practiques una agricultura respectuosa amb el medi ambient. En aquesta línia es va enfocar el projecte de continuïtat per als anys 2013-2014 que podeu trobar a l'Annex V. El projecte global tenia un pressupost de 81.000 € i es va presentar a la convocatòria d'ajuts de la Fundación Biodiversitat (no va ser escollit) i al Programa triennal (que ha acabat sent bianual) de custòdia del territori de la Generalitat de Catalunya (encara no tenim resposta). Tenim el compromís per part de l'Ajuntament de Manresa de finançar part del projecte.

Respecte a l'exploració i estudi de les dinàmiques existents entre els diferents agents que intervenen al regadiu (ciutadans, productors, menestrals i veïns), ens ha mancat temps per poder reflexionar al voltant dels menestrals, la seva presència, les seves necessitats, els seus potencials... Els horts socials són de l'interès màxim donat que ocupen una quarta part de les hectàrees del regadiu i la meitat de les que es reguen. Intervenien directament en el manteniment dels canals secundaris de reg, proporcionen oportunitats d'esbarjo dels ciutadans, complementen l'economia de molt d'ells i són una font de riquesa pel que fa a conservació de varietats locals. Tot i així es van poder entrevistar gaire bé una dotzena de menestrals.

Lligant tomaqueres.

Finalment, podem dir que hem intentat donar uns primers passos per revaloritzar i dinamitzar el regadiu de Manresa, però hi ha pendent un compromís molt gran de la ciutat cap al seu regadiu. En aquest temps de crisi econòmica profunda, no està de més recordar que una hectàrea de regadiu pot donar feina directa a tota una família. El regadiu pot proporcionar seguretat alimentària, llocs de treball de qualitat, productes de proximitat, zones d'esbarjo. Si es pogués avançar cap a sistemes agraris respectuosos amb el medi ambient i amb les persones, potenciaríem el regadiu, la biodiversitat, la feina ben feta i la perdurabilitat de l'agricultura.

BIBLIOGRAFIA

- Alabern Valentí, Josep. *Al voltant de la construcció de la Sèquia de Manresa*. Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa. Catalunya, 2002.
- Aldomà, Ignasi. *Estat, ús i dinamització del regadiu de Manresa. Desenvolupament de l'Anella Verda i Agrària*. Inèdit. Ajuntament de Manresa, 2010. Disponible a la web de l'Ajuntament.
- Bajona Oliveras, Ignasi, et. al., Coords. *Història de la Ciutat de Manresa (1900-1950)* 3 Volums. Fundació Caixa de Manresa. Manresa, 1991.
- Casajuana Niell, Rosa. *I més històries de Manresa...* 1a. Edició. Col. Memòria, 12. Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. Manresa, 2011.
- Comas Closas, Francesc. *Manresa. Una història per conèixer*. 2a. Ed. Parcir, Edicions Selectes i Zenobita Edicions. Manresa, 2006.
- Comas Closas, Francesc, Segon Comellas, Joan. *Visions de Manresa*. 1a. Edició. Parcir Edicions Selectes i Zenobita Edicions. Manresa, 2010.
- Gasol, Josep M. *Manresa. Panorama d'una ciutat*. 1a. Edició. Gràfiques Montañà, S.A. Manresa, 1971.
- Gisbert Traveria, Meritxell. *El Plànol topogràfic del regadiu i ciutat de Manresa, de Marià Potó (1867)*. Treballs de la Societat Catalana de Geografia, No. 70, 2010. Pàgs. 181-203
- Monllor Rico, Neus. *Explorant la jove pagesia: camins, pràctiques i actituds en el marc d'un nou paradigma agrosocial. Estudi comparatiu entre el sud-oest de la província d'Ontario i les comarques gironines*. Tesi doctoral de la Universitat de Girona, 2011. Dirigida per l'Isabel Salamaña i Serra.
- Montasell, Josep. *El regadiu de Manresa*. Estudi inèdit. Diputació de Barcelona, Àrea d'Espais Naturals. Catalunya, 1997.
- Muro Morales, José Ignacio; Nadal Piqué, Francesc; Urteaga González, Luis. *Un geòmetra francès a Espanya: Jean-Antoine-Llaur (1850-1860)*. Revista Treballs de la Societat Catalana de Geografia, 2008. A la web en: publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000109/00000045.pdf
- Piñero, Jordi, et.al. *La Sèquia de Manresa. Estudi històric i documentació del patrimoni associat a un canal d'origen medieval*. 2 volums inèdits. Tomo I: memòria. Tomo II: Base de dades d'elements patrimonials de la Sèquia de Manresa. Ajuntament de Manresa, desembre 2010.
- Prat, Vicenç. *Un "llibre verd". Visió parcial de Manresa*. Reedició del llibre editat l'any 1932. Ajuntament de Manresa i Centre d'Estudis del Bages. Catalunya, 2002.

Sánchez Bell, Esther. *Variabilitat de la mongeta Ganxet (Phaseolus vulgaris L.): determinació de tipologies i selecció de línies comercials*. Tesi doctoral presentada a l'octubre del 2003. Dirigida pel Francesc Casañas.

Sarret Arbós, Joaquim. *La Cèquia de Manresa*. Manresa, 1906.

Solà Parera, Àngels. *Aigua, indústria i fabricants a Manresa (1759-1860)*. 1a. Edició. Col. Història Industrial del Bages, 1. Centre d'Estudis del Bages, Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa i Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, demarcació de la Catalunya central. Catalunya, 2004.

Vallès, Florenci. *El medi natural del terme de Manresa*. 1a. edició. Col. Guies, 3. Centre d'Estudis del Bages. Manresa, 2002.

Vidal Oliveras, Jaume, et. al. *Calidoscopi manresà. Visió parcial de la ciutat*. Associació per al Museu Comarcal de Manresa. Catalunya, 2004.

ENLLAÇOS WEB (2012)

Anella Verda Manresa. www.anellaverdamanresa.cat

Ajuntament de Manresa. www.ajmanresa.cat

Associació L'Era, Espai de Recursos Agroecològics. www.associaciolera.org

Associació Meandre. www.meandremanresa.com

Associació Terre de Liens. www.terredeliens.org

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya: <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR>

Fundació Territori i Paisatge de l'Obra Social de Catalunya Caixa.

<http://www.fundaciocatalunya-lapedrera.com/ca/content/territori-i-medi-ambient>

Parc de la Sèquia. www.parcdelasequia.cat

Projecte "Revitalització del Regadiu de Manresa". www.esporus.org/regadiu

Sistema d'Informació Geogràfica de Parcel·les Agrícoles, SIGPAC. Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient d'Espanya. Visor a: sigpac.mapa.es/fega/visor.

Xarxa de custòdia del territori, xct. www.xct.cat

ANNEXOS

Annex I. Llistat de resultats

- Documents generats
- Activitats
- Entrevistes
- Reunions
- Diaris de Camp
- Comunicació i premsa

Llistat documents generats 2011-2012

	Nom/Document	Objectiu
30	1212 Projecte de continuïtat 2012-2013 <i>Regadiu_121116_projecteCustodia.pdf</i>	Proposta que dóna continuïtat al present projecte. Va optar a dues subvencions.
29	1211 Catàleg de productors del regadiu de Manresa que fan venda directa <i>Regadiu_Cataleg_Venda_Directa.pdf</i>	Donar a conèixer als pagesos i estimular la venda directa i el consum de proximitat del Regadiu
28	1208_Article Revista Agrocultura "Fer-se pagès a la Llei" <i>Regadiu_120800_ArticleAgrocultura49.pdf</i>	Explicar els passos necessaris per gestionar l'alta oficial com a pagès
27	120730_Estat del projecte <i>Regadiu_120730_EstatProjecte.doc</i>	<i>Document intern.</i> Tercera autoavaluació del projecte que analitza la feina feta en relació als objectius traçats, els resultats obtinguts, les fortaleses i mancances del projecte en funció del cronograma.
26	120730_Article al diari Regió7 sobre la mongeta del ganxet <i>Regadiu_120731_ArticleRegio7.pdf</i>	Posicionament de suport als pagesos del Regadiu sobre la polèmica de la DOP Mongeta del Ganxet, basat en el testimoni de l'avi de Cal Climent
25	120718_Base de dades. Catàleg dels productors del regadiu. <i>Regadiu_120718_VendaDirecta_sen sefotos.doc</i>	Recopilar, classificar i ordenar la informació obtinguda mitjançant les fitxes de dades dels productors interessats en sortir al catàleg, els que fan venda directa. Revisió complementària amb les entrevistes.
24	1207_ Comunicat de l'Era sobre la DOP Mongeta del ganxet http://www.associaciolera.org/inici/directori/40.php?id_pagina=40	Posicionament de l'Era amb més ampla justificació, més argumentat, respecte a la polèmica DOP, publicat a la pàgina web de l'entitat
23	120629_Catàleg de productors i concurs de fotografies_Regio7 <i>Regadiu_120629_ConcursFotografiesRegio7.doc</i>	Redacció que es va enviar al diari Regió7 per a la seva posterior publicació (el 7 de juliol) on es fa referència al catàleg i es presenten les bases del concurs de fotografies "Treballant al Regadiu", amb l'objectiu de fer visible la feina que es fa a aquesta zona.
22	120608_ Comunicat de la Taula del Regadiu de Manresa sobre la DOP Mongeta del ganxet <i>Regadiu_120608_ComunicatTaulaRegManresa_DOPGanxet.doc</i>	Redacció dels arguments del posicionament de la Junta de la Sèquia, l'Ajuntament de Manresa, l'Escola Agrària i L'Era. Publicat al Regió 7 i pàgines web oficials. També entregat als pagesos interessats.
21	120517- Document "Què cal per fer-se pagès"	Ajudar a formalitzar la situació d'alguns menestrals que volen comercialitzar. Lliurat als

	<i>Regadiu_120517_FersePages.doc</i>	pagesos interessats. Fou la base del posterior document publicat a la Revista Agrocultura.
20	120510_Sobre els mercats de pagesos <i>Regadiu_120510_MercatsPagesos.doc</i>	Document que analitza la importància dels mercats de pagesos i l'estat dels que hi ha a Manresa. Entregat a l'Ajuntament (de Manresa), alguna associació i alguns pagesos.
19	120416_ Proposta de continuïtat del Projecte de Custòdia <i>Regadiu_120510_PropostaContinuitatProjecteCustodia.doc</i>	<i>Document intern.</i> Esborrany que presenta, amb suggeriments concrets, propostes de L'Era per donar continuïtat al projecte.
18	120426_Fitxa de dades de productors <i>Regadiu_120426_DadesProductor.doc</i>	<i>Document intern.</i> Obtenir les dades més rellevants de cada productor entrevistat per poder elaborar el catàleg
17	120426_Prioritats mes de maig <i>Regadiu_120426_PrioritatsMaig.doc</i>	<i>Document intern.</i> 2a. Revisió que reformula la planificació i prioritza les activitats tot seguint l'objectiu.
16	120402_Cronograma (2 docs: en Word i en Excel) <i>Regadiu_120402_Cronograma.doc</i>	<i>Document intern.</i> Planificació una vegada feta la diagnosi i per tal d'aconseguir l'objectiu de realitzar el catàleg de productors i presentar-lo a fires, acabar les entrevistes a productors i localitzar els horts socials, així com la cerca de terres per llogar i de pagesos interessats, professionals o menestrals de nova incorporació o amb experiència.
15	120319_Document "què cal per establir-se de pagès" <i>Regadiu_120319_EstablirseDePages2.doc</i>	Primer apropament que recull els requisits i passos necessaris per donar-se d'alta com a pagès. Entregat al Sr. Romero, principal interessat.
14	120306_Propostes per donar a conèixer el Regadiu de Manresa i estimular la seva revitalització <i>Regadiu_120306_PropostesPromocioRevitalitzacio.pdf</i>	Document on es proposa el catàleg de productors, els estands a fires i la recuperació de la zonificació per partides antigues encara vigents. Conté imatges dels models de fitxes de productor, producte i itineraris, a més del mapa de Potó amb les partides (1867) i d'altres idees. Presentat a l'Ajuntament i base per convidar als pagesos a participar en el catàleg.
13	120306_Model contingut fitxa productor <i>Regadiu_120306_CalCodony.pdf</i>	Proposta exemplificada de l'elaboració de les fitxes per promocionar als productors. Suggestiu a l'Ajuntament.
12	120306_Model contingut fitxa producte <i>Regadiu_120306_Caqui.pdf</i>	Proposta exemplificada de l'elaboració de les fitxes per promocionar els productes de la zona del Regadiu. Suggestiu a l'Ajuntament.
11	120306_Model contingut fitxa itinerari <i>Regadiu_120306_ItinerariEI Poal.pdf</i>	Proposta exemplificada de l'elaboració d'itineraris per acostar el Regadiu als manresans i donar a conèixer als seus productors. Suggestiu a l'Ajuntament.
10	120227_Estat del projecte amb conclusions <i>Regadiu_120227_EstatProjecte.doc</i>	<i>Document intern.</i> Revisió analítica que busca assolir l'objectiu amb propostes concretes. Conté les conclusions fruit de la reunió a L'Era que marquen les possibilitats de l'entitat i la

		reformulació d'algunes activitats a realitzar.
9	120222_ Estat del projecte. Dubtes i preguntes. <i>Regadiu_120222_EstatProjecteLEra.doc</i>	<i>Document intern.</i> Presentat a L'Era. Es fa una primera revisió dels resultats obtinguts, amb els problemes, reptes o les fortaleses trobades durant els primers mesos de treball.
8	111230_Primer a proposta Abreujada (2 versions posteriors) <i>Regadiu_111230_PropostesActuacioAbreujada.doc</i>	Document que presenta la proposta del present projecte amb dades de contacte, redactada més resumidament i que es va entregar a cada persona entrevistada i interessada. Es va anar actualitzant segons les revisions posteriors.
7	111117_Proposta d'actuacions <i>Regadiu_111109_PropostesActuacio.doc</i>	La proposta del projecte que presenta la diagnosi de la que es va partir, i l'articulació projectada en tres eixos així com la custòdia com a eix transversal. Inicialment es va presentar a entitats i pagesos, fins que es va simplificar en la abreujada.
LLISTATS		
6	2012 Llistat de reunions <i>Regadiu_130122_LlistatReunions.docx</i>	Enumera les 50 reunions on s'ha participat i s'ha tractat temes relacionats directament amb el projecte durant el 2011 (17) i el 2012 (33), i explica la temàtica tractada.
5	2012 Llistat d'entrevistes <i>Regadiu_130122_LlistatEntrevistes.docx</i>	Enumera les entrevistes personals realitzades a pagesos i menestrals, veïns o no, així com a les cooperatives de consumidors o associacions directament implicades d'alguna manera en el regadiu des del setembre de 2011 i el novembre del 2012. Aquest document va ser molt útil doncs porta el control de la feina associada com ara la transcripció, revisió, afegit de fotos, entrega, així com si el entrevistat és veí, quina activitat professional té i a quina Partida es localitza la seva explotació (si és productor) o casa (si veí).
4	2012 Llistat de diaris de camp <i>Regadiu_130122_LlistatDiarisCamp.doc</i>	Enumera i explica els 24 diaris de camp realitzats per la zona del regadiu, exploració d'antigues partides, vies o cases, amb l'objectiu de conèixer la zona, explorar-la de primera mà i localitzar finques, parcel·les o veïns.7 durant el 2011 i 17 al 2012.
3	2012 Llistat d'Activitats <i>Regadiu_130122_LlistatActivitats.docx</i>	Explica les 13 activitats en les que es va participar per treballar els objectius del projecte, des de l'octubre del 2011 i el desembre del 2012, organitzades o no des de L'Era.
2	2012 Llistat de Comunicats a la premsa <i>Regadiu_130122_LlistatPremsa.docx</i>	Exposa la difusió que es va fer per donar a conèixer les activitats que es duïen a terme i posar al regadiu de relleu, tant respectives al catàleg com del concurs o la polèmica de la DOP "mongeta del ganxet". Fan un total de 14 vegades la presència en medis de comunicació, tant impresos com via web.
1	2012 Llistat de documents generats <i>Regadiu_130122_LlistatDocumentsGene</i>	El present document. Exposa els 30 documents generats durant i com a conseqüència de la feina

	<i>rats.docx</i>	feta. El sis llistats es troben a la pàgina web. www.esporus.org/regadiu
--	------------------	--

Llistat activitats 2011-2012

	Activitat/Document	tema
17	121130 i 121201-02 Fira de Sant Andreu, Manresa <i>Regadiu_121201_FiraSantAndreu.pdf</i>	Estand de distribució i explicació del catàleg dels productors del Regadiu a la Plaça de Crist Rei
16	121113 Jornades XCT, Barcelona <i>Prog_nova_pagesia_131211.pdf</i>	Conèixer noves formes d'accés a la terra i suport a la pagesia
15	121028 Sortida Anella Verda <i>Sortida_Anella_Verda_Cal_Tatje.pdf</i>	Col·laboració. Volta per Viladordis, Mas d'en Roca i Les Marcetes, seguint la Sèquia, amb explicacions. Visita de la granja de conills del Sr. Tatjé, a Viladordis.
14	121013 Jornada tècnica Riudarenes <i>Regadiu_121013_projecteSELVIA.doc</i>	Projecte SELVIA, jornada tècnica dels integrants del grup de treball de custòdia agrària
13	121009 Reunió grup de treball de custòdia agrària, Barcelona <i>Regadiu_121009_reunioGTCA.doc</i>	Conèixer les iniciatives del DARM respecte a nova legislació que inclogui la custòdia del territori
12	121006 Presentació projecte a la fira ECOVIURE, Manresa <i>Regadiu_121011_NoticiaPresentacioEcoviure.doc</i>	Donar a conèixer el projecte i el catàleg, per on passa i cap a on es vol dirigir.
11	120921 Fotos guanyadores del concurs http://www.associaciolera.net/concurs-treballant-al-regadiu/fotos-guanyadores	A la web. Exposició de les fotos guanyadores
10	120912 Fotos participants del concurs http://www.associaciolera.net/concurs-treballant-al-regadiu/fotos-presentades	A la web. Exposició de les fotos concursants
9	1205 Concurs de fotografia <i>Regadiu_120516_ConcursFotografies.pdf</i>	"Treballant al Regadiu", la temàtica dirigida al públic obert.
8	120413-14_Jornades_Soberania_Alimentària	Xerrades sobre associacions de suport a l'agricultura.
7	120413_Jornada_Xarxa_Agrosocial	Presentació de l'agricultura social, per a gent amb problemes psíquics o d'inserció.
6	120412-14 Viatge a França <i>Regadiu_120414_ViatgeFrança.doc</i>	Sortida amb la xct. Visita de tres dies al Langedoc Roussillon per conèixer de prop l'associació Terra de Liens i com desenvolupen projectes concrets d'accés a la terra

5	120131 Tria de Mongetes a Olot, 2 <i>Regadiu_120117_TriaMongetes.doc</i>	Participació amb els pagesos del Regadiu en la tria anual de mongetes del ganxet que fan a la cooperativa d'Olot
4	120117 Tria de Mongetes a Olot, 1 <i>Regadiu_120117_TriaMongetes.doc</i>	Participació amb els pagesos del Regadiu en la tria anual de mongetes del ganxet que fan a la cooperativa d'Olot
3	120107 Batuda de mongetes <i>Regadiu_120107_BatudaMongetes.doc</i>	Assistència a la batuda de mongetes del ganxet que fa un dels productors més grans del Regadiu
2	111213 Visita al Maresme amb productors <i>111213_Diari_Camp_Jornades_Horta.doc</i>	Assistència a les XIV Jornades d'horta organitzades per les cases de llavors comercials i per l'ADV de Santa Susanna. Xerrades, estands i pica pica.
1	111002 Caminada al Poal Meandre–Anella Verda -Llavorae	Participació en aquesta caminada explicada organitzada per l'Ajuntament a la zona del Poal fins a la finca del Sr. Borròs, on es va fer un tastet d'enciams.

Llistat entrevistes 2012

	doc	és	transcrita	revisada	amb fotos	lliurada	V veí Regadiu	partida
61	Regadiu_121016_Entrevista_Botiga Torrent	Comerc.	X				V	Manresa
60	Regadiu_120925_EntrevistaTruncalla	ramader	X				X	El Joncar
61	Regadiu_120925_EntrevistaFranciscoHamer	menestral	X					El Colomer
59	Regadiu_120925_EntrevistaJordiVidal	ramader	X				X	Font de la Serra
58	Regadiu_120918_EntrevistaAlmaixera	coop.	X				-	COOP CONSUM
57	Regadiu_120917_EntrevistaArrclrehom	assoc.	X				X	ASS CONSUM
56	Regadiu_120829_EntrevistaJoanSimon	ramader	X				X	Viladordis
55	Regadiu_120829_EntrevistaMarcVilardell	ramader	X				X	Mas d'en Roca
54	Regadiu_120829_EntrevistaMariaCalOliveras	pagesa	X				X	El Poal
53	Regadiu_120828_EntrevistaSalelles	coop.	X				-	COOP PROD
52	Regadiu_120828_EntrevistaPedroDiaz	pagès	X				X	El Poal
51	Regadiu_120828_EntrevistaJuanRodriguez	menestral	X				-	Viladordis
50	Regadiu_120828_EntrevistaFortiaRovira	menestral	X				-	Mas Terrós
49	Regadiu_120823_EntrevistaJosepXarpell	menestral	X				-	El Joncar
48	Regadiu_120821_EntrevistaMengemBages2	coop.	X				-	COOP CONSUM
47	Regadiu_120814_EntrevistaLaGuixa	coop.	X				-	COOP CONSUM
46	Regadiu_120712_EntrevistaRostoll	coop.	X				-	COOP CONSUM
45	Regadiu_120712_EntrevistaAviCliment	testimoni	X	-	-		X	Font de la Serra
44	Regadiu_120702_EntrevistaGraells	Pagès	X				X	Sant Pau
43	Regadiu_120625_EntrevistaMontasell	E.TECN.	X	-	-		-	PAB. Llobregat
42	Regadiu_120621_EntrevistaCavallsEstruch	Ramader	X				-	La Talaia
41	Regadiu_120621_EntrevistaCaLAndreu	Pagès	X				X	El Poal
40	Regadiu_120619_EntrevistaIgnasiCornet	Pagès	X				-	El Poal
39	Regadiu_120612_EntrevistaJardineriaSantacreu	Viverista	X				-	St. Pau
38	Regadiu_120522_EntrevistaLeonorVda.Bertran	Menestral	X				X	Viladordis
37	Regadiu_120522_EntrevistaJordiCapdevila	Pagès	X				X	Viladordis
36	Regadiu_120516_EntrevistaYassinHaddi	Pagès	X				-	El Poal
35	Regadiu_120509_EntrevistaJosepMCapsada	Pagès	X				-	El Poal
34	Regadiu_120508_EntrevistaJoanCruz	Ramader	X				X	Font de la Serra

	doc	és	transcrita	revisada	amb fotos	lliurada	V veí Regadiu	partida
33	Regadiu_120508_EntrevistaAntoniLopez	Ramader	X				-	El Poal
32	Regadiu_120508_EntrevistaJosepGuardia	Pagès	X				X	La Pujada Roja
31	Regadiu_120503_EntrevistaGerardFont	Ramader	X				X	Mas Terrós
30	Regadiu_120427_EntrevistaJosepGonfaus	Pagès	X	X	X		-	Mas d'en Roca
29	Regadiu_120428_EntrevistaViversSerra.doc	Viverista	X	X	X		X	Viladordis
28	Regadiu_120426_ConversaCalTasies	pagès	X	X			X	Font del Serra
27	Regadiu_120426_EntrevistaRoserCosta	Menestral	X	X			X	El Guix
26	Regadiu_120425_EntrevistaRamonaRiu	Pagesa	X	X			X	Mas d'en Roca
25	Regadiu_120417_EntrevistaJaumeMas	Pagès	X	X			X	Els Trullols
24	Regadiu_120409_EntrevistaAmiCarites i Hamid	Menestral	X	X			-	El Guix
23	Regadiu_120320_EntrevistaJaumeCanto	Pagès	X	X			X	El Colomer
22	Regadiu_120319_EntrevistaSalvans	Pagès	X	X			X	Mas d'en Roca
21	Regadiu_120317_EntrevistaColldeforns	Pagès	X	X			X	Mas d'en Pla
20	Regadiu_120314_EntrevistaAlbaQuico	Pagès	X	X	X	X	X	Font de la Serra
19	Regadiu_120308_EntrevistaDolorsCalTuta	E.TECN	X	X	-		-	Cardona
18	Regadiu_120306_EntrevistaJesusPujol	Pagès	X	X			X	El Poal
17	Regadiu_120306_EntrevistaJosepGrau	Pagès	X	X	X	X	-	El Poal
16	Regadiu_120228_EntrevistaJoaquimDaura	Pagès	X	X	X		X	El Poal
15	Regadiu_120227_EntrevistaFamiliaPladellorenç	Pagès	X	X	X	X	X	El Joncar
14	Regadiu_120215_EntrevistaJoanRossinyol	Pagès	X	X	X	X	X	Mas Terrós
13	Regadiu_120215_EntrevistaCalCarrasquet	Pagès	X	X	X		X	Mas d'en Pla
12	Regadiu_120208_EntrevistaAlbertComallonga	Pagès	X	X	X	X	X	Mas Terrós
11	Regadiu_120208_EntrevistaFranciscoRomero	Pagès	X	X	X	X	-	El Poal
10	Regadiu_120208_EntrevistaCalColell	Menestral	X	X	X	X	X	Mas Terrós
9	Regadiu_120207_EntrevistaIgnasiAltimires	Pagès	X	X	X	X	X	Les Marcetes
8	Regadiu_120207_EntrevistaToniTorras	Pagès	X	X	X	X	X	Mas Terrós
7	Regadiu_120130_EntrevistaCalMencio	Menestral	X	X	X		X	L'Atalaia
6	Regadiu_120130_EntrevistaCaLAmelia	Menestral	X	X	X		X	Mas d'en Pla
5	Regadiu_120120_EntrevistaJoanPujol	Ramader	X	X	X	X	X	Mas Terrós
4	Regadiu_120111_EntrevistaXavierTorras	Pagès	X	X	X	X	X	Mas d'en Pla
3	Regadiu_120110_EntrevistaJosepCots2	Pagès	X	X	-	X	X	El Colomer
2	Regadiu_120110_EntrevistaLluisVila	Pagès	X	X	X	X	-	Mas d'en Roca
1	Regadiu_120110_EntrevistaCarles	Menestral	x	X	X		-	El Joncar

Llistat entrevistes 2011

	doc	és	transcrita	revisada	amb fotos	lliurada	Veí Regadiu	partida
20	111231_Entrevista_Joan_Sala_Feine	pagès	X	X	X	X	-	Font de la Serra
19	111231_Entrevista_Joan_Tatjé	ramader	X	X	X	X	X	Viladordis
18	111230_Entrevista_Cal_Ti	pagès	X	X	X	X	X	Mas d'en Pla
17	111205_Entrevista_Jordi_Cots	pagès	X	X	X	X	-	Mas d'en Roca
16	111123_Entrevista_Climent_Solà	pagès	X	X	X	X	X	Font de la Serra
15	111123_Entrevista_Sadurní_Playà	pagès	X	X	X	X	-	Mas d'en Pla
14	111027_Entrevista_Josep_Cots	pagès	X	X	X	X	X	El Colomer
13	111027_Entrevista_ICebria_AssMeandre	Assoc.	X	X	X			Manresa
12	111021_Entrevista_BernatM_FundAlicia	E.TECN	X	X	X			St.Benet de Bages
11	111020_Entrevista_Mengem_Bages	Coop	X	X			-	COOP CONSUM
10	111020_Entrevista_Joan_Borrós	pagès	X	X	X	X	-	Mas d'en Pla
9	111018_Entrevista_Lluis_Santacreu	pagès	X	X	X	X	X	Mas Terrós
8	111015_Entrevista_Silveri_Tarres	pagès	X	X	X	X	X	Mas Terrós
7	111015_Entrevista_Lluis_Prat_Pujol	ramader	X	X	X	X	X	El Poal
6	111014_Entrevista_Botiga_Puigdellivol	Botiguer	X	X	X		-	Manresa
5	111014_Entrevista_Maria_Cooperativa	Coop	X	X	X	X	-	COOP PROD
4	111011_Entrevista_Sadurni_Tatje	pagès	X	X	X	X	X	Viladordis
3	111007_Entrevista_Serafi	menestral	X	X	X		-	Mas d'en Pla
2	111004_Entrevista_Casasayas	pagès	X	X		X	X	Les Arnaules
1	110930_Xerrada_Casasayas	pagès	X	X			X	Les Arnaules

Llistat reunions 2012

	Doc	tema
33	121119_JoanEIDivendres	Trobada a Cardona amb el fundador de la revista "El Divendres" per obtenir suport amb la publicitat gratuïta del stand de la Fira de Sant Andreu on es distribuirà el catàleg. Futures col·laboracions.
32	121113_XarxaCustodiaTerritori	Jornades. Noves formes d'accés a la terra. Exposició de projectes i debat sobre el tema.
31	121105_JoanPedreira	Regió7. Concretar l'encartat del catàleg, preus, tirada, descompte col·laboratiu, temps, etc.
30	121025_JordiPiñeroLaiaMuns	Assessorament sobre els punts d'interès del Regadiu escollits del seu treball i selecció definitiva dels mateixos.
29	121018_RamonPorta	Dissenyador. Entrega del plànol amb les partides antigues dibuixades i els punts d'interès.
28	121013_JornadaTecnicaCustodia	Riudarenes. Fundació Emys. Visita a una finca amb contracte de custòdia. Projecte de connexió entre productors-consumidors.
27	121010_LaiaMunsPepFernandez	Parc de la Sèquia i Ajuntament. Trobada a Can Font per a localitzar els punts d'interès del Regadiu, van facilitar a L'Era dos documents importants: el catàleg d'elements d'interès biològic de l'Aj., penjat a la web, i el treball del Sr. Jordi Piñero. Sugeriments concrets del Pep.
26	121009_ReunioGTCA	XCT. Barcelona. Informació respecte a la nova normativa i la possibilitat i necessitat de col·laborar com a entitat per a la introducció de la custòdia com a element important dins els canvis de Llei pròxims.
25	121007_AVRafaelGuixJoanBaeza	Associació veïns Balconada, explicació del mercat i negociació positiva per obtenir preferència pels productes dels pagesos del regadiu.
24	120927_ReunioJuratConcursFotos	Trobada a l'Escola Agrària per decidir els guanyadors del concurs de fotografies
23	120914_MercatsAleixFerrers	Informació del nou mercat de la Balconada, possibilitat de col·locar algun pagès i contacte amb el responsable de part de l'Aleix. Per a la Fira St. Andreu, sol·licitud de la carpa, del lloc privilegiat a la Plaça de Crist Rei, dates i detalls, tots otorgats.
22	120913_Taula del Regadiu	Presentació del responsable dels canvis al POUM, Mauro, i consulta per a la zona de protecció

		agrícola i el regadiu en general.
21	120730_ReunioAjuntament	Catàleg. Subvencions.
20	120718_ReunioLARada	Disseny del catàleg, primera reunió. Explicació del mateix.
19	120717_ReunioAndreuVila	Possibilitat de col·laboració per a la Subvenció de la Fundació Biodiversitat a aplicar-se al regadiu, si s'obté.
18	120620_ReunioLEra	Marxa del projecte. Presentació i anàlisi conjunt.
17	120613_ReunioRocMas	Reunió amb el Tècnic de l'ADV per conèixer la seva postura sobre la DOP Mongeta del Ganxet, presentació dels arguments de posicionament de L'Era.
16	120613_ReunioParcSequia	Informació de les activitats de les dues entitats, acord col·laboració concreta en la futura sortida pel Regadiu.
15	120612_ConsultaSS_2	Possibilitat de treballar dels pensionistes (per als que treballen al regadiu)
14	120612_ReunioRegio7	Articles, encartat catàleg
13	120611_ReunioVanesa	Explicació dels reptes, problemes i les fórmules que han fet possible accedir a la terra dins el projecte Grípia.
12	120608_TaulaRegadiuOrdreDia	Primera reunió amb la Taula del Regadiu: la Junta de la Sèquia, Regidoria de Medi Ambient, l'Escola Agrària i L'Era convidats. Es va abordar la problemàtica de la "DOP mongeta del ganxet".
11	120511_ReunioAjuntament	Formats del catàleg dels productors. Presentació del document de "Mercats". Col·laboració de l'Ajuntament intercedint durant el procés de distribució.
10	120509_ReunioAleixFarres	Fires i mercats Manresa. Cerca de possibles solucions al problema del Puigmercadal i del Mercat de la Plaça Major. Contactes proporcionats per l'Aleix i disposició de col·laboració per muntar parades a fires per promoure el catàleg.
9	120502_EntrevistaAleixFarres	Trobada posterior a la xerrada telefònica. Fires i mercats de Manresa al seu càrrec i on es pot participar. Possibilitat d'establir nous pagesos als nous mercats Mion i Oques, en concret a un.
8	120410_ReunioSrAlabern	Segona reunió amb el president de la Junta Sèquia i Gerent d'aigües de Manresa. Explicació de la marxa del projecte. Sol·licitud de col·laboració per al catàleg.
7	120404_ReunioAjuntament	
6	120327_Estat_Projecte_ambconclusions	Presentació del projecte reformulat amb les aportacions del debat de la trobada anterior.

5	120321_ReunioLEra	Marxa del projecte i anàlisi grupal en la recerca creativa d'altres solucions i vies d'actuació.
4	120314_Mercats_fires_Manresa	Entrevista amb l'Aleix Farrès, responsable dels mercats i fires de Manresa, per conèixer dates d'aquests esdeveniments i explicació del projecte.
3	120312_EstablirseDePages	Diverses entrevistes: a una Gestoria, a l'Inem, i al DARM de Solsona, així com a la Seguretat Social.
2	120307_ReunioAjuntament	
1	120214_EntrevistaMontseXCT	Informació sobre els contractes custòdia, els passos, la part jurídica i estratègies a seguir.

Llistat reunions 2011

	Doc	tema
17	111221_Reunions_diverses_3a._Ajuntament	
16	111027_Reunio_Ignasi_Cebrià_Meandre	Biòleg integrant de Meandre. Va fer un panorama personal del regadiu i una explicació del grup, així com la projecció i mesures de col·laboració possibles.
15	111021_Reunió_Bernat_Martí_Alícia	Entrevista amb el responsable dels Horts del Mont Sant Benet, dins la Fundació Alícia, per conèixer la seva visió i opinió del regadiu i experiències concretes de feines hortícoles i varietats locals.
14	111019_Trobada_grup_treball_Cust_Manlleu	Debat realitzat a Vic. Acostament a les inquietuds i reptes de les altres entitats amb l'experiència tinguda durant els projectes de custòdia.
13	111016_Xerrada_Saviae_Ecoviure	Entrevista amb explicacions detallades del projecte Saviae posterior a la presentació oficial del mateix dins Llaborae a la Fira Ecoviure de Manresa 2011, a la que es va assistir.
12	111011_Converses_diverses_EAM	
11	111011_Viver_empreses_econom_social	Reunió per conèixer les opcions i oportunitats que ofereix per a gent que es vulgui establir al regadiu com a productors.
10	111011_Reunió_Roc_Mas_ADV Bages	Primer contacte amb el tècnic de l'ADV. Coneixement del seu posicionament i dels pagesos integrants d'aquesta associació dins el regadiu.
9	111010_Reunio_SrAlabern	Presentació projecte. Junta de la Sèquia, Aigües de Manresa

8	111003_Reunió_Cedricat_Llavorae	Reunió a Solsona per conèixer aquest projecte integrador de Llavorae, d'aplicació comarcal.
7	111003_Converses_telefoniques	ARCA, DAR, CEDRICAT
6	111003_Conversa_Saviae	Explicació telefònica a l'Era d'aquest projecte integrador de Llavorae, una plataforma web de projecció dels productors catalans.
5	110930_Reunió_Ajuntament_Llavorae	Es van presentar mútuament els projectes. La responsable del projecte "Llavorae", Pilar López, va explicar-lo doncs es conforma de 4 projectes unificats. Es van intercanviar punts de vista i observacions.
4	110930_Reunió_Rebost_Bages	Primera reunió. Es va explicar l'història i ubicació de la cooperativa dins la Xarxa Gedi.
3	110928_2a_Reunio_Ajuntament	Amb el nou Regidor Jordi Serracanta, el Quico Mestres i la Raquel Blanco, durant la qual es va presentar el projecte i els objectius, i l'Ajuntament va mostrar la seva predisposició col·laborativa i d'unificació d'esforços. Es va lliurar el PEM Manresa, donar dades de contacte d'altres associacions i la diagnosi de l'Ignasi Aldomà.
2	110921_Reunió_FUB	Amb l'equip de l'Era i l'Escola Agrària. Es va traçar el full de ruta del projecte i les primeres estratègies.
1	110601_1a_Reunió_Ajuntament	Amb la Regidora Alba Alzina i la tècnica Raquel Blanco. Va posar al dia a l'Era de la Taula del Regadiu de recent conformació, del que passava pel Regadiu i la encara regidora va encoratjar a dur la feina.

Llistat diaris de camp 2012

	Doc	Tema
16	1209_Resultats_cerca_de_Terres	Recull les dades d'entrevistes telefòniques, personals i recerca de terres i pagesos interessats
15	1206_Diaris_de_camp	Diverses visites del mes de juny
14	1205_Diaris_de_camp	Diverses visites del mes de maig
13	120424_Diari_Caseta_el_Grau	Volta exploratòria i contactes per la zona del Grau
12	120417_Diari_Viladordis_ElPoal	Volta exploratòria i contactes per aquestes zones
11	120330_Diari_Camp_Viladordis	Exploració i establiment de contactes a Viladordis
10	120222_Diari_Granja_Troy	Exploració per Mas Terròs i contacte telefònic amb l'amo de la Granja Troy
9	120215_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
8	120207_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
7	120131_Tria_mongetes_Olot_2	Segona participació en la tria de mongetes a Olot.
6	120124_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
5	120120_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
4	120118_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
3	120117_Tria_mongetes_Olot	Participació en la tria de mongetes del ganxet que fan els pagesos del Regadiu a la cooperativa d'Olot.
2	120110_Visita_hort_Anna_Caparrós	Propietària que vol treballar dues feixes al Joncar
1	120107_Batuda_Mongetes_Cal_Rossinyol	Assistència a una batuda realitzada pel productor més gran de mongetes del ganxet al Regadiu

Llistat diaris de camp 2011

	Doc	tema
7	111216_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
6	111213_Diari_de_camp	Volta exploratòria i XIV Jornades d'Horta de l'ADV Santa Susanna, al Maresme.
5	111130_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
4	111123_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
3	111121_Diari_de_camp	Volta exploratòria i contactes
2	111007_Horts_familiars_al_Poal	Exploració de les zones de Mas d'en Pla i Mas Terròs
1	111007_Visita_Puigmercadal	Visita al mercat dels pagesos

Llistat comunicació i premsa 2012

	Medi i article	Tema i objectiu
14	1212_ Revista <i>Agrocultura</i> . Núm 50. tardor 2012. Publicada per L'Era. Pàgina 24. Article: "Anem de concurs". http://www.agrocultura.org/	Breu presentació del projecte i del concurs de fotografies, amb els dos treballs guanyadors.
13	121126_Diari <i>Regió7</i> . Tirada del dissabte, edició de la Comarca del Bages. Encartat el "Catàleg dels productors de Manresa que fan venda directa". Distribució comarca del Bages: 7.250 exemplars.	Distribució gratuïta del catàleg. Arribar a gran part de la ciutat de Manresa de forma ràpida.
12	121123_ Revista <i>El Divendres</i> . Publicació gratuïta. Núm 826, del 23 al 29 de novembre de 2012. Pàg. 23, Secció "Productes de Proximitat". Article: "Els nostres productors del regadiu de Manresa". També a la web: www.eldivendres.cat	S'explica el contingut del catàleg de productors i s'anima a consumir productes de proximitat. L'objectiu és fer propaganda del estand on es distribuirà el catàleg a la Fira de Sant Andreu, els dies 30, 1 i 2 de desembre.
11	121128_ Pàgina web "L'Apuntador". www.lapuntador.cat	Presentació i breu explicació del catàleg i l'estand promocional que es mantindria a la Fira de Sant Andreu, lloc i horari. Va tenir força suport.
10	1211_ Pàgina web de l'Associació L'Era. Secció Publicacions. http://www.associaciolera.org/inici/directori/11.php?id_pagina=39&busca=1&id_categoria=12&id_subcategoria=20	Es presenta el catàleg dels productors del regadiu de Manresa. Es pot descarregar.
9	1210_ Revista <i>Agrocultura</i> . Núm 49. Estiu 2012. Publicada per L'Era. Secció Recursos. Pàgines 13-15. Article: "Fer-se pagès a la llei". http://www.associaciolera.org/inici/comunicacio/26.php?id_pagina=26&id_publicacio=77	Es resumeix els passos, requisits i obligacions burocràtiques que suposa l'iniciativa de fer-se pagès oficialment. També es fa una reflexió partint de la tesi de la Neus Monllor sobre les noves incorporacions al sector agrari.
8	1210_ Pàgina web de la fira Ecoviure de Manresa. Publicació dins el Programa-Jornades Tècniques del dia 6 d'octubre: "La revitalització del regadiu de Manresa" http://www.ecoviure.cat/web/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=53	Presentació del projecte de custòdia agrària "...realitzat per L'Era amb el suport de l'Obra social de Catalunya Caixa. Sala 2.." i del catàleg. Es pot descarregar la ponència. Es vol donar a conèixer a la població de Manresa el projecte i el catàleg. S'aprofita per lliurar els premis als guanyadors del concurs de fotografies. Va

		comptar amb una assistència nombrosa de més de 40 persones.
7	121001. Diari <i>Regió7</i> . 01 d'octubre de 2012. Secció Manresa. Article: "Cols amarades' guanya el concurs de fotografia Treballant al regadiu". Amb la foto guanyadora d'Agustina Navalón. Publicat posteriorment en el diari digital el 17 d'octubre: http://www.regio7.cat/manresa/2012/10/17/cols-amarades-guanya-concurs-fotografia-treballant-al-regadiu/213421.html	Es va a donar a conèixer la fotografia guanyadora i es va anomenar el segon premi. La intenció va ser arribar al màxim número de gent per estimular properes participacions.
6	120731_Diari <i>Regió7</i> . Dimarts, 31 de juliol del 2012. Societat. Pàgina 6. Article: "100 anys de mongeta del ganxet a Manresa". Crònica. M.Castañeda i F. Plans. http://www.regio7.cat/manresa/2012/07/31/100-anys-mongeta-del-ganxet-manresa/205562.html	L'entrevista a Marcelino Solà, l'avi de Cal Climent, dona peu a parlar amb fonament de la presència de la mongeta del ganxet al regadiu. Es tractava de donar a conèixer els problemes generats per DOP Mongeta del Ganxet que ha exclòs els pagesos de Manresa
5	120718_ Diari <i>Regió7</i> . 18 de juliol de 2012. Nota de premsa: Concurs de fotografies: http://www.regio7.cat/gent/2012/07/18/concurs-fotografia-treballant-al-regadiu/204387.html	Es presenten els terminis i el procediment per participar en el concurs de fotografies. El propòsit era estimular la participació.
4	120707_Diari <i>Regió7</i> . Dissabte 7 de juliol de 2012. Societat. Pàgina 7. Article: "Acció per donar a conèixer els pagesos del regadiu de la Sèquia de Manresa". Per Francesc Galindo. Al costat, petita nota: "Fotografies tot fent feina".	Al article es menciona el catàleg i les escasses trobades de material fotogràfic històric o recent relacionat amb les feines al regadiu. A la nota s'expliciten les bases del concurs de fotografia que es justifica per l'anterior article.
3	120707_ Diari <i>Regió7</i> . Dissabte 7 de juliol de 2012. Editorial. Pàgina 21. "Reivindicar la Manresa pagesa". Opinió oficial del diari.	Reflexió sobre l'estat d'oblit del regadiu on es fa una crida a les instàncies governamentals a donar suport al comerç i consum de proximitat, així com reconeixement de la tasca que es fa des de l'Era amb el concurs de fotografies.
2	120707. Diari <i>Regió7</i> . Dissabte 7 de juliol del 2012. Economia. "La mongeta manresana del ganxet es rebel·la". Carles Blaya. http://www.regio7.cat/economia/2012/07/07/la-mongeta-manresana-del-ganxet-es-rebella/203361.html	Es comenta el contingut de la carta de posicionament de la Junta de la Sèquia que es va redactar des del projecte.
1	120204_Diari <i>Regió7</i> . 04 de febrer de 2012. Article. "Un treball difondrà la història dels agricultors del regadiu de Manresa". Gemma Camp. http://www.regio7.cat/manresa/2012/02/04/treball-difondra-historia-dels-agricultors-del-regadiu-manresa/187501.html	Primer acostament del diari més llegit de Manresa al projecte de L'Era finançat per l'Obra Social de Catalunya Caixa. L'objectiu era estimular la presència del regadiu en els mitjans de comunicació locals. Desgraciadament la periodista ens va mal interpretar i va donar com a objectiu la redacció d'un llibre.

Annex II. El catàleg de productors del Regadiu de Manresa que fan venda directa.

Els pagesos del regadiu de Manresa que fan venda directa

Des de temps antics, el municipi estava dividit en partides. Aquesta divisió és encara plenament vigent al Regadiu, tot i que el Poal i Viladordis han acabat designant dues zones més àmplies. Les partides s'han dibuixat en base als plànols de Jean-Antoine Laur (1853) i Marià Potó (1867) contrastats sobre cartografia actual.

Partides
Vies principals
Camins
Sèquia
Torrent
Antiga via
Zona urbana

Arbres singulars
A Pollancre de cal Codony
B Pollancre del camí de Joncadella
C Pi blanc de la Sèquia
D Pollancre de la Pujada Roja
E Roure de cal Teula
F Plàtan de la Font de Sant Pau

Elements d'interès
 1 Aqüeducte i fita del Troi
 2 Aqüeducte i fita de mas Coma
 3 Partidors de Mas d'en Pla
 4 Pont llarg
 5 Pont de la via i Trinxera
 6 Molí de vent dels Casals
 7 Mina i ullal antic de ca la Sara
 8 Fàbrica de la Talaia
 9 Dipòsits nous
 10 Fàbrica de les puntes
 11 Pont de Ferro i Pontarró de cal Cots
 12 Pontarons del Guix
 13 Fàbrica del Guix
 14 Partidor de Viladordis
 15 Bagant de cal Traper
 16 Bagant del Teula
 17 Roda hidràulica de cal Canyelles
 18 Safareig de les Marcetes
 19 Dipòsit de Sant Pau
 20 Aqüeducte de la Font dels Llops
 21 Regadiu de la Font de Fans

Mercats
 La Mion
 Puigmercadal
 Plaça Major
 Plaça de les Oques

TIPUS DE PRODUCCIÓ

Al catàleg s'assenyala el tipus de producció que cada agricultor fa.

Els pagesos membres de l'ADV (Associació de Defensa Vegetal) del Bages reben l'assessorament dels seus tècnics per tal de poder practicar una agricultura més respectuosa amb el medi ambient. Els pagesos que fan producció ecològica només utilitzen productes autoritzats per aquest tipus d'agricultura. Si tenen segell CCPAE (Consell Català de la Producció Agrària Ecològica) reben la certificació d'aquest organisme.

EDITA

Catàleg editat dins del Projecte de Revitalització del Regadiu de Manresa per l'Associació l'Era, Espai de Recursos Agroecològics.

l'era espai de recursos agroecològics

DISSENY: L'ARADA, creativitat social.

L'ARADA

COL-LABOREN

Fundació CatalunyaCaixa
 Junta de la Sèquia

Fundació CatalunyaCaixa

Regió7

Ajuntament de Manresa

Regió7

Ajuntament de Manresa

MERCATS DE PAGESOS

Podem trobar pagesos del Regadiu venent als mercats de:

Puigmercadal:
 tots els matins de dilluns a dissabte

Plaça Major:
 dissabte al matí

La Mion:
 divendres al matí

Plaça de les Oques:
 dimecres al matí

COOPERATIVES DE CONSUM

Alguns productors del Regadiu distribueixen a través de:
L'Almàixera
ecoconsum.org/almaixera/index.html

La Guixa
 Plaça Lisach, 2

El Rostoll Verd
rostollverd.org

Mengem Bages
mengembages.coop

Celler Cooperatiu de Salelles
coopsalelles.com

CELLER COOPERATIU DE SALELLES, S.C.C.L.

Productors per partides:

<p>1. Mas Terrós
Gerard Font Català
Joan Pujol Trullis
Joan Rossinyol Tarrés
Lluís Santacreu Serra
Francesc i Silveri Tarrés</p>	<p>4. Font de la Serra
Alba i Quico
Montserrat Baqueró Miró
Antoni Cruz
Joan Sala Feiné</p>	<p>8. Mas d'en Roca
Josep Gonfaus Furiols
Jordi Cots
9. Sant Pau
Hamid i Ismayl
Antoni Graells Bastardes</p>
<p>2. Mas d'en Pla
Joan Borrós i Isabel Vendrell
Sadurní Playà Santasusanna
Xavier Torras Tomasa</p>	<p>5. El Joncar
Frank i Stitou</p>	<p>10. Les Arnaules
Enric i Jesús Casasayas</p>
<p>3. El Poal
Filomena Alsina Garrigait
Josep M. Capsada i Neus Gordo
Antoni López Castro
Lluís Prat Pujol i Fina Aliberch</p>	<p>6. La Parada
Josep Guàrdia Oliva</p>	<p>7. Viladordis
Ana Maria Pons
Joan Serra Torruella
Joan Tatjé Casajuana</p>

Els pagesos del regadiu de Manresa que fan venda directa

Quan al segle XIV es va decidir construir la sèquia de Manresa, un dels objectius principals era aconseguir una zona on es pogués assegurar l'abastament de menjar per a la ciutat. Aquesta zona va constituir el regadiu de Manresa.

Us presentem alguns dels pagesos que continuen la tradició centenària de cultivar vora ciutat i que comercialitzen directament el seu producte. Ells ens ofereixen producte fresc de prop de casa.

HORTA >

HAMID I ISMAYL

Nom explotació: L'hort de Sant Pau
Partida: Sant Pau
Telèfon: Hamid 680 713 430 - Ismayl 698 408 448
Correu: hortsindependents@gmail.com
Productes: Horta, patates, llegums, fruita, i blat de moro tendre
Comercialització: Venda a peu de finca, prèvia trucada i lliurament a domicili. Distribució de cistells oberts. Restaurant El Beirut (Manresa)
Tipus producció: Ecològica

ALBA I QUICO

Partida: Font de la Serra
Domicili: C. de Cal Trepat, 08242 - Manresa
Telèfon: 618 020 715 - 659 247 302
Productes: Horta, patates, llegums
Comercialització: A peu de finca (Dijous aj matí) i a les cooperatives de consumidors l'Almàixera, El Rostoll Verd i La Guixa. Cistells tancats i oberts. Lliurament a domicili
Productes al Restaurant La Cantina (Monistrol)
Tipus producció: Ecològica

FILOMENA ALSINA GARRIGASAIT

Nom explotació: Ca l'Andreu
Partida: El Poal
Productes: Horta, patates, ous, pollastres vius
Comercialització: Plaça Major (dissabtes de 7.30 h a 13.00 h) i a peu de finca (de dilluns a divendres de 16.00 h a 18.00 h)

MONTERRAT BAQUERÓ MIRÓ

Nom explotació: Casa Climent
Partida: Font de la Serra
Domicili: Ctra. de Santpedor, 08242 - Manresa
Telèfon: 93 874 53 30
Productes: Horta, patates
Comercialització: Queviures Baqueró (Lluís Millet, 12-14, La Parada). Lliurament a domicili.
Productes al Restaurant Hostal del Camp
Tipus producció: Membre de l'ADV

JOAN BORRÓS I ISABEL VENDRELL

Partida: Mas d'en Pla
Productes: Horta, patates, llegums
Comercialització: Puigmercadal, dissabte de 8.00 h a 13.00 h.

JOSEP M. CAPSADA I NEUS GORDO MONTERO

Nom explotació: Autoservei Capsada
Partida: El Poal
Domicili: C/ Barcelona, 42, 08240 - Manresa
Telèfon: 93 874 20 01
Correu: josepcapsada@hotmail.com
Productes: Horta, patates, llegums, fruita
Comercialització: Autoservei Capsada - Carrer de Barcelona, 42 Lliurament a domicili i a la botiga

ENRIC I JESÚS CASASAYAS

Nom explotació: Les Arnaules
Partida: Les Arnaules
Domicili: Ctra. Abocador, 08243 - Manresa
Telèfon: 669 849 284 - 938 770 307
Correu: casasayasenric@gmail.com
Productes: Horta, patates, llegums, cireres, préssecs.
Comercialització: Plaça de les Oques (Dc 8-13h). Mercat de la Mion (Dv 8-14h). Plaça Major (Ds 8-13h). Mengem Bages. Lliurament a domicili i venda a peu de finca (Dl a Dg 8-20h). **Tipus producció:** Membre de l'ADV.

JORDI COTS

Partida: Mas d'en Roca
Telèfon: 606 676 507
Productes: Horta, patates, llegums, prunes, figues coll de dama, peres, pomes
Comercialització: A peu de finca, prèvia trucada. A través del Rostoll Verd i Mengem Bages
Tipus producció: Ecològica amb segell CCPAE

FRANK I STITOU

Nom explotació: L'hort del Guix
Partida: El Joncar
Telèfon: Frank 602 178 347 - Stitou 617 986 260
Correu: hortsindependents@gmail.com
Productes: Horta, llegums, patates, blat de moro tendre, fruita
Comercialització: Venda a peu de finca, prèvia trucada i lliurament a domicili. Distribució de cistells oberts. Restaurant El Beirut (Manresa)
Tipus producció: Ecològica

ANTONI GRAELLS BASTARDES

Partida: Sant Pau
Domicili: Av. Sant Pau, 3, Ermita 08243 - Manresa
Telèfon: 637 749 975 (16.00 h a 21.00 h)
Productes: Tomàquets, patates, prunes, albercocs, peres, figues
Comercialització: A peu de finca a les tardes, prèvia trucada

JOSEP GONFAUS FURRIOLS

Nom explotació: Cal Companyó
Partida: Mas d'en Roca
Domicili: Raval de cal Envetat, 1 08254 - El Pont de Vilomara
Telèfon: 93 831 70 88
Productes: Patates, préssecs
Comercialització: a Cal Companyó (Raval de cal Envetat, 1). Lliurament a domicili

JOSEP GUÀRDIA OLIVA

Partida: La Parada
Domicili: C/Francisc Moragues, Local E (botiga) 08243 - Manresa
Telèfon: 669 252 380
Correu: montsemarsinyach@gmail.com
Productes: Horta, patates, llegums, ous
Comercialització: Mercat de Sallent (dissabtes) Fruiteria Montse Lliurament a domicili

SADURNÍ PLAYÀ SANTASUSANNA

Partida: Mas d'en Pla
Productes: Horta, patates, llegums
Comercialització: Puigmercadal, divendres i dissabtes de 7.00 h a 13.00 h

ANNA MARIA PONS

Nom explotació: Casa Sadurní "Cal Bosch"
Partida: Viladordis
Domicili: Casa Sadurní de Viladordis, 08243 - Manresa
Telèfon: 93 877 05 68
Correu: sadurni.t.b.v@hotmail.com
Productes: Blat de moro fresc (temporada)
Comercialització: A peu de finca (cap a l'última setmana d'agost), prèvia trucada o mitjançant correu electrònic

JOAN ROSSINYOL TARRÉS

Nom explotació: Mas Rossinyol
Partida: Mas Terrós
Domicili: Camí vell de Joncadella 08242 - Manresa
Telèfon: 93 874 68 66
Productes: Mongeta seca
Comercialització: A peu de finca, prèvia trucada. Lliurament a botigues, restaurants i cooperatives
Tipus producció: Membre de l'ADV

JOAN SALA FEINÉ

Nom explotació: Casa Sant Antoni
Partida: Font de la Serra
Telèfon: 680 588 352
Productes: Horta, patates, llegums, fruita, mel, ous, ametlla, oliva verda
Comercialització: Puigmercadal, de dilluns a dissabte de 8.00 h a 13.30 h
Tipus producció: Membre de l'ADV

LLUÍS SANTACREU SERRA

Nom explotació: Cal Santacreu
Partida: Mas Terrós
Domicili: Cal Santacreu Bda. El Poal, s/n 08242 - Manresa **Telèfon:** 607 818 247
Correu: lluis@verduraCollidaAvui.cat
Productes: Horta, patates, llegums, cireres, albercoc.
Comercialització: Puigmercadal (Dm, Dc, Dv i Ds de 8 a 13h). A www.VerduraCollidaAvui.cat. Lliurament a domicili. Cistells tancats i oberts. Punt de recollida de comandes del web a peu de finca de 20h a 21h
Tipus producció: Membre de l'ADV

FRANCESC I SILVERI TARRÉS

Nom E xplotació: Cal Codony
Partida: Mas Terrós
Telèfon: 660 584 220
Productes: Horta, patates, llegums, fruita
Comercialització: Puigmercadal (dilluns i dijous de 8.00 h a 13.00 h), i a través de botigues a Manresa, Sant Joan, Gironella, Berga, Sabadell, Súria i Viladada
Tipus producció: Membre de l'ADV

XAVIER TORRAS TOMASA

Partida: Mas d'en Pla
Domicili: Casa Torras, Camí Mas d'en Pla. 08242 - Manresa
Telèfon: 627 254 805
Productes: Horta, patates, llegums, cireres
Comercialització: Plaça Major (dissabte de 7.00 h a 13.00 h). A peu de finca i a les botigues Ignasi Augé, Maria Puigdelivol i Roser. Lliurament a domicili
Tipus producció: Membre de l'ADV

LLET >

LLUÍS PRAT PUJOL I FINA ALIBERCH

Nom explotació: Granja Poal, SCP
Partida: El Poal
Domicili: Barriada el Poal, s/n., 08242 - Manresa
Telèfon: 689 503 887
Correu: granjapoal@hotmail.es
Productes: Llet
Comercialització: Venda a peu de finca. Lliurament a domicili

CARN >

ANTONI CRUZ

Nom explotació: Granja Cruz
Partida: Font de la Serra
Telèfon: 93 872 76 19
Productes: Embotits de porc (criança i elaboració pròpies)
Comercialització: Puigmercadal - Botiga 98-101. Cansaladeria, xarcuteria i polleria Carme. Lliurament a domicili, particulars i grups

GERARD FONT CATALÀ

Nom explotació: EcoPallareta
Partida: Mas Terrós
Domicili: Casa Pallareta s/n. Mas Terrós 08242 - Manresa
Telèfon: 627 916 175
Correu: ecopallareta@gmail.com
Productes: Aviram i ous
Comercialització: A peu de finca, prèvia trucada, i a través de Mengem Bages
Tipus producció: Ecològica, en conversió CCPAE

JOAN TATJÉ CASAJUANA

Nom explotació: Tatjé de Viladordis
Partida: Viladordis
Domicili: C/Mas d'en Roca, 33 Viladordis, 08243 - Manresa
Telèfon: 609 663 552
Correu: tatjedeviladordis@gmail.com
Productes: Conills, colomins, vedella
Comercialització: A peu de finca, prèvia trucada. A través de Mengem Bages i de la Coop. de Ramaders de Muntanya del Berguedà. Lliurament a domicili

ALTRES >

ANTONI LÓPEZ CASTRO

Nom explotació: Can Rubí
Partida: El Poal
Domicili: Camí de les Torres s/n. 08242 - Manresa
Telèfon: 697 847 367
Productes: Tomàquet, xai, pollastre, mel, ous. Cavall espanyol
Comercialització: A peu de finca, els matins. Lliurament a domicili

JOAN PUJOL TRULLS

Nom explotació: Granja Pujol
Partida: Mas Terrós
Direcció: Camí de Joncadella, 08242 - Manresa
Telèfon: 639 111 343
Correu: pujolcavalls@hotmail.com
Productes: Cavalls, mules, ases, ponis. Lloguer, venda, doma i ensinistrament. Lloguer de carruatges per fires i casaments.
Comercialització: A peu de finca, prèvia trucada. Lliurament a domicili **Fires:** Catalunya i França

JOAN SERRA TORRUELLA

Nom explotació: Viver Serra
Partida: Viladordis
Domicili: Camí de Vilatorrada 19, Bda. Viladordis. 08243 - Manresa
Telèfon: 93 874 19 38
Correu: joanviverserra@gmail.com
Productes: Rosers, arbres, planta ornamental i arbustiva
Comercialització: A peu de finca (de 9h a 13h i de 17h a 20h de Dl a Ds. Dg i festius de 10h a 14h). Lliurament a domicili. **Web:** viverserra.net

Annex III. Quatre documents generats

- Els mercats de pagesos
- Propostes per donar a conèixer el Regadiu de Manresa
- Com fer-se pagès
- Comunicat de L'Era sobre la DOP Mongeta del Ganxet

Sobre els mercats de pagesos

LA TRADICIÓ AGRÀRIA DE MANRESA

Sovint sembla que Manresa hagi oblidat la seva llarga tradició agrària. Aquesta tradició ha estat, en certa manera, amagada per la imatge de ciutat industrial que es va guanyar durant el segle XIX. A mitjans d'aquest segle Manresa era la setena ciutat catalana pel que fa a població (després de Barcelona, Reus, Tortosa, Tarragona, Lleida i Mataró). Per aquelles èpoques la ciutat era bàsicament tèxtil: un 55% de la població treballava a la indústria i un 26% a l'agricultura. Però, tot i així, els productes manresans que es van seleccionar per presentar a l'Exposició Universal de Londres del 1862 eren tots productes agrícoles. Els responsables de la selecció devien veure difícil que els teixits manresans poguessin competir amb els anglesos i van tenir present que la ciutat tenia altres fonts de riquesa. Un any abans, l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre havia celebrat la seva primera reunió agrícola (congrés) a Manresa, que va anar acompanyada d'una exposició comarcal de productes agrícoles, fet que també ens demostra el pes que l'agricultura manresana devia tenir.

Manresa i l'agricultura avui

A Manresa conflueixen tot un seguit de circumstàncies i d'institucions que fan pensar que la ciutat, potser sense saber-ho, es capdavantera en la nova agricultura.

Enguany se celebra el 40 aniversari de l'Escola Agrària de Manresa, una escola que, actualment, és un referent a la península pel que fa a l'ensenyament de l'agricultura ecològica i la difusió dels conceptes agroecològics.

A l'empara de l'Escola va néixer la nostra Associació L'Era. L'Era edita des de fa 12 anys la revista *Agrocultura* que es distribueix a més de 700 subscriptors i a 200 socis d'arreu del Paísos Catalans i que és l'única revista tècnica d'agricultura ecològica que s'edita en català. L'Era manté el Banc de Llavors de Varietats Locals Esporus, el més gran de Catalunya, i organitza cursos i xerrades per tal de divulgar l'agroecologia.

A Manresa trobem, també, el camp d'aprenentatge de la Culla que centra part les seves activitats en el coneixement de les feines de pagès i que permet que molts nens i nois prenguin contacte amb l'agricultura.

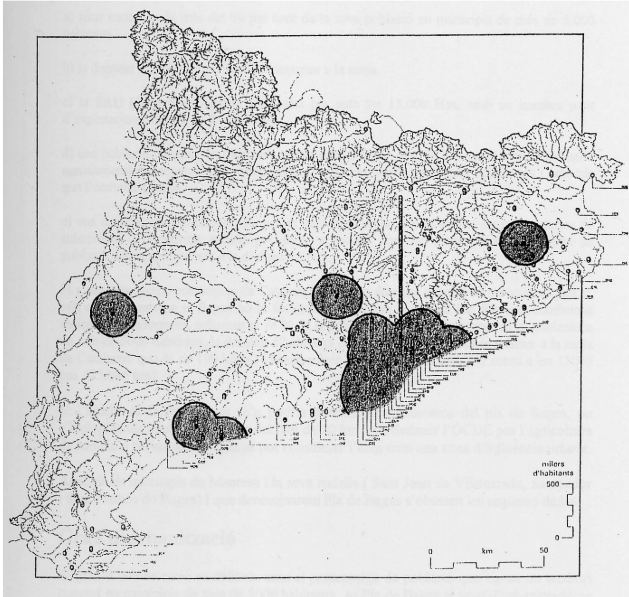
A la comarca, l'Hort de la Cuina de Món Sant Benet acosta l'horticultura tradicional de casa nostra als usuaris de les instal·lacions del monestir tot col·laborant amb la Fundació Alícia que, alhora, és un centre pioner a nivell mundial, dedicat a la recerca i la innovació tecnològica en la cuina, la salut i el producte agroalimentari.

El Pla del Bages constitueix una de les cinc zones d'agricultura periurbana a Catalunya segons la definició de la OCDE (Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic).

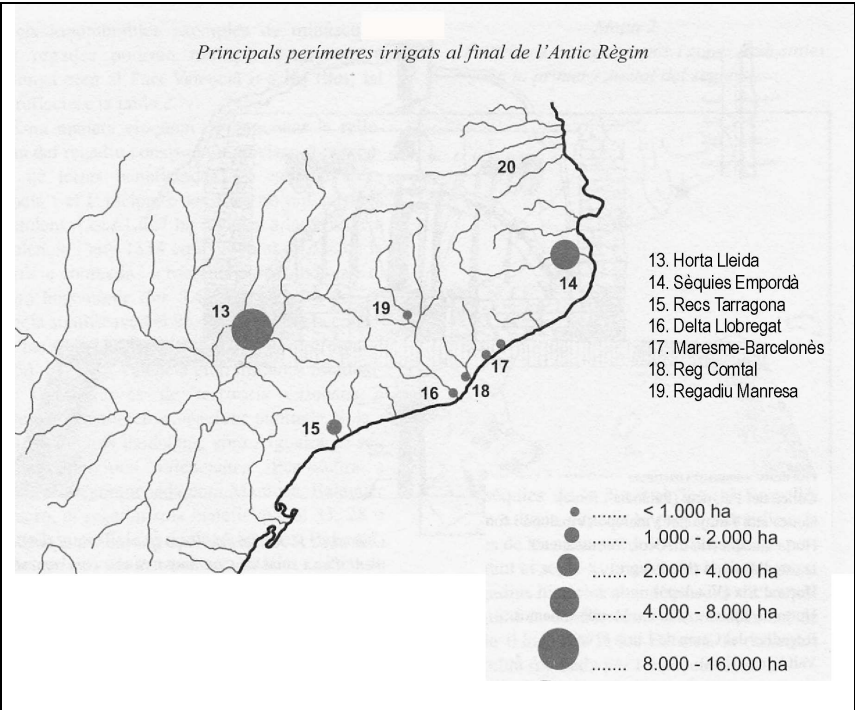
Per últim, Manresa té un Regadiu històric que, a més, afegeix un punt d'interès notable a la seva Anella Verda.

Àrees d'agricultura periurbana a Catalunya segons la definició de la OCDE

El Regadiu

És ben sabut que el Regadiu de Manresa té més de sis segles d'història. És un regadiu d'origen medieval, com la majoria dels regadius existents als Països Catalans a principis del segle XIX.

En comparació als altres regadius existents al Principat durant el segle XIX, el regadiu manresà era molt petit, però també ho eren els regadius que alimentaven la ciutat de Barcelona (el del delta del Llobregat i el reg Comtal).

ELS MERCATS DE PAGESOS

També és llarga la tradició de mercats pagesos que té la ciutat. Tota la setmana hi havia mercat a la plaça de Major i els divendres i dissabtes el mercat s'allargava fins la Plaça de l'Om, la Muralla del Carme, Infants i el carrer Sant Miquel. Això sense comptar que a totes les entrades de les cases de pagesos de barris com el Poble Nou hi havia hortalissa per vendre.

Abans de l'arribada dels primers majoristes, els botiguers del Bages, i de les comarques més properes, es proveïen de fruita i verdures en aquests mercats de pagesos.

L'arribada de producte de fora va iniciar el procés de globalització que ha acabat afectant tots els sectors de la producció. L'agricultura va ser la primera que en va patir les conseqüències. Els consumidors van passar a proveir-se als supermercats i els botiguers al majoristes, de manera que el mercat de pagesos va iniciar un procés de davallada accelerada. Molts pagesos van plegar i altres van deixar de fer venda directa per passar a vendre a majoristes.

A banda dels mercats de verdures i havien els mercats dels tractes. La ciutat ha estat fins no fa gaire un bon punt de trobada dels pagesos del Bages i de les comarques més properes que es reunien el dilluns per lligar tractes, posar-se al dia de les últimes notícies del ram i conèixer del moviment dels preus. La imatge de les rotllanes de pagesos a la zona del bar Pere III també ha anat desapareixent a mesura que els pagesos perdien el poder d'incidir en els preus del seu producte.

Els mercats de pagesos d'arreu

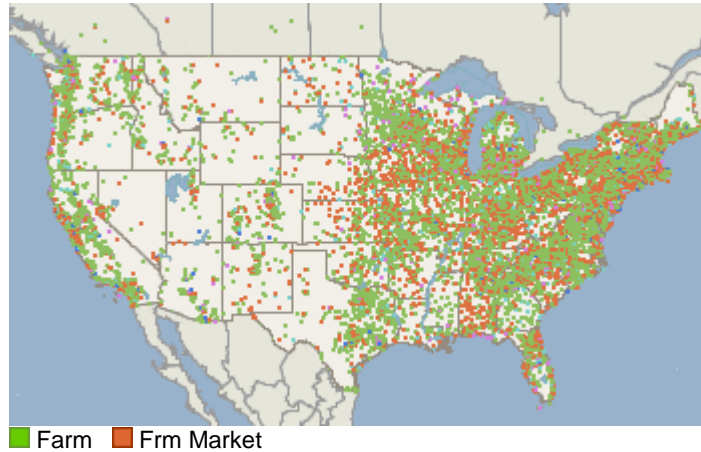
En els països occidentals fa uns anys que s'ha iniciat una forta tendència de recuperació dels mercats de pagesos i de creació de molts de nous. Una de les conseqüències de la industrialització de l'agricultura ha estat la reducció accelerada dels marges de beneficis dels agricultors. Molts d'ells, els pocs que queden, no podrien pas viure si se'ls retires les ajudes i subvencions. Una de les sortides que han trobat els petits pagesos que volen seguir sent-ho, ha estat la d'escurçar els canals de comercialització i mirar d'arribar directament als clients.

Els mercats de pagesos:

- Fomenten una alimentació sana
- Permeten conèixer els ritmes de les estacions a través dels productes de temporada i adaptar els hàbits alimentaris al que la zona dóna de sí
- Acosten el territori als consumidors i el fan coneixedor de la gent que treballa per procurar aliments, tot establint una relació de confiança que prestigia el pagès
- Proporcionen seguretat alimentària
- Afavoreixen un medi ambient millor tot estalviant transport, despeses de refrigeració i embalatges
- Donen vida als barris on es celebren
- Permeten que, en el mateix territori, hi hagi moltes més persones dedicades a l'agricultura o tasques relacionades. Una zona periurbana amb més pagesos és una zona viva, amb més gran biodiversitat
- Generen una riquesa que es queda a la comarca
- Poden ser una eina pedagògica poderosa per acostar els nens de ciutat al món de pagès
- Són un punt d'atracció per a compradors i turistes

Es per això que aquest resorgiment dels mercats de pagesos ha començat en els països on la industrialització de l'agricultura i les crisis econòmiques van arribar abans.

Així, per exemple, als Estats Units els nombre de mercats de pagesos es compten a milers. Se situen tot al llarg del seu territori i és fàcil de trobar-los perquè l'administració i diverses associacions miren de divulgar-ne la presència.

En vermell els mercats de pagesos als Estats Units.

Segons dades del Departament d'Agricultura del Estats Units, durant l'any 2011 es van obrir al país més de 1.000 nous mercats de pagesos (el 17% més que el nombre de mercats oberts l'any anterior). Per celebrar-ho el Departament va declarar la segona setmana d'agost de l'any passat Setmana Nacional dels Mercats de Pagesos.

És famós el mercat d'Union Square a Nova York, que va començar amb uns quants pagesos el 1976 i que ara compta amb 140 agricultors, pescadors i forners de la regió, a més de multitud de ciutadans, escolars i turistes. Obre tots els dies llevat del diumenge i en ell es pot participar en moltes activitats organitzades que giren al voltant de l'agricultura i l'alimentació.

Els mercats de pagesos són presents a moltes ciutats americanes. Així per exemple, Albany, la capital de l'Estat de Nova York (95.000 habitants) té 17 mercats de pagesos, cada un amb característiques concretes ben publicades a les guies i a internet.

També a Europa fa temps que els mercats de pagesos van en augment. Londres té un web dedicat a donar a conèixer els seus:

London Farmers' Markets we grow it. we sell it.

home | news | what can I buy? | markets | farmers' blog | sell with us

Market friends

Your nearest market

Postcode

Markets

Find your nearest farmers market by using the map of London or list below.

Mapa | Satèl·lit | Relleu

Bloomsbury Farmers' Market [Click for details](#)

Information

All markets have a manager on site during opening hours, they will be more than happy to answer any of your questions and always love a chat about farmers and markets. The market information table is also a good source of news and the managers blackboards will tell you what's happening next week.

Es calcula que al Regne Unit hi ha més de 470 mercats de pagesos. Itàlia, el Japó i França són altres dels països occidentals on els mercats de pagesos estan adquirint cada vegada més presència.

Marchés des Producteurs de Pays

Cueillez le printemps ! avec les Marchés des Producteurs de Pays

Bienvenue sur le Site des **Marchés des Producteurs de Pays**

Composés uniquement de producteurs fermiers et artisans, Les Marchés de Producteurs de Pays privilègent le contact direct entre producteur et consommateur.

Vous les reconnaissez grâce au logo et à la marque déposée qui les identifie...

[Lire la suite](#)

Actualités [→ Toutes les actualités](#)

Prochains marchés

Mercrèdi 2 mai
 > ST PANTALEON DE LARCHE - Marché HEBDOMADAIRE (19)

Mercrèdi 2 mai
 > Marché des Producteurs de Pays

A Catalunya, mica en mica van sorgint mercats de pagesos que s'afegeixen a la llista dels que han resistint la globalització. Els mercats de pagesos com els de la Seu o el de Vilafranca són mercats històrics que s'han celebrat setmana a setmana des de segles. Però també els mercats remodelats recentment, com el mercat central de Sabadell, han reservat el seu espai per als pagesos, conscients que, entre altres coses, aquest és un servei que ajuda a atraure clients al mercat estable de l'interior.

Mercat de la Seu d'Urgell

ELS MERCATS DE PAGESOS DE MANRESA

En l'actualitat queden vius dos mercats específicament dedicats al pagesos. El mercat del dissabte a la plaça Major i el mercat de la plaça del Mercat, a Puigmercadal, que és obert tot els dies de la setmana menys el diumenge.

Pel que fa al mercat de la plaça Major ha anat perdent importància a mesura que el centre comercial de la ciutat s'acostava al passeig i s'allunyava del centre històric. Les fotografies següents permeten apreciar la poca afluència de públic que el caracteritza a l'actualitat. Són fotos preses des del webcam de l'Ajuntament en dos moments diferents d'un dissabte d'octubre del 2011. A les 10h del matí, com a les 12, l'afluència de públic és molt minsa. A les 12 la meitat del pagesos ja han plegat.

Webcam plaça major

Hi ha hagut intents per part de l'Ajuntament de dinamitzar aquesta zona organitzant un seguit d'activitats a la plaça Major, entre elles el Mercat dels Sabors que no va tenir continuïtat.

Pel que fa al mercat de Puigmercadal, quan va ser remodelat es van crear uns porxos expressament pensats per les parades de pagesos. Però desgraciadament aquest porxos estan, en la seva majoria, ocupats per cotxes (tot i el senyal de prohibit aparcar). Parar en aquestes condicions no és fàcil. Si tenim en compte que per vendre t'han de veure: vendre-hi té mèrit. Comprar-hi ha de ser per força estressant i gens atractiu.

Podem comparar aquestes imatges amb les del mercat de pagesos Vilafranca, un mercat petit però ben acollidor:

La plaça del Mercat de Puigmercadal no és més que un aparcament amb algunes parades de pagesos entremig. Ben lluny del que podria ser només que es provés d'adequar-lo un mínim.

EL REGADIU I EL SEU POTENCIAL

El Regadiu de Manresa fa dècades que està immers en un procés d'abandonament que s'ha accelerant en els últims anys. La pèrdua de zones importants engolides pel creixement urbà, les ferides fetes pels grans eixos viaris, l'especulació que ha trossejat el parcel·lari, en alguns punts de manera exagerada, la poca atenció que les administracions han dedicat a l'agricultura periurbana en general i al Regadiu de Manresa en particular, units a la crisi general de l'agricultura, n'han fet desaparèixer moltes explotacions. La majoria de les que hi resten no tenen continuïtat. És difícil que l'agricultura d'horta, que porta dècades de recessió a la ciutat, es reanimi de manera espontània. Els seus pagesos que hi queden no estan en condicions de tibar cap carro de dinamització (de la zona de la plaça Major, per exemple). En tot cas de moment.

Però les 600 hectàrees regables són un potencial immens pel que fa a dotar a la ciutat de productes de qualitat, generar ocupació, proporcionar seguretat alimentària i serveis medi ambientals.

Qualsevol intent d'evitar que pleguin més pagesos o d'intentar que se n'hi estableixin de nous, passa per fomentar els canals curts de comercialització. Caldria posar les coses fàcils per a que puguin comercialitzar directament la producció. Poder comptar amb uns mercats de pagesos acollidors i atractius és bàsic.

PROPOSTES

Pel que fa al mercat de Puigmercadal, no hauria de ser complicat de fer-hi unes reformes mínimes, poc costoses, que de ben segur li canviarien la fesomia. Aquestes mesures són

- Fer fora el cotxes
- Agrupar el pagesos per tal de concentrar-ne l'oferta. Tal com està distribuïda ara la plaça queden massa separats
- Dissenyar una distribució de parades que facin “plaça” i convidin a acostar-s’hi i veure que hi ha.
- Fer que la plaça del Mercat tingui alguns altres pols d’atracció com podria ser un mini parc infantil o un espai acollidor on parar el sol, esperar a l’ombra, descansar,...

A banda, no estaria de més d’impulsar algunes tasques de promoció del mercat com podrien ser:

- Promoció als mitjans de comunicació locals i comarcals
- Animació de la venda en dies concrets amb demostracions, tastets,...
- Oferta d’activitats pedagògiques per tal que els escoles i els ciutadans puguin aprofitar el potencial educatiu que el mercat ofereix

En aquest sentit, l’Oficina de Mercats i Fires Locals de la Diputació de Barcelona dóna suport a les polítiques locals de gestió de mercats públics, considera que:

Els mercats municipals no són només equipaments que acullen activitat econòmica. Tenen una funció potencial d’articuladors socials (recuperació, difusió i exemplificació de determinats valors cívics) que justifica la cada cop més gran dedicació dels ens locals a potenciar-los i convertir-los en transmissors de valors cívics per a la ciutadania.

Es per això que l’Oficina ha dut a terme algunes campanyes adreçades a les escoles per tal de donar a conèixer els mercats als escolars. Així, per exemple, la campanya *De l’hort al mercat*, és una activitat que fa difusió dels valors nutricionals dels aliments i del paper dels mercats en la consecució d’una alimentació saludable i equilibrada. L’activitat, dirigida a tots els cicles de primària, ha estat preparada conjuntament amb el servei didàctic de la Fundació Alícia.

Pel que fa a **la resta de mercats no estables de la ciutat**, estaria bé d’establir mesures per tal que, a l’hora d’adjudicar places, els pagesos de la ciutat tinguessin prioritat per parar davant d’altres venedors de fora.

Març de 2012

Propostes per donar a conèixer el Regadiu de Manresa i per estimular la seva revitalització

A partir de les conclusions del document “Estat del projecte - 27 febrer 2012” (Regadiu_120227_EstatProjecte.doc) ha sorgit la necessitat de parlar d’un seguit de propostes. Per una banda tenim les propostes per donar a conèixer als ciutadans els productors que actualment treballen al regadiu, i el seu producte, i per l’altra banda propostes per incidir en la revitalització de Regadiu tot i aconseguint la incorporació de nous productors i la millora de l’oferta.

Són propostes l’execució de les quals no pot assumir del tot L’Era per manca de pressupost. En tot cas el que sí que es pot fer des del projecte de Revitalització del Regadiu (que acaba el desembre del 2012) és aportar-hi informació i feina. Caldria buscar finançament per als materials i serveis professionals que serien necessaris per poder-les tirar endavant.

Propostes per donar a conèixer el Regadiu

Algunes propostes sobre les que ja es podria començar a treballar:

- Estand a fires
- Catàleg de productors
- Les Partides del Regadiu

Propostes per madurar:

- Creació de la marca Regadiu

Propostes per animar a nous pagesos, donar suport als existents i afavorir els circuits curts de comercialització

- Formació i assessorament de pagesos amateurs, alguns dels quals podrien emprendre el pas a professionals.
- Juntament amb l’ADV: traçabilitat. Permetria millorar mètodes de producció i control de plagues tot aprenent a optimitzar recursos.
- Foment d’activitats de transformació per tal d’aconseguir augmentar el valor afegit de la producció.
- Foment de la ramaderia per tal de poder garantir un mínim de subministrament a la ciutat i contribuir a la fertilitat del Regadiu.
- Millora en la gestió de l’aigua. Ara l’aigua és suficient, però pot haver-hi problemes si augmenta la superfície regada i la ramaderia.

Estand a fires

Creiem que a la tardor tindrem prou informació recollida i prou sistematitzada per fer un llistat complet amb les dades mínimes dels productors. Sembla oportú de començar a pensar com podria ser un estand de promoció dels productors del Regadiu.

Estand de L'Era a Ecoviure 2011

Algunes idees:

- Estand informatiu on es reparteixi el llistat de productors. Quatre fotos, els plànols, alguna mostra del producte del regadiu, alguna proposta gastronòmica...
- Estand de venda de producte del Regadiu. El producte podria ser freqüent o es podria elaborar especialment per l'ocasió. En l'últim cas, a part de la promoció, es podria valorar el grau d'acceptació d'un producte d'aquest tipus.

Mongetes del Regadiu: mora, del ganxet i de la custòdia, envasades

- Estand de degustació. Tastos de diferents productes de la temporada, cuinats de diferents maneres o comparant diferents varietats d'un mateix cultiu,... Amb lliurament de receptes.

S'hauria de valorar la possibilitat de participar en les següents fires (les de primavera són massa properes):

Octubre: Ecoviure

Novembre: Sant Andreu 15 dies al passeig (organitza l'Ajuntament?)

Novembre: Sant Andreu, diumenge a la Plaça Sant Domènec (organitza l'UBIC)

Mercat dels Sabors?

Catàleg de productors

A partir de les dades recollides en el treball de l'Ignasi Aldomà, la informació que està obtenint l'Ajuntament des dels seus projectes i la que estem recollint en les entrevistes als productors es podria confeccionar un catàleg com els que s'han elaborat des de la Gastroteca o des del Rebost del Bages. La idea agrada molt als productors.

Els catàlegs mencionats es centren, sobretot, en donar a conèixer els productors i els productes de cada zona. Pensem que el nostre catàleg podria aprofitar també per donar a conèixer altres aspectes del Regadiu (dades històriques, costums, llegendes, elements naturals...) de manera que pogués funcionar com una guia del Regadiu que animés els lectors a conèixer els seus productors i comprar producte local. Un catàleg que fos més que un fulletó, que fes goig de guardar i consultar.

El catàleg podria incloure:

- Fitxa de cada productor, amb les seves dades de producció i de localització, detalls o anècdotes d'història de la casa o de la família, curiositats... Com exemple (del contingut més que no pas del disseny i presentació que ha estat poc treballat) tenim la fitxa de cal Codony:

Si vols Trobar Cal Codony Fes clic de Manresa ORDEI MANRESA
Tel. 93 84 34 000
El teu poble trobarà: Paginejada de l'Est
Nombre de TARE

Cal Codony

Treballen i viuen a cal Codony la Dolores, el seu home el Francisco i el seu fill el Silvestre. També són deca un oop de més de tant en tant l'altre fill, el Pere.

L'avi del Francisco era de cal Codony de Castellbellat. Va venir de matxover a cal Codony (l'actual cal Paginejada) i després va comprar un tros més aviat de va començar cal Codony fa 700 anys i més. Al principi era poc més que una barracaeta. El seu pare havia estat vivint per fer la casa més gran, fins i tot havia comprat els turcs i les sigues per l'obra. Però quan es va acabar la guerra van anar fer tots els béstels impresos durant la república i el home estava tot va servir per veure, "tan haver d'esperar als anys 90 per tornar a veure directe autànticament (aveu: el germano i tota treballaven de valent). Van poder aprofitar els turcs i les sigues per engrandir la casa a la mida que avui.

La Dolores la parca els diners i els diuen a Paginejada. La resta del projecte el veuen directament a botiguers de Sant Joan de Vilatorrada i de Berga. També viuen a algun restaurant. Per la manca de venda que fan encara bé tenen molta diversitat de cultius i de varietats. Es agrada de produir cultius nous (emprens tenen introduït l'escalor de carvofeta i el full de noua verd).

Tots els camps tenen instal·lació per reg a gota. El control és manual i es poden fer tractaments i fertilització, va per una inversió força costosa però els permet de treure bon gènere. Al conseqüent fer anar el reg autoritzat era

completat, va caldre llegir els manuals i entendre el funcionament del panell de control (que és com un ordinador). És una cosa importantíssima que els ha estat llavors i els ha a tot de sobre el pes de fer el reg a mans per les rals i les forces de ferri que són regada.

De tota manera s'esperava acabar amb ferri perquè la ventura queda més garantida.

Productor treballa

A cal Codony tenen una gamma d'entorns de tota forma i colors que tan geg de veure.

Fan també tomàquet rosa petit i meli, tomàquet roquena verd i col marinesa.

El teu poble trobarà

A Paginejada el dillan i els ajuts.

El Regadiu

El pagans tenen tendència a qualificar (la feina és dura, els grans vende l'altre, els peus de començar) però el Silvestre de mana espantada: "Tots els tenen ho pò de dur". Tot i així opina que n'haurem d'estar tots una mica d'esperant de deixar perdre un patrimoni històric com el del Regadiu de Manresa.

- Fitxa dels productes estrella del Regadiu: col manresana, mongetes del ganxet i de la custòdia, caquis, tomàquet rosa, albergínia blanca,...

El Caqui

En paisatges d'hivern al regadiu són fets de masses i vents. Els caquis que creixen als arbres ni aporcen petit punt de color. I els caquis ròn la per aquí i per allà, a tots els racons. L'arbre perd les fulles a la tardor però no els fruits, que van creixent a mesura que l'hivern va avançant...

El caqui (*Elaeagnus latifolia*) pertany a la família de les Simples, de les quals tenim poma, també, ribera (*Elaeagnus oleacea*). Faltava que de a l'arbre de la poma s'obtenís el que se sol utilitzar per fer les fulles seques dels països. La falta de tantes espècies de de qualitat ecològica. La de caqui, en canvi, se fa servir per fer peces torrades. S'havia utilitzat per fer torrades i altres entre altres utilitats en el sió.

L'origen del caqui a l'edat de bronze a l'est de la Xina. D'allí va passar al Japó, on se considerava la fruita nacional (per influència més de 500 varietats diferents). Després amb el transpòrt que els anglesos van portar a la Península durant el segle 18, se comercialitzava a Europa va ser tantíssim: no es va abandonar fins ben avança el segle XIX.

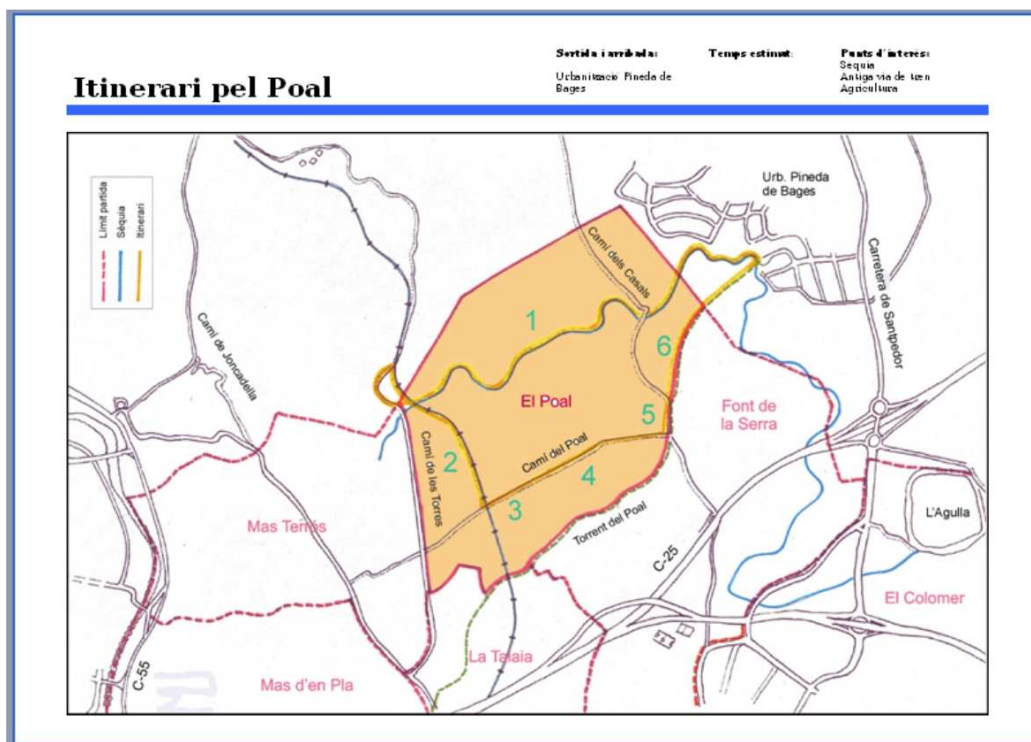
No sabem quan va arribar a Catalunya, però a l'inventari de la maquinària d'una fàbrica manresana d'indianes, fet el 1912, hi figura que hi havia "un olivero ab lo color de color y a més tres de palomares, y dos de abona". Els oliveros havien substituït els molins d'ortiga a l'estat del segle XIX i permetien una impressió molt més de la roba. El que hi havia en el aquest tres cilindres amb color de palomares" (que és com el caqui s'anomenava abans de la normalització lingüística) són d'impressió i s'havien fabricat amb fruita de caquis de la zona.

El caqui és una fruita molt dolça i molt energètica. Els nous pot aportar fibra (10g per 100g) (les fibres s'aporten 77). És ric en vitamina C (7,5mg / 100g en fruita de 80,0mg / 100g que conté la taronja), carotens (provitamina A) i licopè (el mateix pigment dels tomàquets).

També conté quantitat important de potassi (200mg / 100g, en fruita de 350 mg / 100g del plàtan), que se fa beneficiós al cor, i de fibra (2,5g / 100g en fruita de 2,7g / 100g del símil).

- Fitxes amb algun itinerari recomanat; dels que ja hi ha marcats o algun de dissenyat especialment centrant-se en la producció agrícola. Poden ser una bona eina per convidar a conèixer el Regadiu i els seus productors.

L'itinerari d'exemple per la partida del Poal (que s'ha confeccionat sobre el paper) inclou paisatges variats, diferents tipologies de camins, un parell de explotacions agrícoles en actiu i algun espai més "natural", com podria ser el torrent del Poal, i pot donar peu per parlar d'història, agricultura, natura, gestió de l'aigua ... També pot servir per **situar sobre el mapa el nom de camins i cases** i donar a conèixer la feina que s'està fent des de l'Ajuntament en aquest sentit (els mapes de l'Institut Cartogràfic, en els que es basa tota la cartografia que circula, tenen una escala massa gran per donar detalls i contenen força errors). Vegeu, per exemple, el mapa de la pàg. 15 del llibre *Visions de Manresa*.

Hi ha certa malfiança per part dels pagesos respecte a les persones que es passegen pel Regadiu. Malfiança que no està igualment repartida: hi ha pagesos als quals molesta molt la gent passejant i altres als quals els sembla bé. El tema de proposar un itinerari pot ser que no agradi a tothom, però podria ser una oportunitat per acostar la gent que treballa a pagès i els que només s'hi acosten a passejar.

Val a dir que l'itinerari de mostra, tal com està dibuixat, de moment, no es pot seguir a la pràctica perquè el camí de l'antiga via de tren té trams impracticables i caldria comprovar si hi ha un camí que segueixi el torrent.

Execució, finançament i distribució

Per decidir si tirem endavant el catàleg necessitem saber com es pot **finançar**. Els continguts ja estaran més o menys recollits dins del material de transcripció de les entrevistes, els diaris de camp, la base de dades, però caldrà elaborar-los i complementar amb informació obtinguda d'altres fonts. Des del projecte de Revitalització del Regadiu, potser podrem aportar feina de redacció però s'hauria de valorar quant temps es necessita per tenir-la enllestida. El que es segur és que cal buscar finançament per al disseny, maquetació i impressió.

A l'hora de **distribuir-lo** es podria optar per:

- Regalar-lo a fires i a l'Oficina d'Informació i Turisme
- Vendre'l a les llibreries per un import mòdic
- Distribuir-lo com a suplement d'un diari o revista.
- Distribuir-lo en fascicles a través del diari

Es podria incentivar la seva compra oferint vals de descompte per als clients dels pagesos del Regadiu.

Està clar que la manera de distribuir-lo que es decideixi influirà en l'import a finançar.

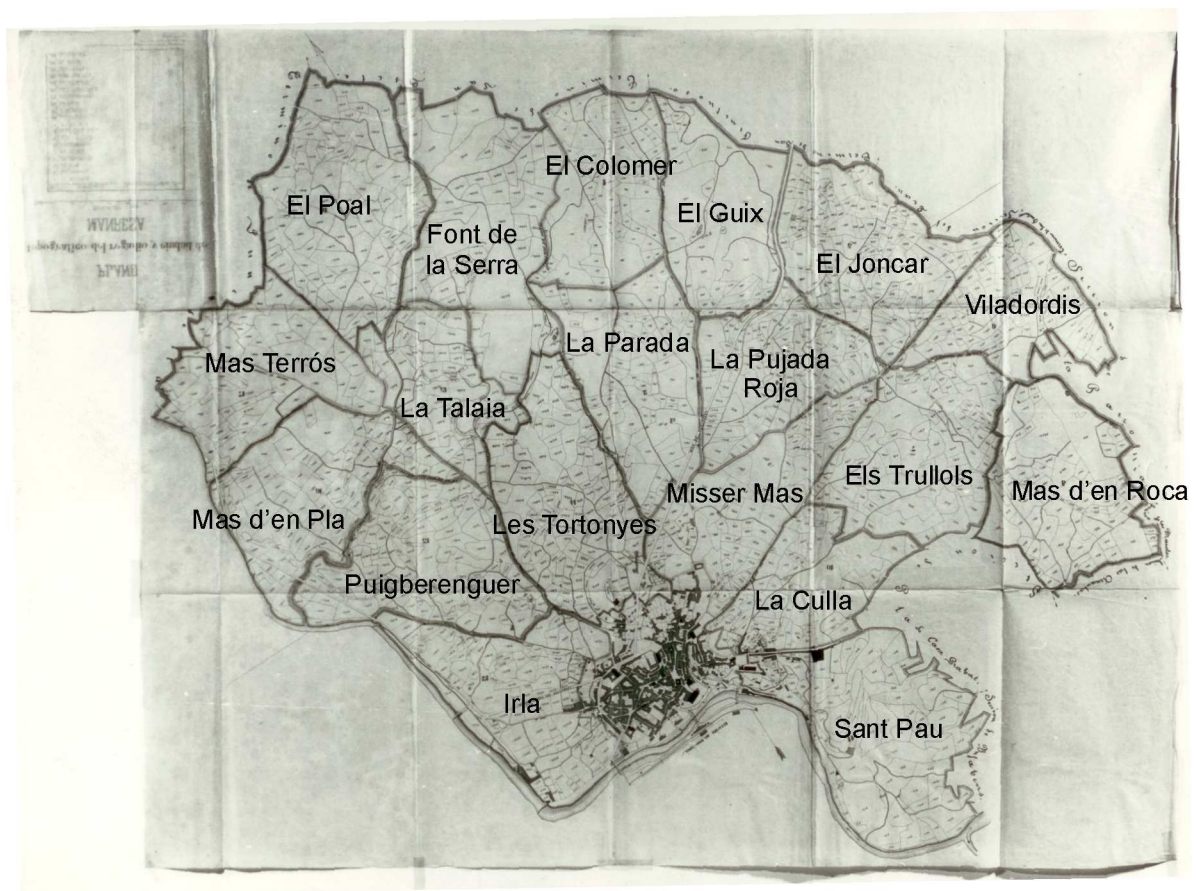
S'hauria de fer una cerca de possibles **ajuts i subvencions** per a publicacions d'aquests tipus (DAAM, Diputació, Consell Comarcal...), sense descartar la possibilitat de buscar un **finançament participatiu** del tipus del que es pot aconseguir a través de webs com <http://www.verkami.com/>.

Les Partides del Regadiu

Segons el diccionari una partida és: “Porció de terreny d’alguna extensió i designada amb un mateix nom, part del terme pertanyent a un poble” (DEG). És una paraula d’ús antic (el Diccionari Català Valencià-Balear en documenta una aparició a principis del segle XII) però ben actual i en ple ús a molts municipis.

Tot entrevistant als productors, la referència a les partides és constant: “això és Mas Terrós de debò”, “aquell treballa per la Talaia”, “la finca té parcel·les al Joncar i a Viladordis”.

El **plànol del Regadiu que va dibuixar Marià Potó el 1867** ens va ser molt útil per anar situant aquestes partides sobre el territori. Amb els plànols individuals de les partides del Potó (que contenen el parcel·lari de l’època) a la mà, va ser més o menys fàcil dibuixar les partides històriques sobre els plànols actuals que l’Ajuntament ens va proporcionar (ortofotomapa, amb parcel·lari del cadastre sobreposat). Hi ha moltes parcel·les que han mantingut la forma que actualment tenen al cadastre.

La nova eina (el **mapa actual amb les partides antigues**) ens és molt útil per moure'ns pel Regadiu, situar els productors i, sobretot, anar coneixent de prop els detalls, les característiques, la història de cada zona. Pensen que estaria molt bé de treballar sobre aquest plànol per poder-lo oferir al ciutadà actual com una eina de coneixement de la seva ciutat.

S'hauria de veure si es pertinent d'**actualitzar el plànol**: hi ha partides que han quedat del tot engolides per la ciutat, partides que han quedat dividides per les noves infraestructures viàries, zones que abans no eren de Manresa i que ara s'hi han incorporat. Es tractaria de mirar de ser respectuosos amb les partides històriques però fer una adaptació que permeti situar-les a l'època actual.

Un cop feta la feina de posada al dia del plànol es podria pensar en **donar-lo a conèixer**, per exemple, a través d'una exposició o redactant alguns articles pels mitjans de comunicació. Es podria mostrar-presentar:

- El plànol històric del Marià Potó (l'original és preciós, no sabem si n'hi ha una còpia digital en color, la que hem vist és en blanc i negre)
- El nou plànol actualitzat de les partides
- Uns punts d'interès de cada partida (edificis, paratges singulars, història, llegendes,...)
- Qui està treballant a cada partida (número de productors i tipus de producció)

Així, per exemple, tenim la partida de Font de la Serra

on hi trobem Can Font i el turó de la Talaia. Les línies blaves del plànol són ramals de la Sèquia. Tenim una foto dels dipòsits nous (1929, Josep Gaspar, Cartoteca) on s'aprecia part de la partida.

Malgrat que de la foto es pugui deduir que la partida ha perdut bona part del seu caire agrícola, val a dir que aquesta és una de les partides que més s'ha escapat de l'expansió urbanística. Tot i això les infraestructures viàries de l'eix i la variant l'han trossejada de ple.

És una partida amb una alta concentració de horts familiars, amb zones que tenen densitats increïbles, però també hi podem trobar 2 productors d'hortícoles professionals i un ramader gran.

Potser caldria **repensar els seus límits**, considerant la fragmentació que ha imposat les grans vies i la connexió /desconnexió entre les zones resultants i amb les partides veïnes del Colomer, la Talaia i la Parada.

Aquesta és una proposta en la que L'Era pot col·laborar però el gros de la feina l'hauria d'entomar algú que tinguiés GIS.

Fer-se pagès a la llei

TEXT: REDACCIÓ
IMATGES: MAGALY CASTAÑEDA

En aquest article resumim la paperassa que cal omplir per esdevenir un pagès o pagesa a la llei i quines obligacions burocràtiques suposa ser-ho. Per simplificar (i força) hem suposat que aquest pagès no té bestiar, només comercialitzarà producte no elaborat i serà pagès a títol personal (no des d'una empresa). En la segona part del text abordem la política de noves incorporacions al sector agrari a partir de la lectura de la tesi de la Neus Monllor¹.

1. *Explorant la jove pagesia: camins, pràctiques i actituds en el marc d'un nou paradigma agrosocial. Estudi comparatiu entre el sud-oest de la província d'Ontario i les comarques gironines. 2011.*

2. *El telèfon d'informació és el 901 33 55 33*

3. http://www.agenciatributaria.es/AEAT.internet/Modelos_formularios/modelo_037.shtml

4. *Podeu consultar quina és l'oficina amb registre que us queda més a prop a: <http://www10.gencat.cat/sac/AppJava/registre.jsp>*

5. *Si es té prou volum de negoci (es paguen moltes factures, es tenen llogats) compensa renunciar-hi.*

6. *Encara que està bé de fer-ho per poder calcular si surt a compte renunciar al Regim Especial i saber com va el negoci.*

7. *El telèfon d'informació de la Tresoreria de la Seguretat Social és el 901 50 20 50.*

Comencem a fer papers... i a pagar impostos!

El primer tràmit que cal fer per legalitzar-se com a pagès és sol·licitar l'alta en el cens d'empresaris, professionals i retenidors a l'Agència Tributària². Es fa omplint el model 037 (persones físiques) que podem trobar a internet³ o comprar a qualsevol oficina d'Hisenda. Un cop ple el podem presentar telemàticament o si el tenim en paper, lliurar-lo a qualsevol dels organismes oficials amb registre (per exemple les oficines del DAAM) i ells ja faran la tramesa⁴. També podem enviar-lo per correu certificat però a correus ens cobraran. Al registre (o a correus) ens han de segellar la còpia que ens quedarem.

Els pagesos, si no és que hi renunciïn expressament, s'acullen al Règim Simplificat d'Agricultura⁵. En aquest règim no es cobra IVA, només una compensació si es ven a altres pagesos o empreses, i el que es paga a Hisenda és en funció dels ingressos bruts. S'ha de portar un llibre de vendes i ingressos (no cal apuntar les despeses⁶), que pot ser una fulla d'excel. Es computen com a ingressos les vendes, les subvencions i les feines i serveis fets per altri.

Si es ven a empresaris (cooperatives, botigues,...) aquests faran una retenció a compte de la renda d'un 2%. Si més del 30% de les vendes són a particulars (sense factura) cal fer cada trimestre un pagament fraccionat a compte de la renda (imprè 130). És paga un 2% dels ingressos bruts del trimestre.

Un cop l'any s'ha de fer la declaració de renda. No és una declaració complicada i a més la fan a les oficines d'hisenda. Els beneficis es calculen a partir dels ingressos bruts, aplicant un percentatge que depèn del tipus d'activitat agrària. Per als que produeixen dins del mòdul 5 (cereals, cítrics, fruita seca, productes hortícoles, lleguminoses, raïm per a vi de taula sense denominació d'origen, fongs per al consum humà i tabac) es considera que el rendiment net o benefici és d'un 26% de l'ingrés brut. Si aquests mateixos productes fossin processats, aleshores el benefici seria d'un 36%.

Per tenir una idea de què poden significar aquests números, amb un ingrés brut anual de 19.500 € es calcularia un benefici de 5.070 € (el 26% de 19.500) i la declaració sortiria negativa perquè aquest benefici està per sota dels ingressos nets mínims vitals per persona (5.151 €) a partir dels quals es tributa.

A l'hora de fer la declaració de renda ens descomptaran totes les retencions que s'han practicat a compte (a les factures a clients o en les declaracions trimestrals) i si la declaració surt negativa, hisenda ens tornarà els diners.

La nostra estimada Seguretat Social⁷

Per donar-se d'alta d'autònoms en el Regim Especial Agrari de la Seguretat Social cal omplir un formulari⁸ i aportar la següent documentació:

- Rebut de contribució de la finca rústica o contracte de lloguer
- Imprès de declaració d'activitat: núm. 37 d'Hisenda
- DNI

Un cop donat d'alta es paguen 196,82 € al mes si s'escull la base de cotització mínima (la base es situa entre els 850€ als 3200€ aproximadament). De manera optativa pot afegir-s'hi l'assegurança per accidents de treball i el dret a atur. La quota a pagar en aquest cas depèn del tipus d'activitat agrària que es dugui a terme. Per exemple, en el cas d'horticultura, tot plegat serien de 221,05 € al mes amb quota mínima.

L'imprès es pot baixar d'internet i un cop ple enviar-lo per correu certificat o registrar-lo en alguna oficina amb registre (cal quedar-se la còpia segellada).

I el nostre benvolgut Departament d'Agricultura

El Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM) de la Generalitat de Catalunya no té cap registre de pagesos en actiu. Només cal anar al DAAM si es vol tenir bestiar o demanar alguna subvenció.

Les subvencions es sol·liciten totes a través de la DUN (Declaració Única Agrària) on es fa una descripció de l'explotació i s'escullen les subvencions a les quals es vol optar. La DUN es presenta de principis de febrer a finals d'abril. A través de la DUN es tramiten també els drets de pagament de la PAC, que abans anaven lligats a la producció, però que després es van desvincular i es van associar com a drets històrics a cada

persona que els havia percebut fins llavors. Aquests drets es poden comprar (es sol·licita als bancs) o hi pot haver algú que te'ls cedeixi (t'ha d'estimar molt).

Si ets jove (< 40 anys) i t'incorpores de nou (no has estat donat d'alta d'autònom agrari, però pots haver estat contractat en el sector com a pagès amb anterioritat), pots sol·licitar drets de la PAC a la reserva nacional. També pots optar a la subvenció per a la primera instal·lació. Per poder-la sol·licitar s'ha de fer un Contracte Global d'Explotació (CGE) que és: "un acord de col·laboració entre l'Administració i la persona titular d'una explotació agrària que té per objectiu millorar la competitivitat de les explotacions i orientar-les cap a un desenvolupament rural sostenible." Un contracte s'elabora a partir d'una diagnosi prèvia i d'un pla d'explotació per als propers cinc anys. A partir d'aquí se sol·liciten els ajuts als que es creu que es pot accedir. En el cas d'ajuts per a la incorporació de joves s'ha de presentar un pla d'empresa del qual es pugui deduir que la renda procedent de l'explotació estarà entre el 35% i el 120% de la renda de referència (27.503 € l'any 2011).

En definitiva pots aconseguir que et subvencionin:

- Cost de la primera anualitat d'un contracte d'arrendament de terres.
- Despeses notarials i registrals derivades de la primera instal·lació.
- Despeses financeres dels préstecs destinats a finançar el capital circulant el primer exercici.
- Despeses de permisos, llicències i autoritzacions administratives originades per la instal·lació.
- Aportació econòmica a l'entitat associativa o societària.
- Adquisició de drets de producció de caràcter individual i transferible.
- Despeses d'aval de préstecs.
- Pagament dels drets hereditaris als cohereus.
- Adquisició i condicionament de l'habitatge que constitueix residència habitual.
- Adquisició de capital territorial.
- Adquisició i/o adequació del capital de l'explotació.
- Despeses dels projectes visats i plans empresarials fins al 12% de l'import de les actuacions.

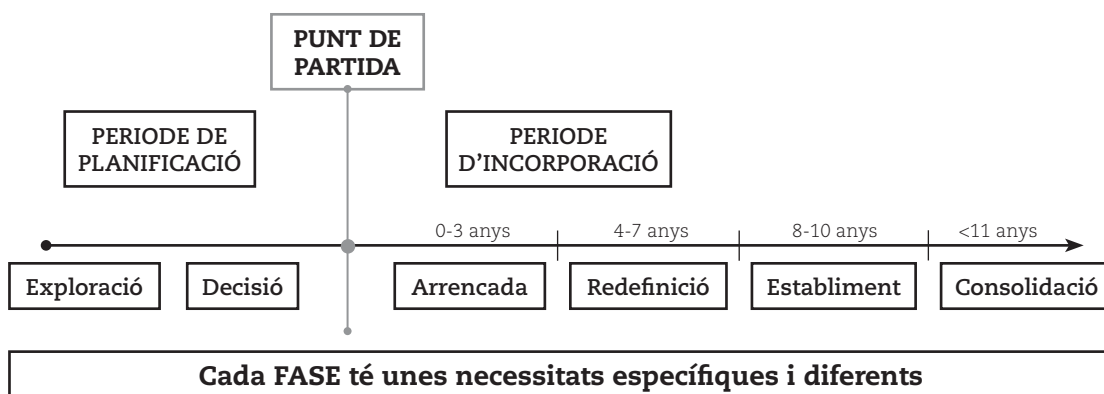
Pel que fa a l'adquisició i/o adequació del capital de l'explotació, val a dir que només es subvenciona la compra de maquinària nova, no de segona mà. Com a contrapartida, si la subvenció s'aprova, s'haurà de fer formació personalitzada que tutorarà un professor de l'escola de capacitació agrària (ECA) que el DAAM atorga. Fins ara, un jove que decideixi incorporar-se i que ja hagi cursat un cicle formatiu agrari, ha de fer un mínim de 80 hores més. En canvi, una persona sense formació agrària prèvia ha de fer al voltant de 400 hores. Tant en un cas com en l'altre, el Departament atorga dos anys de coll per completar els itineraris formatius.

Si tens més de 40 anys o ja has treballat abans a l'agricultura sempre pots demanar un ajut per modernització de l'explotació. També cal redactar, prèviament, un Contracte Global d'Explotació. En aquest cas les inversions subvencionables són:

- Construcció, adquisició o millora d'immobles, amb exclusió d'habitatges.

Figura 1.- El camí per esdevenir pagès. Font: Neus Monllor.

9. Podeu trobar-la a <http://www.laccb.cat/ca/espai-tomata/la-pagesial>

- Adquisició i instal·lació de nova maquinària i equips, inclosos els programes i suports informàtics
- Inversions en cultius llenyosos
- Un màxim del 12% de les despeses vinculades als dos primers punts, especialment honoraris d'arquitectes i enginyers

Algunes reflexions

La Neus Monllor, en la tesi doctoral⁹ que va defensar l'any passat, estudia els camins d'incorporació seguits per joves agricultors del sud-oest de la província d'Ontario (Canadà) i de les comarques gironines. L'itinerari d'incorporació d'aquests joves el podem dividir en diferents fases (figura 1). Hi ha un període de planificació i un punt de partida que enceta el període d'incorporació. Cada període es pot dividir en fases que determinen necessitats específiques i diferents.

Per lògica, sembla que el moment en què el pagès hauria de legalitzar la seva activitat seria en el punt de partida, però resulta que, a Girona i a Ontario, l'etapa d'arrencada es viu de manera molt diferent si t'incorpores a l'explotació familiar o ets un pagès nouvingut. Els fills de pagesos segueixen un itinerari molt més marcat per l'activitat agrària dels seus pares. En canvi els pagesos nouvinguts tenen més opcions i és molt probable que experimentin abans de prendre'n una de definitiva. En el primer cas és possible que es tinguin les idees prou clares i el suport suficient com per elaborar un Contracte Global d'Explotació que permeti optar a la subvenció de primera instal·lació. Ara bé, si ets nouvingut, és molt probable que necessitis aquesta etapa per explorar el camí definitiu i aconseguir els recursos necessaris per encetar-lo. És massa aviat per tenir les idees clares i emprendre inversions costoses. Si et dones d'alta en aquest moment perds el dret a demanar la subvenció d'incorporació que podria ser interessant de demanar més endavant, quan t'hagis aclarit.

Ens diu Monllor: "per a la pagesia tradicional que ja té l'estructura muntada, l'ajut és un bon suport... És un ajut continuista que esperona el jove a incorporar-se i a fer una inversió. Però per als joves que no tenen una estructura muntada és un ajut insuficient. El servei públic català no posa a l'abast de la pagesia nouvinguda una programa adequat a les seves necessitats: per cercar terra, per trobar ramat, per assolir els coneixements específics adequats, per projectar

Si estàs a l'atur...

Pots suspendre la prestació i donar-te d'alta d'autònoms. Si en menys de dos anys et repenses, pots recuperar l'atur en el punt on el vas deixar. També pots capitalitzar l'atur per invertir-lo en la teva nova empresa. Et donaran fins al 60% (fins al 80% si ets home menor de 30 anys o dona menor de 35) del que et queda pendent de cobrament tot d'un cop, però cal justificar que les despeses s'ajusten als objectius de l'empresa. La resta pot anar a càrrec de les quotes d'autònom de la Seguretat Social. Si no vols fer inversions pots sol·licitar igualment que es paguin les quotes de la Seguretat Social a càrrec al teu atur.

l'empresa des d'un punt de vista alternatiu, etc." i afegeix: "de fet el model agrari deslligat de l'entramat industrial troba més suport en la societat civil que en l'administració pública."

Potser ens caldria redefinir la nostra manera de facilitar les incorporacions. Com diu ella mateixa: "Fer política agrària és molt més que adaptar les normatives europees a un context local, és programar tota una sèrie d'actuacions i plans amb uns objectius molt concrets i determinats que donin resposta a les principals problemàtiques detectades al territori. Catalunya encara no ha decidit quants pagesos i pageses vol, ni quantes explotacions agràries han de viure dignament. El Departament d'Agricultura hauria de deixar clara la seva política de suport a la pagesia catalana... Si el Departament d'Agricultura vol veure com en els propers anys s'incorporen més persones al sector agrari ha de començar per reconèixer que hi ha moltes tipologies de joves i ha d'entendre que la incorporació és un procés on calen diferents línies d'actuació per a cadascuna de les fases."

I també ha d'entendre que les persones que té treballant en el territori han de fer-se seu el valor de la incorporació de nous pagesos i pageses, assessorant i acompanyant en la mesura que sigui possible, cosa que és evident que no sempre succeeix (la primera visita a una oficina comarcal per escriure aquest article només va aconseguir la derivació cap a un gestor i cap a hisenda). Evidentment sempre és més fàcil exigir –que es compleixi la normativa, que es presentin els papers,...– que no pas ajudar, però si la tendència no s'inverteix, aviat no quedaran massa pagesos o pageses a qui exigir ni demanar. ■

L'associació L'Era, a resultes del greu malestar que hi ha entre pagesos, elaboradors, bancs de llavors i diverses entitats del sector, en referència a la creació de la Denominació d'Origen Protegida (DOP) Mongeta del Ganxet, acorda subscriure el comunicat emès per la Taula del Regadiu de Manresa afegint-hi algunes consideracions:

La mongeta del ganxet¹ és un producte de la terra, una varietat local que es cultiva a molts indrets de Catalunya i que, com tota varietat local, és el fruit de la selecció duta a terme per molts pagesos durant dècades o generacions.

SOBRE LA ZONA DE CULTIU DE LA MONGETA DEL GANXET

A moltes zones de Catalunya hi ha força pagesos octogenaris, i algun de centenari, que poden testificar que a casa seva s'ha cultivat i comercialitzat mongeta del ganxet durant tota la vida.

Entre les cinc entrades de mongeta del ganxet que es conserven al banc de llavors del Centro Nacional de Recursos Fitogenéticos (CRF) de Madrid n'hi ha una procedent de Manresa (Bages, entrada núm. BG001145, que va ser recollida l'any 1978) i una altra procedent de Vilabertran (Alt Empordà, entrada núm. BGE019763, recollida, també, el 1978). A la fitxa de les altres tres entrades no hi consta la procedència.

En la tesi doctoral titulada *Variabilitat de la mongeta Ganxet (Phaseolus vulgaris L.): determinació de tipologies i selecció de línies comercials*, presentada l'octubre del 2003 per l'Esther Sánchez Bell i dirigida pel Francesc Casañas hi podem trobar (pàg. 20, Figura 1.6.1.I) el següent mapa:

¹ Segons el Servei de Normalització Lingüística de la Generalitat de Catalunya el nom de varietats de plantes cultivades ha d'anar en minúscules (a no ser que inclogui un nom propi o un topònim).

Figura 1.6.1.I. Zona de distribució actual del cultiu de la mongeta Ganxet. Destaquen les comarques de La Selva, Vallès Oriental, Maresme i Vallès Occidental, principalment.

En canvi, en el punt 4 del Document Únic presentat a la Unió Europea² es delimita la zona geogràfica de producció i elaboració de la DOP: “correspon a tots els municipis de la comarca del Vallès Occidental i del Vallès Oriental, junt amb els municipis de Malgrat de Mar, Palafolls, Tordera, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Iscle de Vallalta, Arenys de Munt, Dosrius, Argentona i Orrius, de la comarca del Maresme, i els municipis de Blanes, Fogars de Tordera, Maçanet de la Selva i Hostalric de la comarca de la Selva”. Se’n dedueix que bona part de les comarques incloses en el mapa anterior han quedat excloses d’aquesta delimitació.

I, per tant, **no és cert** el que diu el paràgraf final del punt 3.2 del Document Únic: “La varietat de mongeta del ganxet és autòctona de la zona geogràfica delimitada...”

² El Document Únic definitiu es recull a l'Annex de l'ANUNCI *pel qual es dona publicitat a la modificació de la sol·licitud de registre de la Denominació d'Origen Protegida Mongeta del Ganxet, i al seu document únic*, DOGC 5501, 9.11.2009.

Com tampoc ho és que “... només reuneix les característiques descrites si es conrea dins de la zona a protegir”, ni que “la varietat ganxet no es conrea comercialment fora de la zona”. **Tampoc és cert** el que afirma el darrer paràgraf del punt B2 del Plec de condicions de la DOP Mongeta del Ganxet que diu: “El tipus varietal ganxet és un tipus de mongeta que no es conrea comercialment fora de la zona delimitada”³.

SOBRE LA DESCRIPCIÓ DE LA MONGETA DEL GANXET

En punt 3.2 del Document Únic tramés a la UE ens descriu la mongeta de la DOP amb un “grau de ganxo entre 2 i 3 en una escala de curvatura de 0 a 3” i “un pes mig entre 40 i 50g per 100 llavors”. Però les mongetes del ganxet que es cultiven a diferents punts de Catalunya no s’ajusten necessàriament a la descripció morfològica que en dona la DOP, ni tant sols s’hi ajusten totes les mongetes cultivades a la zona considerada dins de la DOP. És més, no es pot trobar una descripció genèrica per la mongeta del ganxet que es cultiva a Catalunya, ja que cada pagès manté la seva mena que és la que a ell i a la seva clientela li agrada. N’hi ha de petita, de mitjana i de gran. N’hi ha de mata alta i de terrera. Aquestes diferències no són només atribuïbles a les condicions de la zona on es cultiva, tal com hem vist que assegurava el punt 3.2 del Document Únic. Hi ha d’haver per força **variabilitat** genètica perquè estem parlant d’una **varietat** local (que no té perquè ser ni homogènia ni estable, com són les varietats comercials millorades). En definitiva de mongetes del ganxet n’hi ha més d’una.

Desconeixem per quins mecanismes s’ha arribat a deduir que la mongeta del ganxet de la DOP ha de tenir aquestes o aquelles característiques sense consultar primer als pagesos que porten dècades cultivant-la.

³ Plec de Condicions aprovat per la Resolució AAR/90/2010, de 26 de gener, publicada al DOGC 5554.

SOBRE EL PROCEDIMENT DE REGISTRE DE LA DOP

Una Denominació d'Origen Protegida (DOP) serveix per designar un producte alimentari la qualitat o característiques del qual són degudes essencialment a les característiques naturals i culturals de la zona on es produeix. Difícilment es pot pensar que la mongeta del ganxet podria entrar dins d'aquesta categoria. Ja ho deia l'Esther Sánchez en la tesi citada: "La varietat vegetal, tipus varietal o denominació genèrica Mongeta del Ganxet no pot, *a priori*, registrar-se com a IGP o DOP si no es demostren aspectes diferencials de la seva zona de cultiu".

Entre les DOP catalanes registrades només la de Fesols de Santa Pau inclou el nom d'una varietat (que ahora és un topònim). Totes les altres DOP reben el nom de la zona de protecció (la DOP Oli de les Garrigues no es diu DOP Oli d'Arbequina).

Curiosament en el punt 2.2 de la proposat de Pla d'Acció sobre la Biodiversitat Cultivada, que aquests dies està redactant la Generalitat de Catalunya, hi podem llegir "Quan una associació de productors presenti una sol·licitud d'inscripció per a ser tramitada davant del registre comunitari de DO/DOP/IGP, des del DAAM es promourà, sempre que sigui possible, que en el plec de condicions s'inclogui l'ús de varietats locals, i si ja estan incloses, que es conservin o es millori el percentatge d'ús d'aquestes varietats. No obstant, quan el nom de la varietat local figuri en el nom de la DOP/IGP sempre anirà acompanyat amb un toponímic."

Però, de fet, el primer expedient lliurat a Europa per legalitzar la DOP Mongeta del Ganxet Vallés-Mareme (el nom d'una varietat acompanyat d'un toponímic) va ser retornat. Per tal que fos aprovat, va caldre treure el toponímic del nom i ... dir algunes mentides.

Vistes les constatacions anteriors, des de L'Era no podem més que preguntar-nos: Totes aquestes maniobres, a quins interessos responien? Com pot ser que haguem donat carta legal al que una Associació de Productors i una Cooperativa Agrària concreta pensen, o els convé de pensar, de la mongeta del ganxet, sense consultar

la resta d'implicats? Han funcionat prou bé els mecanismes de consulta? Com pot ser que molts pagesos i elaboradors no s'hagin adonat de la magnitud de l'error fins que han llegit el comunicat de les sancions que els poden caure si segueixen cultivant mongeta del ganxet?

SOBRE LA NECESSITAT DE LES DOP

Sabem que la globalització ha suposat una invasió poc controlada de productes d'altres països i que està bé de trobar maneres de mantenir uns mínims de sobirania alimentària. Però d'aquí a prohibir la comercialització d'una varietat no comercial hi ha un bon tros. De la mateixa manera que fa segles vam incorporar la mongeta americana als nostres hort i les nostres dietes, els pagesos d'arreu han de tenir dret a cultivar la mongeta del ganxet i fer-se-la seva, si és que els agrada.

Pot ser que un dels mecanismes per frenar la entrada de productes de fora sigui el de les DOP, però aquest és un mecanisme que exigeix recursos i inversió (en temps i en diners) i que, per tant, és un mecanisme que afavoreix als grans en perjudici dels petits. N'hi ha altres de mecanismes, per exemple la promoció dels circuits curts de comercialització. Es tractaria, només, de refer els llaços de confiança entre productors i consumidors.

Si les DOP han de servir per alguna cosa és per protegir una manera de fer, uns valors culturals, no pas per apropiat-se de les varietats que, encara que siguin a la base d'aquests valors culturals, han de ser patrimoni de la humanitat.

SOBRE L'ESMENA DELS ERRORS

El cultiu i comercialització de la mongeta del ganxet suposa un ingrés important per a molts pagesos de Catalunya. No és estrany que la gent hagi passat de la incredulitat a la indignació. Algú s'ha apropiat indegudament del nom d'una varietat que és un bé comú.

Es per això que des de L'Era **sol·licitem** que es duguin a terme els tràmits necessaris per corregir l'error de manera que els pagesos puguin seguir cultivant la mongeta del ganxet sense necessitat de pertànyer a cap delimitació geogràfica artificialment fixada, haver-se d'ajustar a una descripció de mongeta estàndard ni inscriure la seva producció a cap consell regulador.

Manresa, a 10 de juliol del 2012

Annex IV. Exemples d'entrevista i diari de camp

31 de desembre 2011

Entrevista al Sr. Joan Tatjé.
Carrer Mas d'en Roca, 33. Viladordis.
Manresa

VILADORDIS, 10:00 H.

SR. JOAN TATJÉ CASAJUANA.

Membre de l'Associació de Cunicultors del Bages, de l'Associació de Ramaders de Muntanya del Berguedà, de la Cooperativa Agrícola Comarcal del Bages, de l'Associació de Productors i Elaboradors Agroalimentaris del Bages (Rebost del Bages) i President Comarcal de Unió de Pagesos.
MAGALY CASTAÑEDA

El carrer Mas d'en Roca, a Viladordis, toca per una banda la carretera al Santuari de la Salut i, per l'altre, acaba tocant la Sèquia, just al punt on aquesta arriba a Viladordis i s'enterra sota aquest carrer. Els camps de secà que estan entre Viladordis i Cal Bosch (Sadurní Tatjé), unes 4 feixes de Regadiu, pertanyen al Sr. Altimires, de les Marcetes. De fet, abans gaire bé tot Viladordis pertanyia a dues cases: les Marcetes i Mas Grau, aquesta última visible des de casa seva. Aquests camps els mena el Sr. Cantó, que viu al costat del Parc de l'Agulla.

Vista nord cap als camps del Regadiu des de la casa del Sr. Tatjé.

Casa del Sr. Tatjé a Viladordis

El Sr. Tatjé té 58 anys i viu amb la seva dona i un fill de 20 (el Marc) que sembla interessat en fer de pagès. També té una filla. És parent de la Sra. Loreto, la mare del Lluís Santacreu.

ACTIVITAT ECONÒMICA. Es dedica a la cria de conills en granja convencional, coloms per a restaurants d'alta gamma i uns quants vedells. La seva trajectòria fins a esdevenir en productor de conills - i coloms- ve definida per la necessitat d'adaptar-se al mercat. El seu pare tenia una de les naus dedicada a la explotació de porcs i una altre de vedells. Quan el Sr. Joan va tornar de la "mili" va posar-se a criar conills, primer a petita escala, fins que la demanda li va fer deixar els porcs i els vedells, a més que també li agrada més l'activitat cunicultora.

També mena 2 hectàrees pròpies de terra de Regadiu que sembla amb farratges (darrera la casa, cap al Santuari de la Salut). A més a més, té més terra a Cabrianes, lloc d'on és la seva dona, camps que porta a mitges amb el seu cunyat, el sr. Masachs. La terra que té a Viladordis, no és "gaire bona", i per això té arrendades a les Marcetes 12 hectàrees on també fa farratge. A més, té 6 quarteres (unes 2 hectàrees) arrendades a una altre persona per les que paga 300€ l'any.

Té una persona fixa contractada d'origen romanès que viu a la casa de davant (al mateix carrer), que també és seva, on a més hi ha coloms i l'escorxadador de coloms. Ara vol fer l'escorxadador de conills per tal de fer venda al detall. No sap si els coloms podrien tenir sortida per a la

gent “del carrer”. També té un pis que lloga (i ara està per llogar) a Viladordis, i la casa del costat (al mateix carrer) és de la seva mare. N'utilitza a la planta baixa per als conills a punt del sacrifici. Darrere d'aquestes dues cases es troba la granja. L'aigua de la Sèquia només la fa servir per hort familiar de davant la casa i per regar el jardí.

El Sr. Tatjé a la nau de conilles mare.

Vista de les granges, darrere la casa.

COMERCIALIZACIÓ. Ven a particulars i a l'escorxador (en el cas dels conills) i a restaurants i algú particular (en el cas dels coloms). Els vedells només a particulars. Respecte a posar-se al mercat nou dels dimecres al Passeig, comenta que no es pot fer una parada amb carn fresca, però a Estats Units va veure que als mercats de carrer es feia la comercialització de carn ja neta i prèviament envasada al buit, en grans neveres de porespam, i s'ho està rumiant. Havia proposat de fer el mateix per tal de vendre vedella a un noi cardoní de l'Associació de Productors, però es va tirar enrere. Ara coneix un altre noi de Guardiola amb qui podria fer societat.

Està explorant noves vies alternatives per tal d'obrir-se més al mercat, tal com fer divulgació per mitjà d'una web o posar-se al mercat del divendres i per tant, l'idea de fer el llistat de productors del Regadiu li va agradar molt.

A la tardor es venen més conills, però tot l'any té molta clientela entre la gent d'origen magrebí. Abans els havia deixat espai per que es sacrificuessin ells mateixos els animals, però tot plegat es va convertir en un anar i tornar de massa gent i, finalment, els fa la venda en viu. Ara està intentant fer un escorxador “oficial” a casa seva per quedar-se només amb la venda particular. Fins i tot ha creat una marca: “Conills Tatjé de Viladordis”. Té un fulletó on explica les bondats de la carn de conill, com es poden reconèixer les races, la cura que tenen ells (no donen greixos animals, els greixos vegetals els proporcionen amb colza), i promociona la venda a casa seva. La venda de conills a restaurants de certa gamma és més difícil perquè és una carn més “vulgar”. En canvi la de colom és tot el contrari: el Hotel Bel de Barcelona, ubicat a la Barceloneta, és client seu. Els agrada que es lliurin “impecables”, els porta uns 47 coloms al mes, que els prepara deixant-los en dejú unes 12 o 14 hores i els sacrifica al seu escorxador.

ELS CONILLS. La granja de conills, l'explotació més gran, està constituïda per 7 naus, que ell agrupa en 3 lots: 3 naus de cria i 3 de creixement i 1 d'engreix a punt per a la venda. Hi ha molts més espais aprofitats (reutilitzats), espais petits i un espai “comodin” (de transició) pels conills o mares que no hi caben (com aquest any, que hi ha hagut un excés de cries) i que està al aire lliure, on té també els coloms, 5 vedells que ven a Sallers i dos porcs pel consum propi. Fa neteja i desinfecció de les naus cada vegada que fa canvi de camades. Els lixiviats dels conills els recull en cisternes soterrànies mitjançant canalització directa i els utilitza pels camps. El recull dels fems es fa manualment: sota les gàbies hi ha uns plàstics on els fems s'acumulen. Els utilitzen com a fems. Al començament, als conills els donava “verd” cada dia, però mica en mica es va engrandir la granja i la tasca va esdevenir impossible de continuar. Va rumiar molt si fer conills ecològics. Els de la Politècnica de València publiquen articles interessants a la seva revista “Cunicultura”. Han estat fent estudis de la viabilitat i experiments en ecològic amb resultats “catastròfics”. Llegeix assíduament aquesta revista. Tampoc no coneix ningú que faci conill ecològic perquè és molt complicat. Va pensar en fer una mena de gàbies portàtils per poder canviar sovint de lloc els per tal de que pasturin, tal i com suggeria un article de la revista, però seria una feina impossible d'assolir amb els preus actuals i la mancança d'espai que té. El preu es dispararia a 12€ kilogram. Un conill es ven, viu, a 1,72 o 1,73€ el kilogram, i

normalment solen fer 1,900 kilograms. Pelats queda d'un kilogram i es ven a 2,20€. Pertany a l'Associació de Cunicultors del Bages, que té un veterinari contractat que és qui el fa les visites i li dona assessorament. Es pot veure la seva fitxa al Rebost del Bages:

<http://www.rebostbages.cat/productes/producte/id/33>

ELS LOTS. En una de les naus (abans la de vedells) hi ha 180 conilles a punt de parir aquesta setmana, però té un total de 500 mares que li donen en promig 1 conill per mare i per setmana, amb un total de 2.000 cries al mes. Fa inseminació artificial i controla cada dia el seu estat, les va palpant si estan prenyades, vigila si ja treuen pel que indica que son a punt de parir, i una vegada han parit, van recollint les cries mortes. Cada conilla té una fitxa on es controla la seva productivitat, és a dir, si té bona cria, bona cura de les cries i ho fa sovint. Les que no ho son, es descarten i d'aquesta manera fa la selecció. Té conilles que pareixen des del 2008 i les té molt mimades. Fins i tot els ha posat una catifa plàstica per tal de que no se'ls facin durícies a les potes. En promig, tenen una vida "útil" de 2 anys. Mengem pinso i beuen aigua de la xarxa.

Llodrigons de la nau de les mares.

Diverses rasses de llodrigons una mica més grans

A l'altre nau (el segon lot), de nova construcció, hi ha els conills en creixement (després de desmamar-los). Intenta tenir força varietat de races i n'ha recuperat una d'antiga de Catalunya. Està en constant contacte amb la Universitat Politècnica de València, que ha fet estudis al respecte i és el seu referent constant. Criar aquests conills és un valor afegit que dona al seu producte.

Conills en creixement

Conills en engreix a la nau condicionada

El tercer lot està constituït per una nau (que abans havia estat dels porcs i on té els conills d'engreix en dues plantes amb tres bandes dobles de gàbies cadascuna) i per dos espais més que havien estat graners: un que ha adaptat amb humidificadors i ventiladors i el de just sota la casa de la seva mare que és el que conté els conills ja a punt pel sacrifici. A aquests els dona fulles i rames d'olivera (quan pot collir-les), que els va molt bé perquè són astringents i els encanta, una recepta de la seva iaia. També té més conills sota casa seva, als baixos. Aprofita tots els espais possibles.

ELS COLOMS. Els coloms va ser una aventura que va començar amb un amic seu que fa capons i que té un germà amb un restaurant amb una estrella Michelin. Li va comentar que tenien que importar els coloms des de França, i li va suggerir que els criés ell. Llavors va començar tot com una prova. Encara no té aquesta explotació legalitzada, però està en vies de fer-ho, de fet, ja té el logotip amb la marca. Abans es menjava més coloms, en receptaris antics és comú trobar "l'arròs amb colom". Te dues gàbies per fer cries de coloms, on els animals viuen tancats però amb cert espai per volar. Al fons hi ha uns nínxols on cada parella de coloms (que són fidels), tenen dos nius. Moltes vegades hi ha coloms que crien doble al mateix temps.

Una de les gàbies de coloms

Interior de la gàbia amb els nínxols per criar

Fer coloms no sap si és rentable, perquè és molta feina: aquests animals s'han de desplomar en sec i, a més, depilar amb cera per treure canonets. Finalment, s'han d'acabar de treure amb pinces i manualment, si cal. El Sr. Joan diu que realment ho fan bé i tenen molt contents als clients del món de la restauració. Els ven a 9€ la peça, ja neta.

L'ESCORXADOR. L'escorxador de coloms està situat a la casa de davant on viu el seu treballador, en un pati molt gran afegit al costat de la casa. Aquest pati central està envoltat de nius de coloms, un petit cobert, el costat de la casa i l'escorxador. Hi ha molts coloms de bona mida, i també una cabreta a qui dona un tracte de mascota. L'escorxador és una instal·lació molt moderna, que no fa gaire se'ls va cremar i ara està intentant tornar a deixar a punt. La va pagar sense cap ajut i es compon de tres espais i una nevera. El primer és la recepció on la gent es canvia de roba i, a més, hi ha la màquina per desplomar les aus. També hi ha el control elèctric del que ara tenen molta cura, ja que el incendi es va provocar quan van deixar per accident engegada la màquina on es fon la cera. A la segona cambra hi ha l'aparell per fer la descàrrega elèctrica, els dessagnadors de les aus, l'aparell amb la cera líquida i les pinces depilatòries, i la pica on s'acaben de deixar netes les aus.

La desplomadora a l'escorxador

L'obrador de neteja, al segon espai.

Hi ha processos, com el del bany amb cera, que ha anat experimentant fins trobar el punt adequat i l'aparell indicat. El tercer espai és per fer la neteja de vísceres, i al costat hi ha la càmera frigorífica.

Els coloms es maten amb la descàrrega, es dessagnen amb un tall fi, de tal manera que no es vegi “brut”, es desplomen amb la màquina, després se’ls dona el bany amb cera i per últim, si queda algú canó, s’extreu manualment amb unes pinces. Finalment, s’obren, es buiden i es renten.

ELS VEDELLS. Es va associar als *Ramaders de Muntanya del Berguedà*, que són els que li proporcionen el pinso per als 5 vedells que té. Ells també els maten i els preparen en bosses al buit amb cert número de kilograms. Els seus clients són els mateixos veïns i altres, sempre particulars. També va pensar en el tema ecològic amb els vedells, però li demanaven un espai per cap (que ell no té) a més de totes les exigències afegides que es demanen des de l’Administració. Aquest “no és país de vaques” i ja en té prou amb les que té (unes 10) que pasturen darrera la casa en un camp llogat a Les Marcetes.

Un dels vedells que cria el Sr. Tatjé

Espai “comodín” o de transició pels conills

ALTRES VEÏNS. Sobre els veïns productors al Regadiu, coneix també als de Cal Truncalla (que fan conills), i el Sr. Sadurní Tatjé (el seu cosí que fa blat de moro) que també té 100 conilles. No sap de terres per llogar.

13 de desembre 2011

DIARI DE CAMP
Visita al Puigmercadal (dimarts)
Assistència a les XXV Jornades d'Horta
Manresa i Santa Susana (Maresme)

**12:40 h. MERCAT PUIGMERCADAL
MAGALY CASTAÑEDA**

Vaig arribar al mercat des de l'aparcament. Un cop més em va sorprendre trobar només a la Sra. Loreto (de Cal Santacreu) i la Roser (germana del Sr. Salafeiner).

La Sra. Loreto xerrava animosament mentre les clientes s'hi acostaven. A estones, quant no tenia clientela, anàvem parlant. Llavors es va acostar una senyora amb cotxe i va aparcar just al costat, va anar directe cap a les dues capses plenes de restes de la neteja de les verdures, i la Sra. Loreto li va dir que només agafés la de sobra, de la que va buidar el contingut al seu cotxe i va marxar ràpidament. La Sra. Loreto regala això a la gent que té bestiar, ja hi ha gent que ho sap i normalment no li sol quedar per llençar. Hi ha un venedor de fruites i hortalisses de dintre mercat que li deixa sovint (com avui), dues capses perquè té oques. Efectivament, durant la estona que vaig estar a la parada, es va acostar. Això i el fet de que en un moment donat va anar a bescanviar un bitllet per "canvi" amb la Roser, mostra la bona relació que hi ha de part dels pagesos que són a fora del mercat.

Imatge habitual a la Plaça del Puigmercadal, en dimarts. A l'esquerra, la Sra. Loreto.

La Sra. Loreto torna de la parada de la Sra. Roser, després de bescanviar un bitllet.

En un altre moment se li va acostar una dona amb un aspecte més aviat descuidat, i li va assenyalar un enciam. La Sra. Loreto li'n va posar dos en una bossa i la dona va marxar sense més. Ella i d'altres (sembla pel que diu que cada vegada són més persones), venen de sempre a buscar menjar (no només a aquesta parada). La relació és tan familiar ja, que a prou feines creuen paraules.

La Sra. Loreto em va comentar, respecte al problema de l'aparcament, que l'Ajuntament té previst acostar-se als pagesos de la plaça del mercat el **primer divendres passat Reis**, al gener, per tal de plantejar, negociar i/o solucionar-lo. Sembla que preveuen la possibilitat de deixar-les aparcar a dalt, al Carme. La Roser n'estava assabentada, però el Silveri no sabia res de la data, tot i que coneix la opció de l'aparcament alternatiu per als pagesos amb parada.

També em va preguntar quan començava el "nou" mercat promogut per l'Ajuntament, si era al dia següent dimecres. En aquell moment estava amb unes clientes (amb ella a la foto) que van comentar que havia sortit al Regió 7 de la setmana passada, però no sabien tampoc el dia. Vaig preguntar si no seria al Carrasco i Formiguera darrere de Correus, i segons van llegir al diari, començarien provant al Passeig Pere III. La Sra. Loreto no sabia si seria un mercat per

l'era

a tots els pagesos, sembla que només hi serà el Sr. Casasayas i hi haurà moltes parades d'altres productes, però ella no té temps tampoc per posar una altra parada i ja té els clients fixos. Vaig entendre que seria una versió del "mercat dels sabors", molt probablement amb el llistat del Rebost del Bages. Vaig tirar unes fotos (em va demanar que li'n fes de les clientes) amb el consentiment de les senyores, que van comentar que no marxés a un altre lloc, perquè els van canviant tota l'estona els emplaçaments de mercat i els desmonten la programació dels matins als clients, i també als venedors. Van fer una mica de memòria de quan la Sra. Loreto estava a altres llocs (d'aquesta informació no tinc records clars perquè els noms m'eren estranys), van dir quins, els anys, quines persones hi anaven, etc. Finalment, la Sra. Loreto va comentar que segurament tinc moltes fotos seves. Li vaig prometre portar-li'n còpia a la propera visita.

Clientes de tota la vida amb la Sra. Loreto. A la parada hi havia: carbassa, api, col rissada, col d'hivern, col rodona, bròquil verd, bledes, porros, cigrons, pastanaga, enciam fulla de roure, escarola, pebrot verd, vi propi, patata i mel (no seus)

Els cigrons són seus, i em va donar la recepta per cuinar-los: el més important es no espantar-los, no trencar el bull. Tot el contrari que amb les mongetes. Vaig agafar tres bossetes de mig kilo (una per la Carmelita, una per a la Florinda i una altre per a mi), que ven a 1,5€ cadascuna. El cigró és petit, tipus "del país", no totalment arrodonit ni de color uniforme, però em va dir que era molt bo.

Un moment en que les clientes feien pinya, vaig anar a veure la Roser, a saludar-la, a preguntar-li si ja estava recuperada del refredat, com anava tot i a veure quines verdures tenia encara. Tenia força fredolics, que continuava venent a 8€ el kilo, i si se n'agafaven dos o més, ho rebaixava a 7€. De tomàquets en tenia uns últims, una mica tocats pel mildiu, però els clients els agafaven igualment.

La Sra. Roser despatxant tomàquets.

Productes de la parada d'en Joan Serrafeiner

La Sra. Loreto m'anava demanant l'hora, tot i que no era un dia fred. Va dir que, tot i les temperatures baixes, encara no havia glaçat. Em vaig acomiadar.

Ja passava de 3/4 de 2 quan vaig marxar, i vaig anar a dinar a casa de la Carmelita. Mentre dinava vaig fer zàping per veure el canal Manresa o Taronja, i casualment vaig veure en un canal català un informatiu que es diu el "7manari" (el setmanari), i parlaven de la cooperativa "El Rostoll" que ara fa 10 anys d'existència, de com s'organitzen, on i quan trobar-los, etc.

**15:00 H. CAL CODONY
SRA. DOLORS
MAGALY CASTAÑEDA**

En arribar a Cal Codony no hi havia més que la Sra. Dolors, que em va fer passar a casa, però no vaig prendre res. Llavors em va comentar que no havia fet mercat perquè va tenir un accident la setmana passada, li va caure un ferro de diàmetre ampli i li va fer un cop al turmell. Li va sortir moltíssima sang, però la sort va ser que el ferro era galvanitzat i per tant no estava rovellat. Estava molt contenta perquè ja podia conduir. Ella té un problema de venes pel que sempre va ben coberta amb mitges i benes, tan a l'estiu com a l'hivern. Ja es posava còmoda quan van arribar corrent el Silveri i el seu pare. Venien de anar a triar mongetes a Olot. Les mongetes les baten i las porten a una màquina que fa la tria majoritàriament. Llavors ells s'asseuen a una taula i van fent una última tria manual del que va sortint. Aquell dia hi havien anat els de Cal Codony, el Sr. Borrós, el Sr. Vila, l'Enric Casasayas (fill), i algú altre que em sembla que era el Sr. Cinca. El que es cuida de guardar el dia i mirar que les dates disponibles vagin bé a tothom és el Silveri, i ho fan cada any pels vols del novembre o desembre.

La Sra. Dolors els tenia preparada la roba de mudar per anar a les Jornades que es celebren any rere any a Santa Susana, al Maresme, però el Sr. Francisco va trobar que anava prou net, ja que no s'havia embrutat. El Silveri sí que es va mudar, mentre el seu pare m'explicava del espant que van patir en veure-la sagnant i plorant, pel problema de les venes. Però és una dona molt inquieta i ja estava ansiosa per tornar a conduir i anar a mercat.

15:30 H. CAMÍ CAP A SANTA SUSANNA, EL MARESME.

**SR. SILVERI TARRÈS
SR. FRANCISCO TARRÈS, DEL CAL CODONY
SR. LLUIS VILA, DE VILADORDIS
SR. CINCA, DE EL POAL
MAGALY CASTAÑEDA**

El seu veí, el Sr. Cinca (el germà del Sr. Josep Cinca de la Serra Sant Jaume, veí de la Florinda i meu a Riner), venia amb nosaltres. Ja eren 2/4 de quatre i el Silveri va decidir marxar tot i que el Sr. Borrós venia aquesta vegada. Però pel que es veu, el Sr. Borrós és una persona molt tranquil·la que va "xino-xano", per això acostuma anar tard, i pot ser aquesta vegada no vindria, o ja vindria després. També és una persona molt patidora, i tenia pendent entregar els camps a la "mestressa" per que ella els fes plantar, i tenia el problema de que li havien quedat unes 2.000 enciams al camp, podrits degut a les pluges. Aquest camp el tenia que netejar, llaurar i deixar-lo a punt per aquests dies.

Vam anar cap a la Font dels Capellans, perquè al costat del mercat hi viu el Sr. Vila, un pagès que venia amb nosaltres. Tots tres, el Sr. Francisco, el Sr. Cinca i el Sr. Vila van anar a darrere el cotxe xerrant animadament tota l'estona, mentre el Silveri i jo també xerraven i sovint la conversa envoltava tot el cotxe. El Sr. Vila, segons em va referir el Silveri, és una persona que sap moltíssim de fer hort, és una persona molt intel·ligent, molt espavilat, que aprèn de seguida i li agrada innovar, està a l'última en coses de tecnologia i Internet. Però, sobre tot, és una persona que sap com una mina de fer de pagès i que seria interessant que l'entrevistés. Un any va aconseguir tres collites d'enciam al mateix camp, només pel seu domini del tema. "Això va ser una bogeria, no ho tornaria a fer", va afegir el Sr. Vila. Actualment es considera "jubilat", però té un fill que planta els camps, no tants com havia fet ell. Tot i això, té quatre o cinc botigues per Manresa on fa venda de verdura, poca, segons va dir. Els camps els té a Viladordis i el seu mòbil és el 650 550 877.

Ja de camí, van passar al costat de les Arnaules, per la autopista AP-7 en direcció Barcelona, i es veia a una persona collint. Llavors els senyors de darrere van començar a xerrar sobre la enorme producció que té.

Li vaig preguntar si estava assabentat del tema del aparcament de Puigmercadal, no sabia de la data que té prevista l'Ajuntament, pot ser encara no l'han comentat amb tothom. I també sobre el "nou mercat", si l'havien convidat. El Silveri va quedar molt sorprès, perquè el dissabte passat el Sr. Casasayas va estar a casa seva durant una hora xerrant i no li va comentar res. El Silveri té ja ben muntada la venda dels seus productes i li va bé, està content, no entén perquè no li va comentar res. El Silveri considera que el Sr. Casasayas és qui té millor muntats els horts en tema infraestructura al Regadiu i per això es pot permetre fer venda directa també perquè son moltes persones involucrades en la feina dins la seva família. Cada vegada vol vendre més, i per això va sempre tan atabalat, a més de que si no està en una reunió, està aquí o allà.

Tot plegat, al Silveri se li fa curiós, perquè recorda que, quan el Sr. Casasayas era jove sempre li deia al seu pare que la venda de mercat no tenia futur, que tot passava per vendre a les grans superfícies, era un gran detractor de la venda directa. I ara, que ja té la edat del pare, és tot el contrari, ara vol fer cada vegada més i més mercats, i ara defensa molt la venda de mercat. No fa gaire la seva filla li va comentar al Silveri que només va al mercat del dissabte a la Plaça Major a no vendre res i que s'estima més no anar-hi. Això ja no és el que havia sigut, havien venut quantitats "bestials" de productes en tota aquella zona, però ara està ben mort, i no entén perquè fan més mercats o si funcionarà, a la Mion ha funcionat molt bé. Els vaig demanar a tots si sabien on és la zona del "Triangle", si seria bon lloc per fer un mercat, però no en sabien res.

El Silveri també havia estat secretari de l'Associació de veïns del Barri de la Mion durant 6 anys, però es va cansar. Li vaig demanar si hi entraven els pagesos del Poal i em va dir que sí, llavors li vaig demanar un contacte amb aquesta Associació veïnal. Ell té un company i amic del futbol que fa als dissabtes que és el fill del que ara és el President, i em va prometre posar-me en contacte. La seva casa és l'última del Barri, i l'última de Manresa, inclús part de la seva finca és de Sant Joan. Fa anys li van dir si volia integrar a Manresa o passar-se cap a Sant Joan de Vilatorrada, per tal de que la seva finca no estigués a dos municipis, però ell es sent manresà. Tot i allò, no sap perquè el tema no va rodar i actualment continua com abans. Però no li suposa cap problema ni mal de cap. De fet, no entén com pot pagar tan poc d'impostos pel tros que pertany a Sant Joan (11€ l'any), però ja li està be.

El tema va derivar cap als que venen producte que no és seu i que promocionen com a seu, fins i tot el van a buscar a Mercabarna. En primer lloc, el Silveri va comentar que havia vist al Carrefour una verdura (no recordo bé si eren pastanagues) que el Sr. Casasayas no tenia –tot i que la majoria dels productes sí que son seus -, i li va fer el comentari de com era possible que l'hagués etiquetat com procedent de les Arnaules: "Ostres, Enric, si això no és teu". Però el Sr. Casasayas li va respondre que el producte havia sigut envasat a les Arnaules, i per tant, la procedència sí que era de Viladordis. És clar que a la parada de la Mió s'ha de mantenir la clientela, i per això al hivern el Sr. Casasayas recorre a d'altres proveïdors.

Els tres amics de darrere xerraven animosament (en realitat el Sr. Cinca és el més discret i callat, però de quan en quan intervé) i pel que semblava, anaven parlant del Lluís Santacreu, referint-se a gent que ven productes que no son seus. El Sr. Francisco va dir que sabia que fins i tot promocionava el seu producte com a "ecològic", i tots quatre van riure per què no ho és. Però el Sr. Vila va comentar que havia vist a la pàgina web que no, que el seus productes deien quan no eren seus, i que no deien ecològics per tant el web no enganya a la ningú. Però del tema de que si és o no ecològic, certa noia va trucar al Silveri per que li confirmés si efectivament feia cultiu ecològic el Lluís i el Silveri li va dir amb franquesa que no, perquè el Lluís mateix li havia confirmat que no ho era.

Respecte a la feina del Roc, a l'última reunió que van fer els pagesos no fa gaires dies (pel que sembla ha sigut la primera) ni el Roc ni la Bàrbara hi van assistir. Al Silveri li va molestar molt que hi hagués gent que no estés d'acord amb la feina del Roc, no precisament per la feina en sí que fa, sinó pel seu tarannà, perquè diuen que va de "xulo". Entre el descontents, hi ha el Sr. Casasayas i el Sr. Climent. Ells prefereixin que es quedi la Bàrbara. El Silveri els va dir, en defensa del Roc, que ell està molt content amb la feina que fa. En primer lloc, no el considera xulo. En segon, la major part de vegades que el Roc ha vingut a fer la seva feina, ell no ha estat ni present a Cal Codony, però el Roc

li deixa dit tot el què ha de fer i, si no, es comuniquen per telèfon o via e-mail. Els Srs. Casasayas, Climent i d'altre sempre han d'anar a darrere el Roc, mai volen deixar-lo fer sol la feina, perquè volen participar de la presa de decisions i volen comprovar què fa. Això és un problema d'ells, no del Roc, els va dir el Silveri al sopar: "Si has d'anar a darrere d'ell i acabes prenent decisions, no el facis venir i t'estalvies el pagament, ho fas tu", diu que li va dir al Sr. Casasayas. Si el Silveri paga a un professional, li paga per que faci la seva feina, li deixa fer i punt. A més, el Silveri creu que els 80€ que paguen al mes està molt bé de preu, considerant que un altre els cobraria 150€ com a mínim. Finalment, al Silveri li molesta molt que no li diguin el que no els està bé al Roc a la cara, pot ser volen que li digui un altre.

Al nostre pas pel Maresme, era impressionant la quantitat d'hivernacles que hi havia. El Silveri es sorprenia de tot el que veia, uns fets en forma de teulada li van arrencar la frase "mireu, mireu aquells!" Tots van comentar que hi havia molts hivernacles abandonats. La gent ha plegat perquè se n'ha anat al Marroc i ara els venen a "quatre duros". Fins i tot els regalen. Al Silveri li van dir que n'agafés, perquè igualment els han de desmuntar, però el problema és que s'han de desmuntar manualment i és molt difícil accedir on són. Aquesta zona és una gran productora de maduixes, i produeixen tot l'any. Si vols veure una gran producció d'horta, només et cal veure aquesta zona, però és degut al clima. De la carena muntanyosa cap al mar, hi ha una temperatura absolutament diferent a la que hi ha de l'altre carena cap a endins.

El Silveri ha vingut sovint a fer recorreguts. Cada any, per fer millor la seva feina i com si fos una inversió, es desplaça a d'altres llocs per veure què tenen de nou o com s'ho han fet per resoldre un problema. Per exemple, un dia ell i d'altres van anar a veure un home que deia que havia trobat el sistema per plantar canyes amb un tractor. Era un invent seu una mica complex: havia fet un forat i la màquina anava calçant la canya. El Sr. Vila hagués pogut fer un artefacte millorat però, finalment, ningú va acabar per adoptar aquest sistema.

La millor inversió ell considera que la va fer amb el sistema de reg. Va anar a l'Aragó, fins a la zona de Terol, per tal de mirar com feien aquells cultius tan extensius amb el degoteig. La persona que li va vendre i encara li assessora, li va presentar tres opcions: una de barata (800€), que funciona només amb la pressió d'una bassa, una altre no tan barata, i l'opció cara, que és la seva. Li redueix costos, li ha canviat la vida, perquè abans regaven a manta i ho feien a les tres de la matinada, a les cinc, etc., i dormien ben poc. El sistema de reg li va costar 30,000€, però n'està ben content. Les mànegues tenen garantia de 10-15 anys, però ell les cuida molt, les vigila i les neteja de tant en quant. Si la pressió no baixa de 1'1 tot va bé. Les seves creu que li duraran 20 anys. Recorda quan el van instal·lar (és molta superfície, tota té el reg a degoteig), les grues i màquines i li van aixecar tot el terra, però en cosa de pocs dies tenia tot a punt i solucionat. El noi que li va vendre li fa assistència, i molt sovint és via telefònica, està molt content amb el Silveri perquè no el fa venir com d'altres, "per tonteries", problemes complexos els pot solucionar amb l'assistència telefònica.

El Silveri va recomanar al Sr. Borrós aquest reg, però el Sr. Borrós va triar l'opció barata. Tots van comentar que té tantes i tantes eines i recanvis pel seu sistema, que ha gastat un munt de calés, pot ser més que si hagués triat l'opció cara.

Si m'interessa el seu reg per un hort o camp petit, puc anar a veure al Guillem, el de Martí Agrícola.

Sobre el lloguer de terres, li vaig preguntar al Silveri si es podia repetir l'experiència del Sr. Borrós per tal de fer feixes més grosses i mantenir l'estructura del Regadiu. Tots van opinar que no els sembla bona idea, a més de que es perd el més important que és la terra fèrtil. El Sr. Borrós va poder guardar la terra de sobre i posar-la després perquè té una terra molt bona, però per exemple, a Cal Codony, només obrir una mica es troba pedra. La solució podria passar per, en lloc de treure terra d'una feixa de dalt per fer-la al mateix nivell que la inferior immediata, omplir aquesta de baix. Però és molt difícil que et donin terra bona. El Silveri va demanar-li al seu veí, el de Vilà-Vila (té excavadores, al polígon al costat de la presó), que li donés terra, però tot i que tenen bona relació, no n'hi ha donat mai. Quan un constructor troba terra bona al fer excavacions durant una edificació, se la sol quedar per enjardinar i millorar altre zones per tal de posar-hi gespa.

Hivernacles al Maresme.

La colla (d'esquerre a dreta): el Silveri, el Sr. Vila, el Sr. Francisco i el Sr. Cinca.

17:00 H. XV JORNADES DE L'HORTA. SANTA SUSANNA, EL MARESME

Quan vam arribar, pensàvem trobar la Bàrbara, perquè el Roc li havia dit al Silveri que no vindria ja que té un curs o fa un curs, però que ella sí que hi assistiria. No va venir.

Pel que es veu sempre es fan aquestes Jornades d'Horta al mateix lloc, un pavelló amb una estructura singular que s'aguanta pels extrems. També en van comentar que hi fan uns fideus boníssims.

A dins hi havia el Sr. Sadurní Playà, que havia vingut amb l'amic de Cal Codony. També hi eren els del Calderí. Em van presentar al Sr. Valentí Brunet, amb qui vaig quedar per visitar-lo més endavant, cap al mes de gener. El seu mòbil és el 629 469 940. Es fa la llavor amb la que fa el planter, des dels avis. A més, fa planter de llavors que li porten.

*Arribada al Pavelló. A l'esquerre, el Silveri i el Sr. Playà.
Al mig, el Sr. Francisco amb els de Cal Calderí.*

Cap a 2/4 de sis, va arribar el Lluís Santacreu amb el seu pare, però van desaparèixer ràpidament cap als lavabos. Llavors ens van cridar a seure per tal de presenciar les xerrades, objectiu de la trobada.

Aquestes XV Jornades d'Horta són una iniciativa de les ADV del Maresme que es fa cada any, amb l'objectiu de presentar temes relacionats amb el món de la pagesia d'horta (<http://www.federacioselmar.com/index2.html>) Cada jornada està dedicada a un apartat concret, com ara un producte (tomàquet, ceba), un aspecte tècnic (el reg, plagues, o una plaga específica que aquell any hagi donat maldecaps), o, com aquest any i degut a la evident crisi, els preus dels productes d'horta. L'acta va estar inaugurat pel Regidor de Medi Ambient de Santa Susanna, que va dir que al Maresme hi ha molt d'interès pel món de la pagesia i, com a prova hi ha l'establiment del Museu de can Cases que li està dedicat.

Les xerrades, que van trigar unes dues hores, aproximadament, van ser "Evolució dels preus i quantitats de les hortalisses a Mercabarna", pel Sr. Josep Faura, responsable de la secció dels productes d'horta a aquell mercat, el segon més gran d'Europa després del de París; i "Crisi de preus a l'horta. Realitat i perspectives", pel Sr. Francesc Reguant, tècnic del Departament d'Agricultura. La primera projecció vaig sol·licitar-la al Sr. Faura via e-mail, i la segona està disponible a:

http://www20.gencat.cat/docs/DAR/DE_Departament/DE02_Estadistiques_observatoris/11_Sectors_a_graris/Sectors_Agricoles/Fitxers_estatics/2011_12_CrisiPreusHorta.pdf

El Sr. Faura va assegurar que, tot i que els preus efectivament han evolucionat de manera poc estable, es preveu que amb la crisi la gent augmenti el consum de verdures i hortalisses. Va ressaltar la importància de la qualitat del producte garantida per, per exemple, la traçabilitat, i la promoció. S'està promocionant el consum en infants i joves. La producció a gran escala i l'especialització en un producte són importants. La inclinació cap a la tecnificació dels processos per acostar el producte, com a futur, i que el mercat s'adaptés al consumidor en comptes de intentar educar-lo. Va dir tres o quatre coses interessants per a nosaltres: augmenta el consum a mercat; aviat la traçabilitat serà obligatòria (excepte amb els bolets); cada vegada es valora més el producte de proximitat (que no necessàriament garanteix que sigui fresc –puntualitzà); la producció integrada serà obligatòria; cada vegada es dona més valor a la qualitat organolèptica dels productes i el servei als clients; la importància de donar valor afegit al producte (marca, traçabilitat), de sensibilitzar al consumidor, de fer promoció constant i de que existeixi formalitat comercial, referida als pagaments, tema que va arrencar un xiuxiuet al públic. La seva presentació va ser atractiva, tot i estar plena de estadístiques. Una qüestió interessant va ser que, pel contrari al que es pensa, (i pel que havien comentat els srs durant el trajecte), els productes amb preus més baixos no venen del Marroc, els productes a baix cost i la importació majoritària es fa dels Països Baixos o fins i tot de França.

Slide de la presentació del Sr. Faura.

Slide de la presentació del Sr. Reguant.

Per la seva banda, el Sr. Reguant va tocar temes com les causes de l'abaixada dels preus, i donat que pràcticament llegia la seva presentació, el millor és veure-la, però en resum, va afirmar que quan augmenta la demanda els preus baixen, perquè el mercat és volàtil (no hi ha garanties). Amb la nova PAC l'Estat intentarà que es facin relacions contractuals entre els majoristes i els pagesos, per tal de que aquests últims es quedin a la deriva dels capritxos del mercat o del abús dels majoristes, ni deseparats davant situacions com el "dumping". El problema al món de la pagesia es que "en

sabem massa” els pagesos: al Maresme es troben tantes maneres per fer produir maduixes com pagesos hi ha. De cada a la productivitat això no és bo. I per millorar costos, el millor és “integrar”, fer produccions integrades. També va parlar de la importància que el producte estigui diferenciat, i això s’aconsegueix mitjançant la millora de les característiques organolèptiques (producte amb valor afegit i de proximitat) i la traçabilitat.

*Alguns pagesos del Regadiu presents a les Jornades.
El Sr. Borrós i el seu amic estaven molt a darrere.*

A la ronda de preguntes, un pagès que, segons el Silveri és un productor de tomàquets de Viladecans a gran escala (té unes 125,000 tomaqueres i 25 empleats), va llençar preguntes directes i es va establir un diàleg on pel que es va veure, no li van respondre. La pregunta era “com és possible que m’acabin pagant el kilogram de tomàquet a 0,25 cèntims i que arribin caixes a 0,20 cèntims procedents dels Països Baixos?” Va assegurar que hi havia dumping, que allà els pagesos tenen tantes subvencions que es fa competència deslleial. També els va dir que a Mercabarna es trenca sovint la cadena del fred i això fa que els productes no durin gaire i perdin qualitat. El Sr. Faura va respondre que al 2018 s’acaba el contracte d’aquesta empresa privada (Mercabarna) amb els majoristes i tots els que es quedin estan obligats a modernitzar les instal·lacions i instal·lar frigorífics a tot arreu. També van preguntar per què Mercabarna al mes d’agost sempre reventa els preus i els pagesos no en treuen ni pel desplaçament. El problema més greu al que s’enfronten els productes d’horta es, segons va respondre el Sr. Faura, que la major producció es té a l’agost perquè la horta és un producte estacional, amb el pic a aquest mes, hi ha molta producció d’autoconsum (horts familiars), hi ha poca venda o fins i tot vacances a les botigues, en resum, a Mercabarna tenen poca demanda i massa oferta. Va aconsellar trobar el producte “estrella” i fer vendes locals.

La gent es notava inquieta i llavors es va fer la cloenda de les Jornades i es va convidar a passar a mirar els estands de les cases de llavors que patrocinen aquesta trobada, i poc després, a fer el picapica i menjar paella d’arròs i de fideus.

Una de les cases de llavors patrocinadores.

Sr. Borrós, Sr. Vila, Sr. Tarrés, Sr. Santa-creu, el amic del Sr. Borrós i el Sr. Cinca.

Em vaig adonar que cap pagès del Regadiu estava interessat en mirar les cases de llavors, exceptuant el Lluís Santacreu, i més aviat feien una roda per xerrar. El Sr. Playà agafava papers, i no s'integrava a cap grup, però em va comentar que això dels papers era perquè es digués que havia anat a veure, perquè tampoc estava interessat. En un moment em vaig acostar al estand de Cajamar, que es veu que tenen una fundació que va recerca respecte a temes agroecològics i vam quedar en contactar.

El moment del sopar.

Alguns dels pagesos del Regadiu sopant.

Vaig aprofitar per anar a saludar i parlar amb el Lluís Santacreu. Li vaig dir, d'entrada que jo havia plantejat malament el tema de la localització de finques del Regadiu. Li vaig aclarir que l'únic interès és conèixer qui hi ha al Regadiu com a gent que faci horta, secà o granges perquè hi ha més gent de la que es pensa. Inclús li vaig comentar que hi ha el Sr. Jordi Cots que fa ecològic del tot a Viladordis i que està per obtenir la certificació CCPAE, notícia que li va sorprendre molt més, i em va dir que on era, "a sota Cal Tort", li vaig puntualitzar. També la nostra intenció és localitzar finques que es puguin llogar per oferir-les, en primer lloc, als pagesos interessats en tenir més terres o que els hi queden a prop, però per això necessitem fer-nos una idea de com van els preus de lloguer al Regadiu, per tal de que, al acostar-nos als amos, poguéssim partir del preu més baix que paga un pagès i així no afectar-los ni provocar augment de preus en el mercat. Li vaig dir que el Sr. Jordi Cots paga 90€ la quartera/any a Viladordis, i ell em va dir que més o menys, ell paga una mica més i tot. Ell hi estaria interessat només si els camps li queden al voltant, perquè per exemple, lloguen feixes però la seva mare té un camp a Viladordis, i prefereixen deixar-lo com a secà perquè no els surt a compte tenir-lo tan lluny. Li vaig demanar si no li interessava llogar-lo, segurament que el preu per horta seria millor que per secà, però em va dir que el deixaven a un cosí i de fet ni li cobraven. També li vaig preguntar què sabia del mercat nou, però em va dir, amb certa ironia, que no l'havien convidat.

Després de sopar, no vaig tornar a veure al Sr. Playà, ni als de cal Santacreu. Efectivament, les paelles eren molt bones, i fins i tot vaig anar a demanar tres packs per emportar: un per la Florinda, un per al Sr. Borrós, i un per la Sra. Dolors, fet que els va fer molta gràcia. Cap als pagesos es van quedar molta estona xerrant amb un home que en sap molt de fer patates. És una verdadera font de coneixements. El tindria que veure, va dir el Silveri, al igual que al Sr. Toni, i als Srs. Roviralta.

El Sr Borrós (dreta) xerrant amb el Sr. Vila

Xerrada final amb el expert en patates.

Annex V. Projecte de continuïtat

PROGRAMA TRIENAL DE CUSTODIA DEL TERRITORI

Títol del projecte

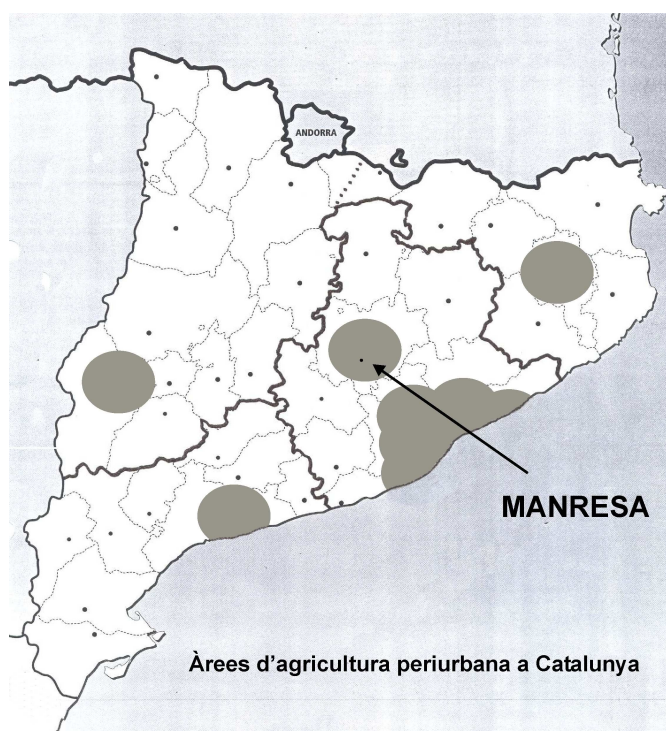
Revitalització del Regadiu de Manresa

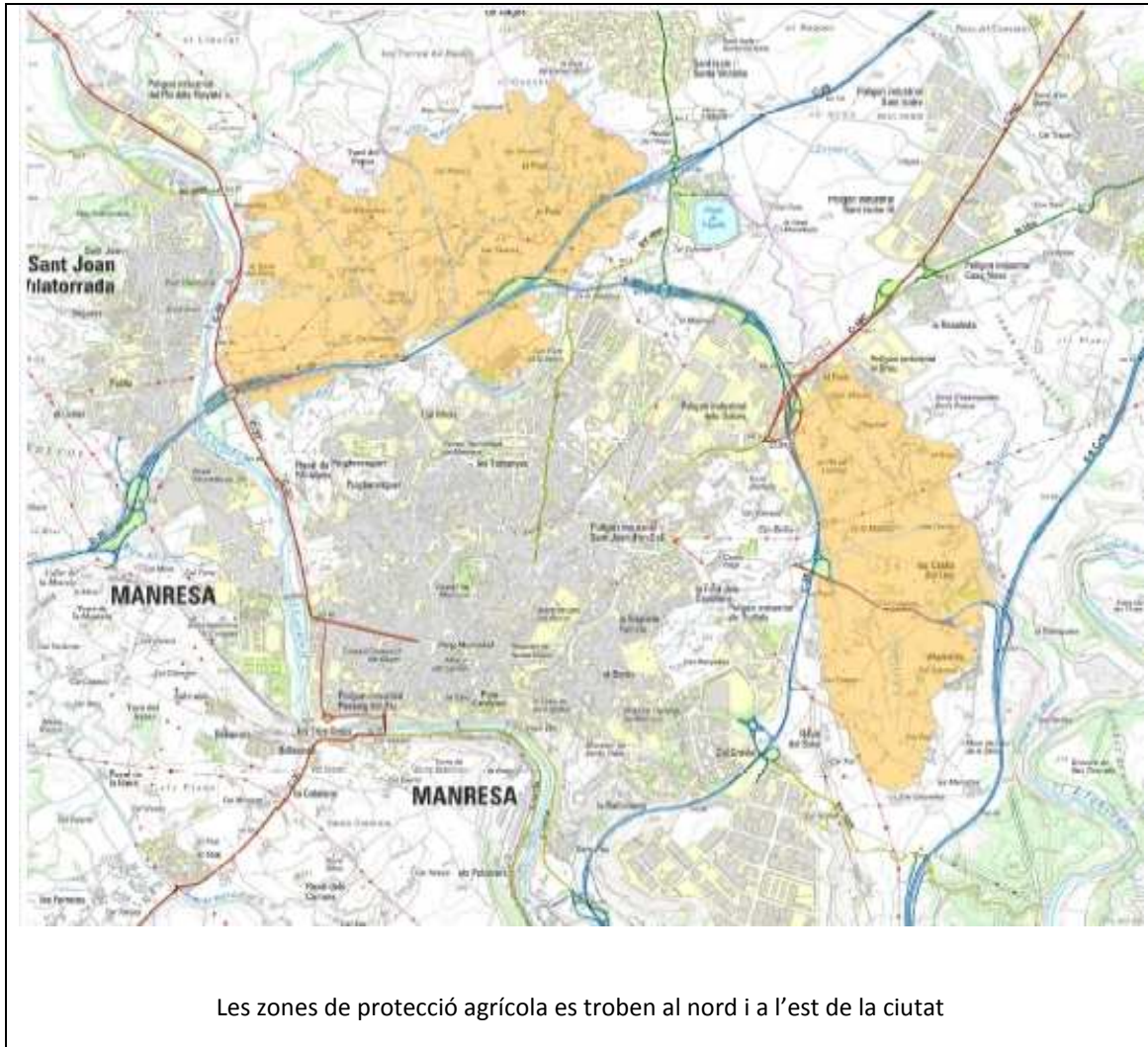
2013-2014

1. Àmbit de desenvolupament

I. Localització

El projecte es desenvolupa en el regadiu de Manresa, una zona de protecció agrícola que ocupa 391 hectàrees, tot i que el regadiu històric s'estén més enllà de la zona protegida. L'aigua de reg prové del riu Llobregat a través de la Sèquia, un canal medieval construït a finals del segle XIV. Manresa i el seu regadiu es troba dins de l'àrea d'agricultura periurbana del Pla de Bages.

II. Titularitat, càrregues i situació legal dels terrenys

Els terrenys on es desenvoluparà el projecte són de propietat privada. L'Ajuntament hi té un parell o tres de parcel·les petites.

El Pla General de Manresa de 1996 dona com a Clau 11, Zona de Protecció Agrícola, la zona del Poal (al nord de la ciutat) que ocupa 210,1 hectàrees i la zona de Viladordis (a l'est) de 180,9 hectàrees. Hi ha 271 hectàrees més de regadiu fora d'aquesta zona protegida.

III. Característiques ecològiques i biològiques d'interès

El Regadiu de Manresa forma part de l'Anella Verda de la ciutat, l'espai continu no urbanitzat que l'envolta i que presenta valors ambientals, socials, productius i paisatgístics importants. L'Anella Verda fa funcions de connector amb els espais naturals externs i constitueix el pulmó de la ciutat. És un espai idoni per donar a conèixer la natura i l'agricultura als habitants de la ciutat. No hi ha cap estudi específic sobre el medi natural o la biodiversitat que el Regadiu

sustenta, de manera que es fa difícil, a hores d'ara, comunicar la importància d'aquest valors ambientals.

Habitats sobre els que es preveu actuar

Al Regadiu hi trobem tot un seguit d'infraestructures agroecològiques (basses, murs, tanques vegetals, camins, canals, regs, desguassos i rases) que contribueixen a fer més rica i diversa l'ecologia de l'entorn, alhora que poden afavorir el control biològic de determinades plagues tot augmentant la capacitat d'autoregulació dels sistemes.

No sabem ben bé quin és el percentatge de superfície ocupada per els espais seminaturals. Després de la diagnosi que s'efectuarà durant el projecte aquesta dada ha de quedar prou clara. Com a hipòtesi de partida podríem suposar que representen un 10% del total de la superfície del Regadiu. Això serien unes 40 hectàrees.

Aquestes infraestructures seminaturals es mantenen vives i biodiverses, sobretot les lligades als espais humits que genera el Regadiu, si:

1. s'evita que les terres passin a cultiu de secà o s'abandonin
2. s'aconsegueix que l'agricultura de regadiu que si practica sigui poc agressiva amb el medi natural.

El maneig adequat d'aquestes infraestructures es fa, doncs, imprescindible. Des del projecte s'intentarà avançar cap a sistemes de gestió agroecològics que ho facin possible. Ara bé, en ser aquesta una zona d'agricultura periurbana pateix tot un seguit d'amenaques que cal tenir en compte.

Pressió urbanística

El regadiu històric de Manresa ha sofert una pressió urbanística considerable que ha acabat per convertir-lo en un conjunt d'illes agràries, mal connectades, envoltades d'assentaments urbans i infraestructures. A part del soroll i la contaminació que la ciutat i les seves vies de comunicació generen, el regadiu pateix problemes de furt, de realització d'activitats productives de tota índole, aprofitant edificis agrícoles en desús, i de construcció il·legal. En les últimes dècades ha anat prenent força la tendència a limitar les finques amb tanques. A les zones on es concentren les parcel·les d'autoconsum aquesta tendència pot arribar a ser extrema. La privatització de l'espai periurbà comporta la marginació de determinats usos lliures (el simple passeig, la recol·lecció de plantes silvestres, etc.), imposa un efecte barrera i provoca problemes d'accessibilitat i gestió agrària.

Erosió genètica en plantes cultivades

Fins als anys 70 el Regadiu comptava amb multitud de persones que produïen els planters d'hortícoles que els altres necessitaven. A poc a poc aquests planteraires van anar desapareixent i la producció de planters va quedar en mans de 2 o 3 empreses, només una d'elles de la comarca. Això va comportar la pèrdua de moltes varietats pròpies del Regadiu manresà. Per sort, l'empresa de la comarca que produeix planters pot treballar amb petites quantitats de llavor i produir per encàrrec. Gràcies a aquest servei, alguns agricultors professionals segueixen guardant llavors de les seves pròpies varietats. També és possible que els agricultors aficionats estiguin conservant en els seus horts varietats locals.

Canvi climàtic

A causa del canvi climàtic cal esperar una reducció de les aportacions hídriques i una modificació de la demanda d'aigua en els sistemes de regadiu. El regadiu de Manresa competeix en l'ús de l'aigua de la Sèquia amb els usos urbans i industrials existents. Si no es millora el sistema de reg és de suposar que la reducció del cabal disponible comportarà problemes. La implantació de sistemes de reg per degoteig, si bé aporten un estalvi d'aigua també permeten una intensificació dels cultius amb la repercussió negativa que tota intensificació té sobre la biodiversitat. Pot, per exemple, arribar a eliminar els cabals de retorn que compleixen funcions mediambientals. Cal estudiar alternatives a la modernització via simple substitució del reg per inundació per un reg a degoteig. Alternatives com la selecció de cultius o varietats adequats, canvis en el calendari, o tècniques de preservació de la humitat dels sòls, que permetin la conservació dels canals tradicionals i els seus ecosistemes associats.

Ús de productes químics

En el regadiu només hi ha uns 5 productors ecològics (tres d'ells en vies de conversió). Hi ha una ADV (Associació de Defensa Vegetal) comarcal a la pertanyen alguns dels agricultors professionals. Els tècnics de l'ADV intenten fomentar un raonament ecològic a l'hora d'abordar les plagues, de manera que pugui minimitzar l'ús de productes químics. Tota l'agricultura de secà que es practica en el regadiu és industrial i utilitza l'arsenal complet de productes químics que aquest tipus d'agricultura sol utilitzar. No hi ha cap productor de secà dins de l' ADV. També bona part dels agricultors aficionats tendeixen a utilitzar molta química, entre altres coses perquè l'únic assessorament que reben és el de la botiga de productes. Tant l'ús de plaguicides com la fertilització química juguen en contra del manteniment de la biodiversitat. Caldria dotar-se d'eines que permetessin un canvi de valors entre els diferents actors del Regadiu de manera que es trobessin alternatives a l'ús de productes químics.

Canvi a una agricultura de secà

Històricament el Regadiu de Manresa va permetre assegurar les collites de cultius de secà (que es regaven si era necessari) i no és fins al segle XIX en què els conreus d'horta passen a tenir importància comercial. La invasió dels mercats amb productes forans i les poques perspectives de futur que presenta el sector agrícola en general, ha provocat que el nombre d'actius en l'agricultura dedicats al cultiu de l'horta hagi anat disminuint. Queden pocs horticultors que puguin comptar amb un relleu generacional. El resultat és un procés invers a l'iniciat al segle XIX: la volta al cultiu de secà, només que aquesta vegada sota un sistema industrial que pot prescindir del reg i que utilitza grans aportacions de productes químics. Per facilitar el pas a aquesta agricultura de secà s'unifiquen parcel·les, es perden els nivells necessaris per mantenir un reg per inundació i es descuiden els canals de reg. El resultat és la pèrdua del paisatge típic del Regadiu i la seva homogeneïtzació amb el que això suposa de pèrdua de valors històrics, culturals i mediambientals. Tant la simplificació del paisatge com els sistemes químics de fertilització i control de plagues tenen repercussions negatives en la biodiversitat.

Abandonament de l'activitat agrària recreativa

En el Regadiu de Manresa conviuen, des de temps històrics, agricultors professionals amb habitants de la ciutat que conreen horts d'autoconsum. Era habitual que els artesans de la ciutat (a Manresa se'ls anomena "menestrals") que s'ho podien permetre adquirissin petites parcel·les al regadiu per l'autoconsum. L'especulació dels anys 70 va portar a parcel·lar finques

més grans que es van vendre a nous agricultors aficionats. Actualment es calcula que una quarta part de la superfície està gestionada per "menestrals". Però aquest col·lectiu també està envellint sense relleu, de manera que moltes d'aquestes petites parcel·les (hi ha unes 600 parcel·les de menys de 0'2 ha) van quedant abandonades. A part de l'ús social d'aquests horts i la seva importància com a viver de futurs agricultors professionals, la presència de pagesos menestrals és necessària per al manteniment dels canals de reg secundaris ja que la Junta de la Sèquia només manté els principals.

IV. Aspectes socioeconòmics d'interès

Els pagesos del Regadiu comparteixen la visió pessimista que, per a la ciutat, les seves finques no són més que reserves de sòl on construir el que sigui necessari quan sigui necessari o, com a molt, futurs espais naturals on anar a passejar. Com si el paper socioeconòmic del regadiu passés desapercbut. Aquest paper socioeconòmic ha estat important en el passat i pot tornar a ser-ho si les crisis presents posen sobre la taula temes com el de la sobirania alimentària, la creació d'ocupació o la necessitat d'un comerç de proximitat. El Regadiu genera ocupació, i encara en podria generar més si s'aconseguís de fer-lo evolucionar cap a sistemes agroecològics respectuosos amb el medi ambient. S'ha de pensar que, en regadiu, una hectàrea pot donar feina a una persona a dedicació completa, i això per arribar, només, al producte fresc sense transformar.

A la zona hi ha una munió d'horts d'autoconsum que compleixen una funció social important. Fora dels pagesos que hi treballen (per feina o per afeció), la visió que la resta dels ciutadans tenen del Regadiu, probablement és la d'un espai suburbà per ordenar que podria ser més natural o paisatgísticament millor. Potser els interessa com a espai de repòs o de realització d'activitats a l'aire lliure. És difícil que el percebin com a espai productiu i que sàpiguen que, alhora, aquest espai aporta uns serveis mediambientals a la ciutat. Es tractaria de fomentar les actituds positives vers els seus valors com a zona agrícola amb funcions alhora socioeconòmiques i mediambientals.

Per potenciar tots aquests valors socioeconòmics hi ha tot un seguit de reptes:

El canvi cap a una agricultura respectuosa amb el medi ambient

Sabem que la simplificació dels paisatges és el factor de pèrdua de la biodiversitat més important i que la fertilització i l'ús de plaguicides també juguen en contra. Sabem, a més, que els paisatges agrícoles complexos, amb forta proporció d'elements seminatural, juguen al seu favor, com també ho fan els sistemes de maneig agroecològics. Es tractaria de girar la tendència a la simplificació dels paisatges i a la intensificació de les pràctiques agrícoles iniciada el segle passat. Queden per respondre preguntes de l'estil: Com fomentar aquest gir? Com proposar pràctiques favorables a la biodiversitat que siguin acceptades i integrades per l'agricultor? Possibles respostes serien:

- Les propostes han de fer compatible la preservació de la biodiversitat i el manteniment de l'eficàcia dels sistemes de producció
- Les propostes no han de suposar un simple canvi de pràctiques sinó que han d'incidir en un canvi de valors i d'ètica professional
- Les propostes han de permetre la superació dels esculls tècnics, jurídics, econòmics i socials
- L'adopció de noves propostes ve facilitada per les dinàmiques de grup

Les experiències que comencen a canviar les pràctiques, sense incidir en tota la resta, no solen reportar canvis durables. Els canvis han de tenir sentit per a l'agricultor. Cal que primer canviïn els coneixements i després els valors perquè els canvis tècnics puguin ser incorporats.

Accés a la terra

La majoria d'agricultors professionals del regadiu tenen finques petites que necessiten ampliar per mitjà de lloguer. Els contractes són, majoritàriament, contractes orals d'un any de durada. Els propietaris es mantenen reticents a signar contractes escrits perquè volen tenir les finques disponibles "per si un dia". Les parcel·les grans van molt buscades per al cultiu de secà, dominat per una agricultura industrial que cada vegada necessita extensions més grans per a un sol agricultor. A més, propietaris de finques petites, que al seu dia van ser agricultors i ara tenen altres maneres de viure, mantenen les seves terres conreades en secà "només per veure-les cuidades". De manera que l'accés a la terra amb garanties de continuïtat no és fàcil per als agricultors de tota la vida, menys encara per a les persones que volen establir-se de nou. Encara que és possible que un agricultor porti dècades conreant les mateixes parcel·les de lloguer, la precarietat impedeix realitzar inversions i programar canvis que requereixin temps. La conversió a una agricultura ecològica és un d'aquests canvis.

Eco i agro-alfabetització

Per la seva proximitat a la ciutat i pels llaços que a ella l'uneixen, el Regadiu té gran potencial com a zona on prendre contacte amb l'espai agrari i amb la natura. Caldria potenciar aquest contacte i donar a conèixer el Regadiu als ciutadans de Manresa de manera que el sentíssim com a propi i s'animessin a donar suport als seus pagesos.

V. Aspectes de patrimoni cultural i paisatgístic d'interès

El Regadiu és un gran espai de patrimoni agrari protegit pel planejament urbanístic. Presenta un paisatge en mosaic barrejat de cultius de secà, cultius comercials d'horta i horts d'autoconsum. La presència de conreus de regadiu permet enriquir la seva cromia estacional i, amb els seus bancals i marges, li dona caràcter.

Entre els seus elements constructius destaquen les cabanes de pedra seca de falsa cúpula i les parets dels marges.

Les infraestructures del Regadiu aporten elements d'un gran interès patrimonial, com són els ponts (aqüeductes) i pontarrons i determinats trajectes de la Sèquia. Els desguassos principals constitueixen corredors vegetals amb vegetació natural.

La població del Regadiu viu en un hàbitat dispers típic de la Catalunya Vella, en cases amb infraestructures agràries associades. Algunes d'aquestes edificacions són d'especial interès.

En l'aspecte cultural cal destacar tot el patrimoni que la Sèquia, amb els seus més de sis segles d'història, suposa.

2. Estratègia de custòdia

I. Objectius generals

Objetiu 1. Implicar els distints actors que intervenen en el Regadiu de Manresa (pagesos, propietaris, ciutadans i institucions) en l'avenç cap a sistemes agraris respectuosos amb el medi ambient, potenciadors de la biodiversitat i perdurables

Objetiu 2. Subscriure acords de custòdia que promoguin aquests sistemes agraris

II. Agents implicats

Col·lectius d'usuaris

El fet de ser una zona d'agricultura periurbana fa que al Regadiu hi intervinguin, a banda dels pagesos professionals, la majoria dels quals hi viuen, tota una munió de ciutadans que s'hi acosten per passejar-hi o per passar unes hores als seus horts d'autoconsum. En les zones on aquests horts predominen és notable la presència de famílies senceres que hi passen el dia.

Institucions

L'Ajuntament de Manresa, la Junta de la Sèquia, la Fundació del Parc de la Sèquia són les institucions que treballen directament al Regadiu:

- L'Ajuntament està interessat en dinamitzar l'Anella Verda de Manresa i dóna suport al nostre projecte. L'any 1997 va promoure un estudi sobre el Regadiu que va dur a terme el Josep Montasell (actual director del Parc Agrari del Baix Llobregat) i l'any 2010 una diagnosi signada per l'Ignasi Aldomà. L'any 2011 va liderar el projecte Llaborae de promoció de consum ecològic i de proximitat. L'Ajuntament de Manresa és entitat de custòdia i forma part de la Xarxa de Custòdia del Territori.
- La Junta de la Sèquia és l'encarregada de la gestió de les infraestructures de la Sèquia i, per tant, del manteniment dels seus ramals principals. També vetlla perquè els usuaris mantinguin els canals secundaris a partir dels ullals
- La Fundació Parc de la Sèquia gestiona el Parc de l'Agulla i organitza activitats per donar a conèixer la Sèquia i el seu entorn.
- L'Escola de Capacitació Agrària de Manresa fa anys que mostra el seu interès per la revitalització del Regadiu de Manresa. És una entitat pionera en l'ensenyament de l'agricultura ecològica amb prestigi arreu de l'estat.

Entitats:

- ADV del Bages assessora als seus socis per tal que aquests facin un ús més racional dels plaguicides. S'integra dins de la Cooperativa Agrícola Comarcal del Bages
- Grups ecologistes, com Meandre, s'interessen per la preservació dels valors ecològics de l'Anella Verda i el Regadiu.
- Les cooperatives de consum l'Almàixera, el Rostoll Verd i la Guixa i iniciatives com les del Rebot del Bages o Mengem Bages acosten productors i consumidors de la comarca

III. Estratègia a seguir

L'Era és una associació que promou l'agroecologia però que té clar que conservant un pagès en actiu ja és fa ecologia, perquè són els agricultors els que mantenen el paisatge en mosaic que tanta riquesa aporta al paisatge i a la biodiversitat. Això no treu que el nostre objectiu final sigui el foment de sistemes agroecològics. Ara bé, només des del convenciment és pot pensar en fer una conversió enriquidora i perdurable. I per convèncer es necessita temps per poder explicar.

Es dissenya un procés genèric de conversió cap a sistemes agroecològics que marqui uns passos a seguir i uns calendaris.

S'elaborarà una proposta **d'acord de custòdia agrària amb els pagesos professionals** que s'hi volguessin acollir amb els següents termes:

L'Era es compromet a:

- Assessorar al pagès durant l' etapa de la conversió.
- Acompanyar el pagès en la cerca de famílies que subscriguin una cistella tancada setmanal (quinzenal). Aquestes cistelles no seran ecològiques a l'inici però sí al final. Es tracta de crear una comunitat de consumidors disposats a donar suport a una agricultura ecològica i de proximitat.
- Assessorar al pagès en la confecció i distribució de les cistelles.
- Animar el contacte entre el productor i els seus consumidors

El pagès es compromet a:

- Fer-se soci de l'ADV, si encara no ho és
- Iniciar el procés de conversió
- Subministrar les cistelles a les famílies implicades

Al principi aquests contractes s'establiran amb productors d'horta però s'estudiarà com es podria articular un procés similar per als ramaders i els que fan cultiu de secà.

Els contractes s'oferiran als hortolans professionals ja en actiu però es cercaran també:

- Terres portades per pagesos a punt de jubilar-se i sense continuïtat que vulguin passar el relleu a un jove pagès. L'Era signaria un contracte de custòdia a tres bandes en el que es comprometria a acompanyar i assessorar en la transmissió.
- Terres cultivades en secà per pagesos o ramaders que s'avinguin a introduir ells mateixos cultius d'horta a la seva explotació. L'Era signaria un contracte de custòdia en el que es comprometria a acompanyar i assessorar la introducció.
- Terres cultivades en secà per pagesos o gestionades per ramaders que s'interessin en el pas cap a la producció ecològica.
- Terres cultivades en secà per pagesos o gestionades per ramaders que s'avinguin a cedir 2 ha per l'establiment d'un nou pagès al que tutorarien a canvi d'intercanvi de producte o col·laboració en l'elaboració d'una oferta conjunta. L'Era signaria un contracte de custòdia a tres bandes en el que es comprometria a acompanyar i assessorar la col·laboració.

Pel que fa als pagesos afeccionats, es promourà uns **contractes bàsics de custòdia**. El pagesos que s'hi acullin es comprometran a iniciar un procés de conversió ecològica i L'Era aportarà assessorament i formació.

Els contractes de custòdia tindran un **període mínim de vigència de 10 anys** i inclouran clàusules explícites de conservació i millora de la biodiversitat, i clàusules que fomentin l'autoevaluació periòdica de l'estat d'aquesta biodiversitat.

Recursos humans necessaris per a tirar el projecte endavant

A banda del tècnic de custòdia s'hauria de poder incorporar a l'equip un agrònom i un biòleg-ambientòleg per tal de poder fer una diagnosi de l'estat de la biodiversitat al Regadiu i fer propostes de canvis tècnics en la gestió agrícola.

En paral·lel s'ha demanat una subvenció a la Fundació Biodiversitat per poder finançar les activitats programades per l'any 2013 referides a l'estudi de la biodiversitat i propostes de canvis tècnics per afavorir-la. L'estudi proporcionarà eines per donar a conèixer els valors del Regadiu i per poder explicar que l'agroecologia pot ajudar a preservar-los i millorar-los.

IV. Col·laboració d'altres entitats

El projecte es desenvolupa amb la col·laboració de:

L'Obra Social de CatalunyaCaixa que ha aportat finançament per a la preparació del projecte (novembre-desembre 2011) i per la primera fase.

L'Ajuntament de Manresa (entitat de custòdia) que aporta assessorament, participa en algunes de les activitats i col·labora en el finançament. Vegeu carta de suport a l'Annex 2.

Junta de la Sèquia de Manresa que aporta assessorament i col·labora en les tasques de difusió del projecte.

Xarxa de Custòdia del Territori, des del seu Grup de Custòdia Agrària, aporta assessorament.

Com ja s'ha esmentat, es demanarà una subvenció a la Fundació Biodiversitat per al finançament de part de la segona fase.

Pla de treball

I. Objectius operatius

Es tracta d'elaborar propostes de canvi vers una agricultura respectuosa amb el medi ambient i provar-les en algunes finques demostratives. Els objectius s'han estructurat en 5 àmbits:

Primera fase: provar propostes

Àmbit ambiental

Objetiu 1. Conèixer el potencial del Regadiu per a la creació d'un sistema d'alt valor ecològic

Objetiu 2. Introduir canvis en els sistemes actuals de cultiu a fi d'arribar a un model de gestió agroecològica que valori i sustenti la biodiversitat

Objetiu 3. Dotar-se d'eines que permetin diagnosticar l'estat de la biodiversitat en el Regadiu i analitzar-ne l'evolució en el temps

Àmbit jurídic

Objetiu 4. Dotar-se d'eines que facilitin els acords de custòdia y l'accés a la terra

Àmbit econòmic

Objetiu 5. Mostrar que les mesures proposades poden repercutir, de forma positiva, també sobre l'activitat econòmica

Àmbit social

Objetiu 6. Fomentar un canvi de valors entre els diferents actors del Regadiu que faciliti la introducció de tècniques agroecològiques

Àmbit transversal

Objetiu 7. A través d'acords de custòdia, facilitar l'accés a la terra de nous pagesos i el canvi a sistemes agroecològics del pagesos existents

Objetiu 8. Mostrar que tot projecte agroecològic se sosté quan es troba un equilibri entre els aspectes ambientals, socials i econòmics

Objetiu 9. Avaluar els resultats de la segona fase i definir els objectius i activitats de la tercera

Segona fase: implementar canvis

Objectiu principal: Implementar a la resta del Regadiu els canvis proposats i provats a la segona fase.

Els objectius operatius es fixaran quan la segona fase estigui avançada.

II. Actuacions previstes

Objectiu principal: Elaborar propostes de canvi vers una agricultura respectuosa amb el medi ambient i provar-les en algunes finques demostratives

Objetiu 1. Conèixer el potencial del Regadiu per a la creació d'un sistema d'alt valor ecològic**Diagnòstic biodiversitat extra-agrícola**

- A1. Realitzar estudi sobre la biodiversitat extra-agrícola (hàbitats, fauna i flora) del regadiu
- A2. Redactar fitxes divulgatives dels hàbitats i les espècies més significatives del regadiu
- A3. Redactar memòria del diagnòstic

Diagnòstic biodiversitat funcional

- A4. Seleccionar sis finques representatives on realitzar el diagnòstic
- A5. Inventariar els tipus d'estructures agroecològiques existents en cada finca (basses, murs, camins, canals, desguassos ...)
- A6. Estudiar la biodiversitat funcional associada a aquestes infraestructures
- A7. Analitzar qualitativament els sòls agrícoles (estudi del cultiu, plantes indicadores i aplicació del mètode Herody)
- A8. Redactar memòria diagnòstic de cadascuna de les finques seleccionades

Diagnòstic biodiversitat cultivada:

- A9. Prospeccionar les varietats locals conreades en el regadiu
- A10. Ingressar les varietats d'interès en el banc de llavors local de Esporus (Centre de la Biodiversitat Cultivada)
- A11. Redactar fitxes de divulgació de les varietats detectades
- A12. Redactar memòria del diagnòstic

Objetiu 2. Introduir canvis en els sistemes actuals de cultiu a fi d'arribar a un model de gestió agroecològica que valori i sustenti la biodiversitat

- A13. Seleccionar les tècniques més problemàtiques i, a partir d'una visió agroecològica, proposar millores tècniques
- A14. Implementar les tècniques agroecològiques alternatives a les finques seleccionades
- A15. Fer seguiment i avaluar la implementació de les tècniques
- A16. Redactar memòria de seguiment i avaluació de les millores tècniques proposades

Objetiu 3. Dotar-se d'eines que permetin diagnosticar l'estat de la biodiversitat en el Regadiu i analitzar-ne l'evolució en el temps

- A17. Estudiar els diferents mètodes d'avaluació de la biodiversitat per indicadors que s'apliquen actualment
- A18. Conèixer de prop algunes experiències d'aplicació d'indicadors per a l'avaluació de l'estat ecològic de les explotacions
- A19. Seleccionar un conjunt d'indicadors que permetin descriure l'estat de la biodiversitat funcional
- A20. Desenvolupar un mètode d'autoavaluació de l'estat de la biodiversitat a partir dels indicadors escollits
- A21. Formar els agricultors de les sis finques seleccionades en l'aplicació del mètode
- A22. Provar el mètode desenvolupat en les explotacions que han incorporat les noves tècniques proposades
- A23. Redactar document que doni a conèixer el mètode proposat i analitzi els resultats de les proves dutes a terme

Objetiu 4. Dotar-se d'eines que facilitin els acords de custòdia y l'accés a la terra

Noves formes de lloguer:

- A24. Estudiar les diferents formes de lloguer que es donen en el regadiu
- A25. Proposar noves fórmules que permetin el canvi d'ús de les parcel·les abandonades o gestionades industrialment
- A26. Redactar diferents models de contracte de lloguer a utilitzar
- A27. Elaborar document divulgatiu per promocionar aquestes noves formes de lloguer

Clàusules acords de custòdia agrària:

- A28. Estudiar diferents models d'acords de custòdia agrària per detectar quin tipus de clàusules referents a la conservació de la biodiversitat inclouen en els seus contractes
- A29. Visitar alguna de les finques sota acord de custòdia que incorpori aquest tipus de clàusules i estudiar com han pogut influir aquestes clàusules en el canvi de tècniques i / o de valors dels agricultors signants de l'acord
- A30. Redactar document sobre les conclusions
- A31. Proposar noves clàusules que fomentin la incorporació de les tècniques proposades i l'ús del mètode d'avaluació

Objetiu 5. Mostrar que les mesures proposades poden repercutir, de forma positiva, també sobre l'activitat econòmica

Valoració econòmica dels canvis proposats:

- A32. Comparar els costos i rendiments de les diferents tècniques de cultiu, amb o sense implementació dels canvis proposats

- A33. Avaluar a curt, mitjà i llarg termini, les mesures agroecològiques proposades valorant econòmicament l'aportació d'estabilitat de la biodiversitat funcional a la gestió agrària diària
- A34. Redactar un document que reculli els resultats de l'estudi

Valoració dels rendiments a llarg termini dels lloguers

- A35. Comparar els rendiments econòmics que es poden obtenir amb les diferents fórmules de lloguer
- A36. Redactar un document que reculli els resultats de la valoració

Objetiu 6. Fomentar un canvi de valors entre els diferents actors del Regadiu que faciliti la introducció de tècniques agroecològiques

Avaluació dels coneixements sobre la biodiversitat

- A37. Llegir les entrevistes realitzades durant la primera fase del projecte de custòdia agrària Revitalització de Regadiu de Manresa com a punt de partida per elaborar els qüestionaris oberts a utilitzar durant les noves entrevistes
- A38. Confeccionar qüestionaris oberts per entrevistar ciutadans representatius, agricultors professionals i agricultors aficionats
- A39. Seleccionar la mostra de persones a entrevistar
- A40. Realitzar les entrevistes, redactar un resum de les mateixes i fer-lo arribar als entrevistats
- A41. Redactar una memòria que reculli les conclusions extretes de les entrevistes i serveixi de punt de partida a l'estudi de com ampliar aquests coneixements

Eines d'ampliació de coneixements:

- A42. Disseny i realització d'una presentació o fullet divulgatiu sobre el paper que la biodiversitat juga en el Regadiu que serveixi de suport per a reunions o xerrades amb els diferents actors del Regadiu
- A43. Redacció d'articles de divulgació que vagin recollint els resultats obtinguts durant el projecte

Pagesos en transició cap a l'agroecologia:

- A44. Analitzar quin tipus d'esculls frenen el pas a la agroecologia, mostrar les solucions possibles i els resultats esperats
- A45. Redactar un document explicatiu, o dissenyar una presentació, sobre el paper que les tècniques proposades poden jugar en el marc més general de l'agricultura en el Regadiu de Manresa
- A46. Realitzar una xerrada d'informació-formació destinada als agricultors professionals i una a agricultors aficionats
- A47. Divulgar les tècniques reeixides per mitjà d'articles

Ciudadans implicats

- A48. Organitzar una visita guiada a algunes de les finques seleccionades per donar a conèixer la relació entre les tècniques agrícoles i l'estat de la biodiversitat
- A49. Promoure aparicions en els mitjans de comunicació al voltant dels temes de biodiversitat, l'agroecologia i els projectes en curs en el Regadiu

Objetiu 7. A través d'acords de custòdia, facilitar l'accés a la terra de nous pagesos i el canvi a sistemes agroecològics del pagesos existent

- A50. Fer de pont entre els nous pagesos que busquen terres i els propietaris amb terra disponible al Regadiu
- A51. Utilitzar totes les eines elaborades en les activitats anteriors per divulgar el concepte de custòdia entre tots els actors del Regadiu i els ciutadans de Manresa
- A52. Promoure acords de custòdia agrària que incorporin clàusules de conservació i millora de la biodiversitat funcional i contemplin l'ús de les eines d'autoevaluació desenvolupades

Objetiu 8. Mostrar que tot projecte agroecològic se sosté quan es troba un equilibri entre els aspectes ambientals, socials i econòmics

- A53. Realitzar una jornada de presentació dels resultats
- A54. Redactar articles divulgatius dels resultats de la segona fase del projecte
- A55. Editar una publicació que reculli l'experiència del projecte, els seus resultats i les seves conclusions
- A56. Estudiar si les dades recollides durant el projecte poden contribuir a l'Inventari espanyol del patrimoni natural i la Biodiversitat o a la plataforma biodiversa.es i, si s'escau, adaptar-los als estàndards exigits.

Objetiu 9. Avaluar els resultats de la segona fase i definir els objectius i activitats de la tercera

- A57. Definir els objectius i activitats de la tercera fase
- A58. Redactar memòria d'avaluació de la primera fase del projecte

III. Cronograma

2013	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
A1-A3 Biodiversitat extra-agrícola												
A4-A8 Biodiversitat funcional												
A9-A12 Biodiversitat cultivada												
A13-A16 Canvis tècnics												
A17-A23 Mètode avaluació												
A24-A27 Noves formes lloguer												
A28-A31 Estudi acords custòdia												
A32-A34 Estudi econòmic												
A35-A36 Rendiment lloguers												
A37-A41 Avaluació coneixements biodiversitat												
A42-A43. Ampliació coneixements												
A44-A47 Agricultors transició agroecologia												

2013	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
A48-A49 Ciutadans implicats												
A50-A52 Acords custòdia												
A53-A56 Divulgació projecte												
A57 Definir objectius i activitats tercera fase												
A58 Avaluació												

El cronograma pel 2014 es fixarà al desembre del 2013, un cop es tingui clara la marxa del projecte i les col·laboracions amb que es comptarà per al proper any.

3. Pla de seguiment i avaluació

Per tal que tots els agents implicats puguin fer un seguiment del desenvolupament del projecte es crearà una pàgina web (www.esporus.org/regadiu) que contindrà tres menes de documentació. Per una banda, en l'apartat *Seguiment* s'hi pot trobar els cronogrames proposats, un llistat de les entrevistes dutes a terme, un llistat de les reunions de treball en les que s'ha participat i les memòries d'estat del projecte. En l'apartat *Documents* es poden consultar tots els documents públics que es van generant durant el projecte. I, finalment, en l'apartat *Activitats* hi ha un recull d'activitats en les que s'ha participat des del projecte. Tothom pot consultar el web i la informació que conté, tot i que més que un espai web és una eina de treball pensada només per facilitar el seguiment.

Per altre banda, els membres de l'equip del projecte tenen un espai de treball a internet on hi ha les transcripcions de les entrevistes, les actes de les reunions i els esborranys dels documents sobre els que es treballa.

Se celebra una reunió trimestral amb l'equip de socis actius de L'Era per tal d'exposar la marxa del projecte. Es realitzen reunions regulars amb la regidoria de Medi Ambient de l'Ajuntament de Manresa i reunions puntuals amb la Junta de la Sèquia.

Pel que fa a l'avaluació, en totes les activitats de tipus formatiu, en acabar es passa un full d'avaluació per tal que els participants opinin sobre el desenvolupament de l'activitat.

Cada any es redacten dues memòries d'estat del projecte (finals de febrer, finals de juliol) on s'analitza la marxa del projecte, es revisa el cronograma, s'avaluen les activitats realitzades i es fan propostes de cara als propers mesos o les fases següents. A finals d'any es durà a terme l'avaluació del projecte estudiant una per una les activitats proposades, les dutes a terme i els seus resultats. Se'n redactarà una memòria.

Un cop acabat el projecte, es continuarà fent el seguiment dels acords signats i cada any (durant un mínim de 10 anys) es redactarà una memòria de l'evolució de les finques sota contracte.

4. Entitat que sol·licita la subvenció

I. Experiències en custòdia del territori

Aquest és el primer projecte de custòdia que l'associació du a terme.

II. Capacitat tècnica

L'Era, Espai de Recursos Agroecològics és va constituir l'any 1999 i en l'actualitat compta amb 230 socis.

Compta amb l'experiència de 13 anys de redacció de la revista *Agrocultura*, premi "Alimentació Ecològica i Biodiversitat 2008" de la Fundació Biodiversitat del Ministeri de Medi Ambient (www.agrocultura.org). La revista és trimestral i es fa arribar als socis i als seus 750 subscriptors.

Gestiona Esporus, Centre de la Biodiversitat Cultivada que manté una col·lecció de més de 350 varietats locals de plantes hortícoles, lleguminoses i cereals que ha obtingut mitjançant les

prospeccions realitzades en diverses comarques catalanes. És un dels centres de conservació més actius de Catalunya i d'Espanya (<http://www.esporus.org>).

En aquests 13 anys de vida l'Era ha organitzat més de 200 activitats divulgatives (cursos, tallers, xerrades, tertúlies, assistència a fires, jornades de portes obertes).

L'Era manté un servei d'assessorament (atén per telèfon tres dies a la setmana) que li permet estar en contacte i col·laborar amb les persones i les entitats que treballen en els terrenys de l'agroecologia i la agricultura ecològica. Manté una llista de distribució per Internet i setmanalment fa arribar als seus membres les notícies del sector.

Alguns dels projectes en què l'Era ha participat en els darrers anys:

- Prospecció etnobotànica de plantes cultivades al parc del Cap de Creus Fases I, II (2011-2012)
- Prospecció etnobotànica de plantes cultivades a les comarques Vic-Lluçanès (2011)
- Conveni amb la fundació El Solà, ubicada a la Fatarella (Tarragona), (<http://www.fundacioelsola.org/>), per a la recuperació de la cultura oral, respecte als sistemes tradicionals agrícoles practicats a la zona fins als anys 60 en horta de secà. Publicació del llibre l'octubre del 2010
- Projecte "Consolidación de Esporus" (2010-2011) amb la col·laboració de la Fundación Biodiversitat. El projecte va proporcionar eines (protocols de gestió i base de dades) per a la gestió de bancs de llavors locals. Els documents generats es poden consultar a <http://www.esporus.org/bdgermen>
- Redacció del Manual de producció ecològica de Llavors i planter d'Hortícoles (2012), per al projecte Llavorae (<http://www.llavorae.cat/>)

L'any 2008 L'Era va rebre el Premi Nacional de Cultura Popular de la Generalitat de Catalunya.

L'any 2010 L'Era va rebre el Premi Medi Ambient del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya en la modalitat de "Iniciatives de protecció i millora del medi ambient en l'àmbit de la conservació de la biodiversitat".

Es pot consultar la memòria d'activitats de L'Era de l'any 2011 a l'Annex 1.